STRATEGISCH PROJECT
Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

LANDSCHAP VAN EREMBALD TOT KRAVAALBOS

Voortgangsrapport: september 2020 – maart 2022

VOORWOORD

Beste lezer,

Vier gemeenten - Aalst, Affligem, Asse, Opwijk -, twee provincies - Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant -, lokale verenigingen, ondernemers, landbouwers en bewoners. Zij slaan al enkele jaren de handen in elkaar voor het project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'. Een landschappelijk waardevol gebied van 10.800 hectare groot, rijk aan historisch en cultureel erfgoed. Een gebied dat heel wat kansen biedt aan ondernemers, landbouwers en toeristen. Een gebied waar haar bewoners en verenigingen terecht trots op mogen zijn. Een gebied dat in een ongewoon jaar zonder voorgaande (her)ontdekt werd, door dichtbij en veraf.

Door een samenwerking over de bestuursniveaus en beleidsdomeinen heen konden de verschillende veelbelovende ideeën die de voorbije jaren gelanceerd werden, uitgroeien tot concrete projecten, die, als ze uiteindelijk ook echt tot realisatie komen, een grote meerwaarde hebben voor de regio. Een sterk concept én een sterk samenwerkingsverband. Zo komen we samen tot mooie resultaten.

In dit voortgangsrapport in het kader van de derde periode als gesubsidieerd strategisch project geven we met plezier een verslag van die mooie resultaten, meer bepaald van de activiteiten en realisaties tussen september 2020 en maart 2022.

Veel leesplezier en tot genoegen, op een zacht glooiende heuvel of aan de Abdij van Affligem in het Landschap van Erembald tot Kravaalbos.

Carina Van Cauter
Gouverneur Oost-Vlaanderen
Voorzitter stuurgroep Strategisch Project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'

Strategisch Project
Landschap van
Erembald tot Kravaalbos

DEPARTEMENT
OMGEVING

provincie
Oost-Vlaanderen

VLAAMS-
BRABANT

Stad Aalst

GEMEENTE
AFFLIGEM

opwijk
bruist

BRABANTSE
KOUTERS
REGIONAAL
LANDSCHAP

regionaal landschap
Pajottenland
&Zennevallei

REGIONAAL LANDSCHAP
SCHELDE - DURME

INHOUD

Voorwoord 2

Inhoud 4

1. Ambitie 2

2. Werkingsgebied 3

3. Vlaamse beleidscontext 4

4. Uitdaging 5

Tijd voor kwaliteit 5

Tijd voor samenwerking 6

5. Twee schaalniveaus 7

Regionale niveau / macroniveau 7

Lokale niveau / mesoniveau 7

1. Doelstelling 9

Globale doelstelling 9

Strategische doelstellingen 9

Geïntegreerde, gebiedsgerichte benadering 10

Operationele doelstellingen 10

2. Projectstructuur 12

3. Globale procesbeschrijving 16

Voorgeschiedenis 16

Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2010-2013) 16

Vervolgproject Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2014-2017) 16

Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 17

1. Groene rand Asse 21

Doelstelling 21

Algemene doelstelling 21

Specifieke doelstellingen 21

Aanleiding 23

PRUP Afbakening kleinstedelijk gebied Asse 23

Aangeduide ankerplaatsen 23

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 24

Zone Wolfrot 26
Zone Putberg 28
Zone Boekfos 30
Rondweg N9k 32
Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023) 34
Eerste werkingsjaar 34
Tweede werkingsjaar 42
Uitvoering geven aan ruimtelijke beleid 48
2. Groenpool Aalst 49
Doelstelling 49
Aanleiding 49
Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 50
Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023) 53
Eerste werkingsjaar 53
Tweede werkingsjaar 58
Opvolging lopende projecten 60
Uitvoering én input geven aan ruimtelijke beleid 65
3. Leirekensroute 66
Doelstelling 66
Aanleiding 66
Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 67
Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023) 69
Eerste werkingsjaar 69
Tweede werkingsjaar 74
Uitvoering ruimtelijk beleid 75
4. Abdijlandschap 76
Doelstelling 76
Aanleiding 76
Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 77
Abdijsite en haar directe omgeving 77
GNOP-gebied Koudenbergbeekvallei 77
Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023) 78
Eerste werkingsjaar 78
Tweede werkingsjaar 81
Uitvoering van en input voor het ruimtelijk beleid 84
5. Opwijk en de Brabantse Kouters 85
Doelstelling 85

Aanleiding 85
Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 87
Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023) 88
Eerste werkingsjaar 88
Tweede werkingsjaar 90
6. Kravaalbos en omgeving 92
Doelstelling 92
Inleiding 92
Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 93
Kravaalbos 93
Herstel kersenboomgaarden Mazenzele 94
Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023) 99
Eerste werkingsjaar 99
Tweede werkingsjaar 103
Uitvoering ruimtelijk beleid 106
7. Valleigebied Molenbeek-Graadbeek 107
Doelstelling 107
Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 108
Gestroomlijnd Landschap 108
Motte Hof te Eksel 108
Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023) 110
Eerste en tweede werkingsjaar 110
1. Landbouw 113
Doelstelling 113
Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 113
Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023) 115
Eerste werkingsjaar 115
Tweede werkingsjaar 117
2. Hop 119
Doelstelling 119
Aanleiding 119
Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 119
Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023) 123
Eerste werkingsjaar 123
Tweede werkingsjaar 130
3. Recreatieve fiets-, wandel- en ruiterpaden 131
Doelstelling 131

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020) 131
Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023) 131
Eerste en tweede werkingsjaar 131
Uitvoering ruimtelijk beleid 131
4. Natuur 132
1. Algemene doelstelling communicatie 137
2. Interne communicatie 137
3. Erembald-Kravaal Happening 138
Eerste werkingsjaar 138
4. Roll-ups en banners 144
5. Participatie bij visievorming, inrichting en beheer 145
Landschapswedstrijd 146
6. Website – nieuwsbrieven – gemeentebladen 151
7. Artikels en interviews in de pers 161

DEEL I

INLEIDING

1. AMBITIE

Midden in de **Vlaamse Ruit**, op de grens van Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, op een boogscheut van Brussel en tussen de stad Aalst en het kleinstedelijk gebied Asse, ligt een **verborgen parel**: een open ruimte gebied rijk aan cultureel erfgoed en met sterke natuurwaarden.

Het is een gebied met **grote potenties**. Het is een aaneengesloten open ruimte gebied dat beschikt over waardevolle bos- en natuurgebieden zoals de speciale beschermingszones Kravaalbos, Wellemeersen/Kapellemeersen en Osbroek. Belangrijke erfgoedwaarden in het gebied zijn de Abdij van Affligem, de Abdij Maria Mediatrix, het Waterkasteel van Moorsel van het hoperfgoed. Het gebied grenst aan belangrijke stedelijke kernen (Aalst, Asse, Brussel) waarmee het nauw verweven is via zachte routestructuren en een goed ontwikkeld openbaar vervoersnetwerk. De nabijheid van deze stedelijke kernen en toegankelijkheid verhogen de systemische waarde van het gebied en bieden kansen voor (stedelijke) landbouw (afzet via korte keten).

Maar het is ook een gebied met **grote uitdagingen**: versnippering bedreigt de open ruimte, Europese instandhoudingsdoelstellingen moeten gerealiseerd worden, klimaatuitdagingen o.a. m.b.t. water(berging) moeten er een oplossing krijgen, stedelingen hebben nood aan recreatiemogelijkheden in een groene omgeving. Deze regio staat onder druk, en die druk zal alleen maar toenemen als de bevolking groeit.

Het projectpartnerschap van het Strategisch Project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' tracht hierop met **een regionale strategie** een antwoord te bieden.

Er worden **twee schaalniveaus** gehanteerd: regionaal en lokaal. Beide schaalniveaus zijn voortdurend met elkaar in ruimtelijke dialoog. Op zowel regionaal als lokaal niveau wordt op **twee sporen** gewerkt: op visie en op realisatie.

De motor van dit project is een **partnerschap** waarbinnen actoren met terreinkennis en/of belangen in het gebied zich engageren tot reflectie en realisatie. Het is geen vrijblijvende oefening: lopende processen worden bijgestuurd in functie van nieuwe inzichten uit de visievorming, opportuniteiten worden aangegrepen en beslist beleid wordt in vraag gesteld indien nodig.

Streefdoel van dit project is om het Landschap van Erembald tot Kravaalbos uit te bouwen tot een open ruimte gebied met hoge ruimtelijke kwaliteit en gekenmerkt door sterke natuur- en erfgoedwaarden, (stedelijke) landbouw, een duurzaam watersysteem en kwaliteitsvol recreatief groen dat tot in het hart van de omliggende steden en woonkernen doordringt. De verplaatsing tussen de omliggende steden en woonkernen naar het open ruimte gebied moet op een duurzame manier kunnen gebeuren. Dit kan door middel van duurzame mobiliteitsverbindingen (functionele en recreatieve wandel- en fietsroutes, trage wegen) tussen het bebouwd gebied en de omliggende open ruimte. Het project draagt bij aan de uitdagingen waar de klimaatverandering ons voor stelt. De voorgestelde acties dragen immers bij tot de broodnodige adaptatie aan de klimaatverandering. Zo wil het projectpartnerschap een bijdrage leveren aan de realisatie van '**Visie 2050'**, de toekomstvisie voor Vlaanderen, ontwikkeld door de Vlaamse Regering, met 2050 als horizon.

2. WERKINGSGEBIED

Het projectgebied omvat het open ruimte gebied tussen de bebouwde kernen van Aalst, Denderleeuw, Affligem, Asse, Merchtem en Opwijk. Het is 10.800 ha groot en ligt op grondgebied van twee provincies (Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant). Dit open ruimte gebied wordt ontwikkeld in relatie tot de omgevende bebouwde kernen.

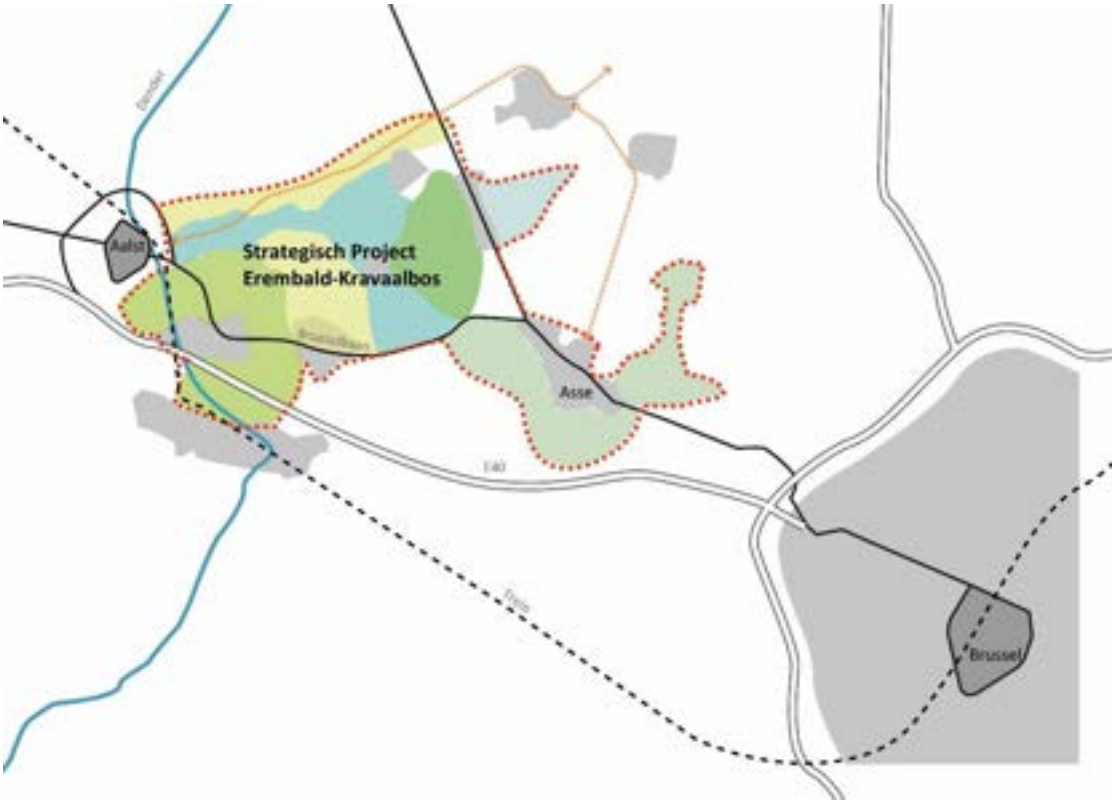

3. VLAAMSE BELEIDSCONTEXT

Landschap van Erembald tot Kravaalbos is een strategisch project ter uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV).

Het beleid van zowel de Vlaamse Regering als de provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant is op vlak van open ruimte al jaren eenduidig en consequent. Beide beleidsniveaus hebben ervoor gekozen om het projectgebied groen en open te houden. Het thema van de versterking van het open ruimte gebied komt aan bod in tal van beleidsdocumenten op Vlaams niveau.

Het **Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen** beschouwt het behoud van het openruimtenetwerk in de Vlaamse Rand als essentieel. De onbebouwde ruimte van het openruimtenetwerk moet maximaal worden gevrijwaard van aansnijding voor wonen, werken of nieuwe infrastructuren. Een kwalitatieve ontwikkeling van het randstedelijk gebied zal rekening houden met het belang en de waarde van de open ruimte. De bestaande open ruimte moet niet alleen behoud, maar ook verder ontwikkeld en ingericht worden om er de kwaliteit, de betekenis, de bruikbaarheid en de duurzaamheid van te verbeteren. Restruimtes kunnen een kwalitatieve inrichting krijgen en zo mee opgenomen worden in een groot netwerk van open ruimte in de Vlaamse Rand. Zo worden de krijtlijnen uit het beleid voor een meervoudig openruimtegebruik omgezet in concrete acties.

In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen bakende het Vlaams gewest het **regionaal stedelijk gebied Aalst** af. De provincie Vlaams-Brabant bakende het **kleinstedelijk gebied Asse** af. In kader van het **AGNAS**-proces (afbakening gebieden voor natuurlijke en agrarische structuur) nam de Vlaamse Regering kennis van de ruimtelijke visies voor de buitengebied regio's waar het projectgebied toe behoort (Schelde-Dender en Zenne-Dijle-Pajottenland) en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van bestaande gewestplannen en van operationele uitvoeringsprogramma's goed. In de operationele uitvoeringsprogramma's is aangegeven welke ruimtelijke uitvoeringsplannen de Vlaamse overheid de komende jaren zal opmaken voor de afbakening van de resterende landbouw-, natuur- en bosgebieden in de delen van het projectgebied (categorie 1).

De aanwezige natuur- en bosgebieden vormen een groot en cruciaal onderdeel van een natuurstructuur op Vlaams niveau. Drie deelgebieden van de **speciale beschermingszone** BE2300007 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuid-Vlaamse bossen' liggen in het projectgebied. Hiervoor werden instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten vastgelegd.

Een significant deel van het Landschap van Erembald tot Kravaalbos is gelegen in **ankerplaats en relictzone**. De plaatsen zijn opgenomen in de Landschapsatlas, een inventaris beheerd door **Onroerend Erfgoed**. Ankerplaatsen zijn **vanuit een erfgoedperspectief** de **meest waardevolle landschappelijke ensembles** in Vlaanderen. Het zijn grotere landschappelijke gehelen waarin een geheel van gevarieerde erfgoedelementen terug te vinden is. In het projectgebied zijn er maar liefst 5 aangeduide ankerplaatsen en drie beschermde landschappen. Dit geeft meteen een indicatie voor de zeer grote bovenlokale landschappelijke waarde van het projectgebied.

Toerisme Vlaanderen bakende zoekzones af als potentiële gebieden voor de ontwikkeling van wandelnetwerken. Het betreft gebieden die een hoge wandelkwaliteit en landschapsbeleving met zich mee brengen. De afbakening van de **zoekzones** is een Vlaamse bevoegdheid. De ontwikkeling van toeristisch-recreatieve knooppunten en gebieden van primair toeristisch-recreatief belang is een provinciale bevoegdheid. Ruimschoots de helft van het projectgebied is gelegen in de zoekzone 'Land van Meise – Merchtem – Asse', een **zoekzone voor toeristisch-recreatieve knooppunten**. In 2018 realiseerden Toerisme Vlaams-Brabant, Toerisme Oost-Vlaanderen en Regionaal Landschap Brabantse Kouters gezamenlijk een provinciegrensoverschrijdend wandelknooppuntennetwerk in het projectgebied, in kader van de in 2016 gelanceerde oproep 'Impulsprogramma fiets- en wandelnetwerken' van Toerisme Vlaanderen.

4. UITDAGING

Tijd voor kwaliteit

Er is in het gebied een positieve tendens om bijkomende woningen, noodzakelijk om de bevolkingsaangroei op te vangen, integraal te voorzien binnen of aan de rand van het stedelijk gebied. Bestaande openruimtegebieden blijven bijgevolg grotendeels gevrijwaard. Op deze manier wordt tegemoet gekomen aan de slogan 'Vlaanderen Open en Stedelijk' zoals vooropgesteld in het RSV.

De meeste planningsinitiatieven doen zich echter voor in en aan de rand van het stedelijk gebied. Aangename woonomgevingen worden er gecreëerd. **Planningsinitiatieven zijn noodzakelijk om de kwaliteiten en de potenties van de open ruimte te beschermen.**

Het projectgebied sluit aan bij de kernen van Aalst, het kleinstedelijk gebied Asse, Denderleeuw, Affligem, Opwijk en Merchtem en ligt bovendien op een boogscheut van Brussel. **De behoefte in het gebied om te recreëren in een groene omgeving is zeer groot**. De centrale ligging in de Vlaamse Ruit moet ons echter waakzaam houden. Recreatief medegebruik mag niet problematisch worden voor het behalen van de Europese natuurdoelen (instandhoudingsdoelstellingen). De draagkracht van de gebieden mag niet overschreden worden. Evenwel is een positieve natuurbeleving belangrijk voor het creëren van een ruim maatschappelijk draagvlak voor natuur en voor het duurzaam karakter van natuurherstel.

Planningsinitiatieven in het open ruimte gebied zijn noodzakelijk om:

- Waardevolle gebouwen en gebieden te beschermen en te versterken
- Recreatieve polen ontwikkelingsmogelijkheden te bieden
- Natuurinrichting mogelijk te maken
- Grondgebonden landbouw zekerheid te bieden

Daarnaast wil het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' binnen het bestaand ruimtelijk kader concrete inrichtingsvoorstellen doen die betekenis en functionaliteit toevoegen en zo de gebruikswaarde van en de waardering voor het gebied verhogen. Bestemmingen worden beter ondersteund en blijven beter gevrijwaard.

© Jo De Coninck

Figuur 1: Wandelen langs een hopveld aan de voet van de Abdij van Affligem, een van de belangrijkste bakens in het landschap.

Tijd voor samenwerking

Het visiegebied is bestuurlijk en administratief-institutioneel erg complex. Het projectgebied omvat 3 gemeenten, 1 stad en 2 provincies. Ruimtelijke structuren stoppen echter niet aan bestuurlijke grenzen (Kravaalbos, Leirekensroute, Abdijlandschap, Wellemeersen/Kapellemeersen). De provinciegrensoverschrijdende ligging van enkele belangrijke ruimtelijke dragers, kan ertoe leiden dat planningsinitiatieven niet worden opgenomen en kansen blijven liggen. Initiatieven worden niet zelden naast elkaar, op het eigen afgelijnde gebied, uitgevoerd. Bij afwezigheid van onderling overleg, kunnen ook hier belangrijke kansen blijven liggen. Geregeld beperken initiatieven zich tot de eigen sector, waardoor creatieve, innovatieve oplossingen weinig ruimte krijgen en kansen gemist worden op dat sector overschrijdende, versterkende effect.

Het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' wil lopende initiatieven over sector-, provincie- en gemeentegrenzen heen en bestuursniveaugrenzen heen beter op elkaar afstemmen. Coherentie en afstemming van de verschillende initiatieven in het gebied zijn niet alleen essentieel voor een **efficiënte uitvoering** van de (deel)projecten. Ze zorgen er ook voor dat het resultaat meer is dan de som van de delen. Door **gebiedsgericht** te werken, over sector, gemeente- of provinciegrenzen heen, wordt doelgericht en efficiënt vooruitgang geboekt.

De motor van het project is een **partnerschap** waarbinnen actoren met terreinkennis en/of belangen in het gebied zich engageren tot reflectie en realisatie. Volgende partners hebben zich verenigd in een **samenwerkingsverband**: provincie Oost-Vlaanderen, provincie Vlaams-Brabant, de stad Aalst, de gemeenten Asse, Opwijk en Affligem en de Regionale Landschappen Schelde-Durme, Pajottenland & Zennevallei en Brabantse Kouters. Het Regionaal Landschap Schelde-Durme neemt hierbij een regierol op. Tal van andere partners onderschrijven de doelstellingen van dit project te onderschrijven en geven er mee uitvoering aan, waaronder het Agentschap voor Natuur en Bos, Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Vlaams-Brabant, Toerisme Scheldeland, de intergemeentelijke projectverenigingen Erfgoedcel Denderland en 't Stakenhuis, de Boerenbond en de Abdij van Affligem. Ook Onroerend Erfgoed en Landbouw en Visserij volgen dit project van nabij.

De projectpartners maken **samen met de belanghebbenden in de regio** een gemeenschappelijke ruimtelijke visie op het gebied met het doel te komen tot (een programma van) realisaties op korte en middellange termijn. Dat gebeurt op basis van overleg en onderzoek en volgens een specifieke procesaanpak. Hierbij wordt nauw samengewerkt met lokale actoren op het terrein. Er wordt een **bottom-up aanpak** gehanteerd waarbij lokale bestaande dynamieken bij verenigingen, ondernemers en landbouwers in het gebied gestimuleerd en ondersteund worden. Samen met hen willen de projectpartners geïntegreerde oplossingen zoeken. Hierdoor vergroot het maatschappelijk draagvlak voor het project en wordt meer doelgericht en efficiënt vooruitgang geboekt.

De projectpartners willen in het strategisch project de nodige planningsprocessen in gang zetten en engageren zich om kwaliteitsvolle, duurzame veranderingen op het terrein te realiseren. De ambities van het projectpartnerschap worden waargemaakt door een **gebundelde inzet van** Europese, Vlaamse, provinciale en lokale **instrumenten en beleidsplannen**.

5. TWEE SCHAALNIVEAUS

Regionale niveau / macroniveau

De visie op het Landschap van Erembald tot Kravaalbos, ontwikkeld in kader van het eerste Strategische Project (2010-2013), steunt op het beleidskader dat volgt uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en blijft ook als richtlijn gehanteerd worden in het huidige, derde Strategisch Project (2020-2023) (zie Figuur 2).

Door het realiseren van een **samenhangende, robuuste open ruimte** (macroniveau) vergroot het **bovenlokaal belang** van het open ruimtegebied, wordt het open ruimtegebied beter beschermd en worden haar troeven maximaal uitgespeeld. Hierdoor versterkt de systemische waarde van het openruimtegebied.

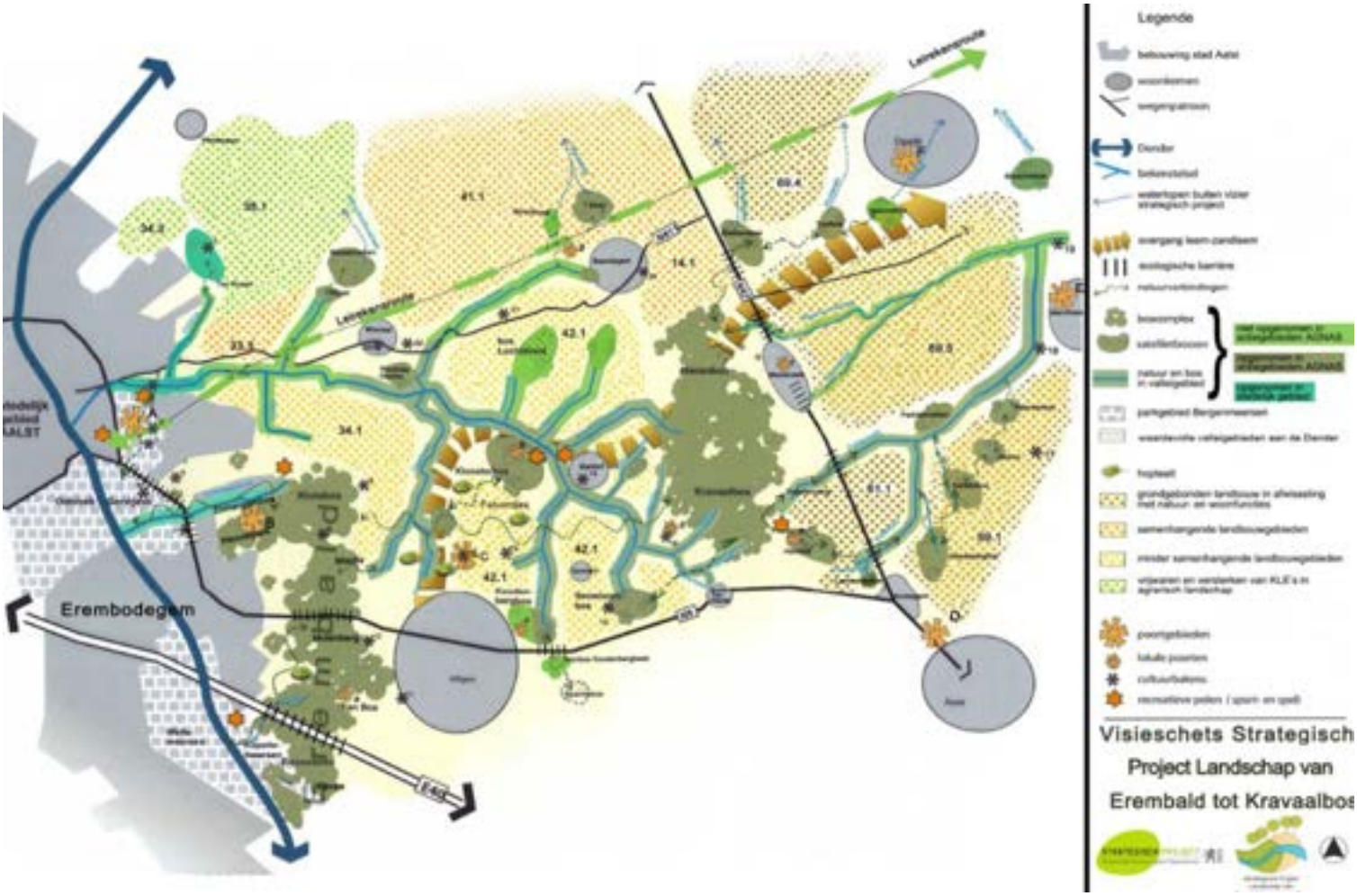

Figuur 2: Visieschets ontwikkeld i.k.v. het strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2010-2013)

Lokale niveau / mesoniveau

Wanneer meer wordt ingezoomd op de regio, dan kunnen de **verschillende deelgebieden** onderscheiden worden, **elk met een eigen karakter en kwaliteiten** die in een gebiedsgerichte, geïntegreerde benadering op maat kunnen worden versterkt. Het eigen karakter van elk deelgebied reikt een basis aan om via ruimtelijke inrichting meer betekenis en herkenbaarheid te geven aan elk deelgebied. De verbindingen tussen de verschillende deelgebieden zijn hierbij belangrijke aandachtspunten om de doorwaadbaarheid en doordringbaarheid van het ganse projectgebied in zijn geheel te verzekeren.

DEEL II
DOELSTELLING
PROJECTSTRUCTUUR
PROCES

1. DOELSTELLING

Globale doelstelling

Streefdoel van dit project is om het Landschap van Erembald tot Kravaalbos uit te bouwen tot een open ruimte gebied met hoge ruimtelijke kwaliteit en gekenmerkt door sterke natuur- en erfgoedwaarden, (stedelijke) landbouw, een duurzaam watersysteem en kwaliteitsvol recreatief groen dat tot in het hart van de omliggende steden en woonkernen doordringt. De landschappelijke kernkwaliteiten van het gebied worden versterkt en als troef uitgespeeld. Landschappelijke kernkwaliteiten bepalen de identiteit van het gebied en scheppen talrijke opportuniteiten voor lokale economie, duurzame landbouw, toerisme en recreatie.

De verplaatsing tussen de omliggende steden en woonkernen naar het open ruimte gebied moet op een duurzame manier kunnen gebeuren. Dit kan door middel van duurzame mobiliteitsverbindingen (functionele en recreatieve wandel- en fietsroutes, trage wegen) tussen het bebouwd gebied en de omliggende open ruimte.

Het project draagt bij aan de uitdagingen waar de klimaatverandering ons voor stelt. De voorgestelde acties dragen immers bij tot de broodnodige adaptatie aan de klimaatverandering.

Strategische doelstellingen

Het project Landschap van Erembald tot Kravaalbos laat toe een integrale aanpak te ontwikkelen die zich richt op afstemmen en samenwerking tussen de verschillende actoren in het gebied met het oog op het realiseren van volgende 3 strategische doelstellingen:

1. **Robuuste en samenhangende open ruimte** ontwikkelen en vrijwaren voor landbouw, natuur, bos en water, waarbij aandacht is voor het versterken van de identiteit van de diverse, waardevolle landschappen in het gebied. De productie van streekproducten wint aan belang.

2. **Uitbouw van een netwerk van functionele én van toeristische/recreatieve fiets- en wandelverbindingen** die tot in de kernen van de omliggende steden en woonkernen doordringen.

3. **Ruimtelijk rendement verhogen** in geplande nieuwe woonontwikkelingen in het open ruimte gebied en door slimme herontwikkeling van bebouwde ruimte die vrijkomt. Zo biedt de Abdij van Affligem tal van opportuniteiten op vlak van toerisme, recreatie, lokale economie en zelfs landbouw. Ook de oude pastorie en de oude brouwerij van Meldert en de nieuwe woonontwikkeling Immerzeel bieden veel opportuniteiten.

Om bovenstaande doelstellingen te realiseren is een sterke **lokale verankering** en **sterke betrokkenheid** van het lokale middenveld en de burgers nodig. Ideeën van onderuit worden daarom ondersteund en er wordt ingezet op acties die de gemeenschappelijke belangen van verschillende sectoren dienen.

Geïntegreerde, gebiedsgerichte benadering

De uitdagingen van het strategisch project liggen vooral op het niveau van **coördinatie**. Het project streeft een efficiënte samenwerking na tussen verschillende beleidsniveaus, over grenzen heen en over sectoren heen.

Bovenstaande strategische doelstellingen worden gerealiseerd door **een geïntegreerde, gebiedsgerichte aanpak** waarbij:

- Een gemeenschappelijke visie op het projectgebied ontwikkeld wordt, passend binnen het beleid;
- De samenhang tussen verschillende initiatieven versterkt wordt;
- Globale doelstellingen en een gezamenlijk uitvoeringsprogramma worden uitgewerkt;
- Belangrijke knelpunten worden aangepakt;
- Ruimtelijke visies worden vertaald naar ruimtelijke plannen en bestemmingen waar nodig;
- Concrete zaken gerealiseerd worden op het terrein;
- Middelen en instrumenten gebundeld ingezet worden.

Vanuit het project wordt **uitvoering** gegeven aan de nog lopende of pas afgeronde **Vlaamse (sectorale en/of ruimtelijke) planningsprocessen** en aan de afstemming met de RUP's. Daarnaast worden **insteken** geleverd **voor toekomstige beleidsvorming**.

Figuur 3: herfst in het Kravaalbos

Operationele doelstellingen

Bovenstaande strategische doelstellingen kunnen gerealiseerd worden door gelijktijdig in te zetten op een brede waaier aan acties die betrekking hebben op de globale projectwerking, communicatie en draagvlakvorming, landschappelijk, onroerend en cultureel erfgoed, natuurlijk erfgoed, integraal waterbeheer, toerisme en recreatie, landbouw, plattelandseconomie... Er zal selectief moeten ingezet worden op een aantal prioriteiten (vb. op deze die het grootste hefboomeffect hebben, voor veel draagvlak zorgen…).

Hieronder een niet-exhaustieve lijst van mogelijke operationele doelstellingen:

Landschappelijk, onroerend en cultureel erfgoed

- Ankerplaats, relicten en dorpsgezichten beschermen, herwaarderen en beheren
- Onroerend erfgoed en archeologische sites behouden, beheren en renoveren
- Hopcultuur en ander landschap-gerelateerd immaterieel erfgoed versterken
- Ruimtelijke kwaliteit in de omgeving van bouwkundig en natuurlijk erfgoed versterken
- Ruimtelijk rendement verhogen van (vrijgekomen) bouwkundig erfgoed en industrieterreinen (bestemmingsontwikkeling)
- Landschappelijke structuur/samenhang versterken, met aandacht voor lokale identiteit en diversiteit

Natuurlijk erfgoed

- Kwaliteit van de bodem en het oppervlaktewater verbeteren en bewaken
- Bos- en natuurgebieden beschermen, opwaarderen en beheren
- Soorten beschermen
- Ecologisch netwerk ontwikkelen (cf. visie opgemaakt i.k.v. het eerste strategische project)
- Integraal waterbeheer stimuleren
- Structurerende beekvalleien vrijwaren en versterken
- Klimaatmitigatie en -adaptatie bevorderen

Versterken van de toegankelijkheid en gastvrijheid

- Toegangspoorten en onthaalvoorzieningen ontwikkelen en promoten
- Een kwaliteitsvol recreatief netwerk met routegebonden voorzieningen ontwikkelen en promoten
- Gediversifieerd aanbod aan toeristisch-recreatieve activiteiten in relatie tot het landschappelijk, onroerend, cultureel en natuurlijk erfgoed stimuleren en promoten
- Uitbouwen gevarieerd en gediversifieerd natuur- en milieu-educatief aanbod

Versterken van duurzame landbouw

- Landbouwers ondersteunen in hun rol als landschapsbouwers
- Voedselproductie lokaal vermarkten (korte keten - stadslandbouw)
- Verbrede landbouw ondersteunen en stimuleren
- Actiegericht netwerk van landbouwers in relatie tot het landschappelijk, cultureel en natuurlijk erfgoed ondersteunen

Versterken van de lokale plattelandseconomie

- Innovatieve plattelandseconomie in relatie tot het landschappelijk, cultureel en natuurlijk erfgoed ondersteunen
- Kansen bieden voor het gebruik van lokale en authentieke producten
- Actiegericht netwerk van ondernemers in relatie tot het landschappelijk, cultureel en natuurlijk erfgoed ondersteunen

2. PROJECTSTRUCTUUR

De motor van het project is een partnerschap waarbinnen actoren met terreinkennis en/of belangen in het gebied zich engageren tot reflectie en realisatie.

De **kernactoren** zijn de Vlaamse Overheid, provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, stad Aalst, gemeenten Affligem, Asse en Opwijk en de Regionale Landschappen Schelde-Durme, Brabantse Kouters en Pajottenland & Zennevallei.

Naast de kernactoren zijn er nog heel wat andere partners betrokken, zoals lokale verenigingen, ondernemers (landbouwers, horeca-uitbaters…) en inwoners.

Het overleg tussen de kernactoren en het brede netwerk betrokken actoren is georganiseerd via de volgde overleg- en beslissingsstructuur:

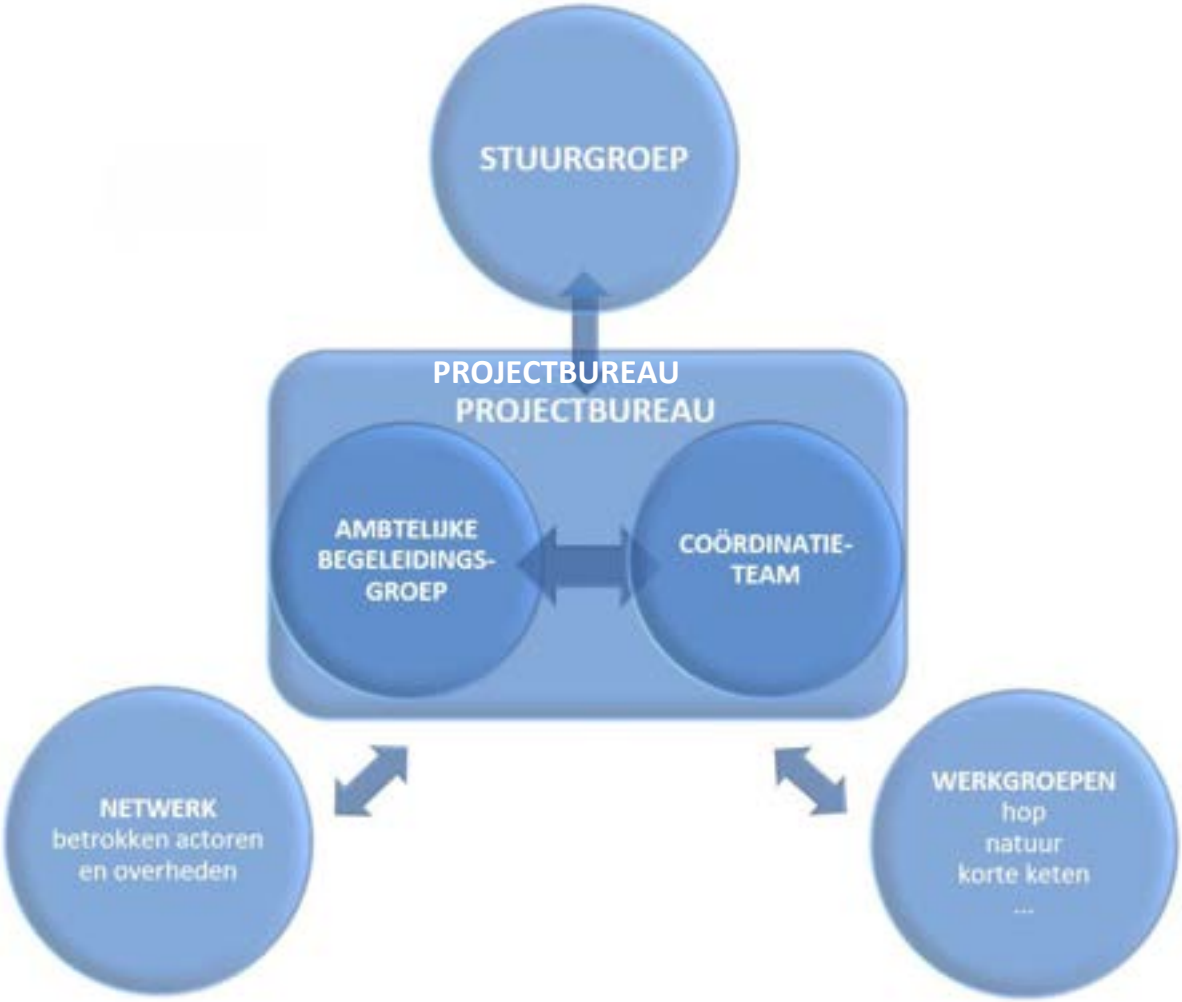

Figuur 4: : projectstructuur 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'

De projectstructuur bestaat uit de stuurgroep, het projectbureau, het netwerk van betrokken actoren en overheden, en een aantal voorbereidende en uitvoerende werkgroepen.

De stuurgroep is het interbestuurlijk overlegorgaan. Elk betrokken bestuursniveau wordt in dit overleg vertegenwoordigd: het college van burgemeester en schepenen, de provinciale deputatie en de Vlaamse Regering. Hier worden de strategische beslissingen omtrent de ontwikkeling van het projectgebied genomen. Het voorzitterschap wordt uitgeoefend door de gouverneur van Oost-Vlaanderen. De stuurgroep vergadert twee maal per jaar.

Het coördinatieteam staat in voor de dagelijkse coördinatie van het project. Het bewaakt de continuïteit en de kwaliteit van de visie in de verdere uitvoering van het project en de samenhang tussen de verschillende deelprojecten en andere lopende projecten en processen. Het team moet de projectpartners en andere betrokken actoren dynamisch en enthousiast houden en nieuwe hefboomprojecten in gang trekken.

Het coördinatieteam bestaat uit een voltijds projectcoördinator, vier projectmedewerkers die bij de drie betrokken regionale landschappen deeltijds zijn aangesteld, een communicatiemedewerker en een hopmedemerker. De leden van het coördinatieteam staan in heel nauw contact met elkaar. Ze hebben veel bilaterale overlegmomenten, en komen geregeld samen om de vordering van het project op te volgen. De **projectcoördinator** verzorgt de algemene coördinatie van het project, faciliteert de samenwerking over beleidsniveaus, beleidsdomeinen en bestuursgrenzen heen, zorgt voor de maximaal gebundelde inzet van personeel, instrumenten en middelen om de projectdoelstellingen te realiseren, en is het aanspreekpunt voor het project. De projectcoördinator staat in voor de onderlinge afstemming van de diverse acties van de partijen, de actieve opvolging van het voorbereidings- en realisatietraject en de organisatie van regelmatig overleg op technisch en beleidsniveau. De **hopcoördinator** staat in voor de coördinatie en uitbouw van het deelproject 'hop' met als doel de hopteelt en hopcultuur in de regio te versterken. De gebiedsgerichte **projectmedewerkers** ondersteunen de projectcoördinator en werken projectuitvoeringsgericht. Ze vertalen de gebiedsvisies naar concrete terreinrealisaties. Dankzij hen kan veel ruimte gegeven worden aan participatie waardoor het draagvlak voor de projectuitvoering vergroot. Ze dragen bij aan de herkenbaarheid van het project en het creëren van actief draagvlak bij de verschillende doelgroepen en het brede publiek d.m.v. (mede)organisatie van communicatie-initiatieven en sensibiliseringsacties, vormingen, … De **communicatiemedewerker** verzorgt via verschillende kanalen de communicatie over het project, organiseert de promotie van de (deel)projecten naar de partners en het brede publiek en werkt mee aan de organisatie van publieksevenementen, inspraakmomenten e.d.

Het projectbureau wordt samengesteld door het coördinatieteam en de ambtelijke begeleidingsgroep. In de **ambtelijke begeleidingsgroep** zitten vertegenwoordigers van de verschillende administraties van de drie beleidsniveaus die met het project te maken hebben. Het projectbureau bereidt de stuurgroepvergaderingen en vergaderingen van de thematische/gebiedsgerichte werkgroepen voor en zorgt nadien voor de opvolging van de genomen beslissingen. In dit overleg wordt afstemming en coördinatie tussen de plannen en projecten nagestreefd en worden tegenstellingen weggewerkt. De leden koppelen na ieder overleg terug binnen de eigen organisatie. Het projectbureau vergadert 5 maal per jaar.

De werkgroepen staan in voor de coördinatie en de realisatie van deelprojecten. Ze hebben de taak om de strategische keuzes van de stuurgroep voor te bereiden en/of er uitvoering aan te geven. De stuurgroep bepaalt de oprichting, de samenstelling en de werking van de werkgroepen. In de werkgroepen zitten ambtenaren, vertegenwoordigers van (boven)lokale verenigingen en andere betrokkenen. In de voorgaande projectperioden ontwikkelden de werkgroepen voor verschillende deelgebieden gedragen en geïntegreerde **visies**, formuleerden **doelstellingen** en concretiseerden die via de opmaak van **actieprogramma's**. Hierin werd ook de rol en verantwoordelijkheid van de verschillende betrokken partners bepaald en werden de strategie en de bijpassende instrumenten die ingezet zullen worden opgelijst. De actieprogramma's bestaan uit een **combinatie van stimulerende acties en eigen initiatieven**. Tegelijkertijd maken ze werk van de realisatie van enkele **quick-wins**. De thematische en focusgebiedsgerichte werkgroepen komen samen in functie van het procesdoorloop van de verschillende deelprojecten.

De **klankbordgroep** bestaat uit het breed netwerk aan betrokken actoren en overheden. De klankbordgroep heeft een adviserende rol, waarbij de leden van de klankbordgroep beschouwd worden als bevoorrechte getuigen. De klankbordgroep wordt een maal per jaar samengeroepen.

Naast de vaste overlegmomenten is er ook veel bilateraal overleg tussen de verschillende projectpartners.

Door de inzet van de projectcoördinator, projectmedewerkers en de projectstructuur die opgezet wordt via dit strategisch project, kunnen de partners van het samenwerkingsverband het noodzakelijke platform creëren waarop alle noodzakelijke actoren en kennis op een planmatige wijze aan elkaar gekoppeld en afgestemd kunnen worden. De projectstructuur draagt bij aan de beslissings- en realisatiegerichtheid van het strategisch project, zowel op vlak van visievorming als op vlak van terreinrealisaties (co-creatie, draagvlak).

Samenstelling van het coördinatieteam

- Jeroen Bral – projectcoördinator (RLSD)
- Joris Vanderveken – hopcoördinator (RLSD)
- Audrey Jansseune – projectmedewerker (RLSD)
- Bart Mels – communicatiemedewerker (RLSD)
- Koen De Rijck – projectmedewerker (RLP&Z)
- Elyn Remy – projectmedewerker (RLP&Z)
- Wim Solie – projectmedewerker (RLBK)

Samenstelling van de stuurgroep

Voorzitter: gouverneur Carina Van Cauter

Leden:

- Provincie Oost-Vlaanderen vertegenwoordigd door gedeputeerde Riet Gillis
- Provincie Vlaams-Brabant vertegenwoordigd door gedeputeerde Bart Nevens
- Stad Aalst vertegenwoordigd door schepen Katrien Beulens
- Gemeente Affligem vertegenwoordigd door schepen Hans Cornand
- Gemeente Asse vertegenwoordigd door schepen Peter Verbiest
- Gemeente Opwijk vertegenwoordigd door burgemeester Inez Deconinck
- Projectvereniging ‘t Stakenhuis, vertegenwoordigd door schepen Geert Heyvaert (Asse, bevoegd voor o.a. cultuur en toerisme; ondervoorzitter van de projectvereniging ‘t Stakenhuis)
- Regionaal Landschap Schelde-Durme vertegenwoordigd door voorzitter Riet Gillis en coördinator Stijn Van Belleghem
- Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei vertegenwoordigd door coördinator Alwin Loeckx
- Regionaal Landschap Brabantse Kouters vertegenwoordigd door coördinator Patrick Endels
- Beatrijs Aelterman (begeleidend ambtenaar, departement Omgeving)

Samenstelling van het projectbureau (deel ambtelijke begeleidingsgroep, met vertegenwoordigers uit de diensten leefmilieu, landbouw en toerisme):

- Provincie Vlaams-Brabant
- Provincie Oost-Vlaanderen
- Stad Aalst
- Gemeente Affligem
- Gemeente Opwijk
- Gemeente Asse
- Regionaal Landschap Schelde-Durme
- Regionaal Landschap Brabantse Kouters
- Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei
- Agentschap Landbouw en Visserij
- Agentschap voor Natuur en Bos
- Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen
- Toerisme Vlaams-Brabant vzw
- Toerisme Scheldeland
- Erfgoedcel Denderland

Samenstelling van de thematische en gebiedsgerichte werkgroepen

De thematische en gebiedsgerichte werkgroepen worden opgericht in functie van het actieprogramma. Deze werkgroepen bestaan uit de actoren die rechtstreeks betrokken zijn, gaande van vertegenwoordigers van de betrokken overheden, bovenlokale organisaties, betrokken middenveld tot andere betrokken actoren. De thematische en deelgebiedsgerichte werkgroepen komen samen in functie van de tijdsplanning van elke actie.

Samenstelling van de klankbordgroep

Het breed netwerk van betrokken actoren en overheden die in de klankbordgroep vertegenwoordigd zijn, bestaan naast bovenvermelde projectpartners uit (niet limitatief):

- de erkende milieu- en natuurverenigingen met een werking in het gebied (Natuurpunt afdeling Aalst, Natuurpunt afdeling Ijsvogel-Opwijk, Natuurpunt afdeling Affligem-Liedekerke, Natuurpunt afdeling Asse, De Aalsterse Klimaatkoepel (DaK), JNM afdeling Land van Aalst, JNM afdeling Pajottenland, JNM afdeling ’s Heerenbosch, Natuurpunt/Zoogdierenwerkgroep Denderstreek,…);
- de erkende landbouworganisaties met een werking in het gebied (Boerenbond Oost-Vlaanderen, Boerenbond Vlaams-Brabant, Koninklijke Landbouwcomice Aalst vzw, Algemeen Verbond van de Belgische Siertelers, Bedrijfsgilde Aalst, Bedrijfsgilde Opwijk-Mazenzele, Landelijke Gilde Aalst, Landelijke Gilde Baardegem, Landelijke Gilde Moorsel / Meldert, Landelijke Gilde Asse-Affligem, Landelijke Gilde Opwijk-Mazenzele, Agrobeheergroep Asse, Agrobeheergroep De Faluintjes, Agrobeheergroep Pajottenland);
- de erkende verenigingen ter bevordering van toerisme en recreatie met een werking in het gebied (Gidsen Affligem, PASAR Affligem, PASAR Opwijk, PASAR Aalst, PASAR Vlaams-Brabant, PASAR Asse, Landelijke Rijvereniging Club Kravaalruiters, Leireken vzw);
- de erkende landschapsgerelateerde cultuur- en erfgoedverenigingen met een werking in het gebied (V.V.V. Faluintjesstreek, Keuring Belgisch Trekpaard, Landbouwmuseum De Vedderboom, Heemkundige Kring 'De Faluintjes', Hopduvelcomité, Vrienden van de Hop, Orde van de Groene Bel);
- de erkende wildbeheereenheden met een werking in het gebied (Wildbeheereenheid Gewest Aalst, Wildbeheereenheid Land van Asse, Wildbeheereenheid Land van Aalst, Wildbeheereenheid Kravaal, Wildbeheereenheid Gewest Aalst);
- de jeugdverenigingen met een werking in het gebied;
- de bewonersgroepen met een werking in het gebied;
- (landschaps)ondernemers (Hof ter Vrijlegem, Ons Dagelijks Groen, De Kleine Deugd, Mier vzw, Imkersgilde De Vlijtige Bie, Koninklijke Imkersgilde Neerbrabant, De Opwijkse Honingbie …).

3. GLOBALE PROCESBESCHRIJVING

De provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, de stad Aalst en de gemeenten Affligem, Asse en Opwijk zetten zich, met ondersteuning van de Regionale Landschappen Schelde-Durme, Pajottenland & Zennevallei en Brabantse Kouters en met ondersteuning van verschillende Vlaamse partners, al langer gezamenlijk in om de uitdagingen in het open ruimtegebied aan te pakken.

De **voorbije jaren** kwamen deze projectpartners tot een gedragen en integrale gebiedsvisie voor het gehele projectgebied en de verschillende focusgebieden, tot draagvlak en coöperatie met actoren en partners en tot verschillende terreinrealisaties.

Het **huidige strategische project** wil in de eerste plaats een uitvoeringsgericht strategisch project zijn, waarbij de reeds gemaakte visies en actieprogramma's vertaald worden in terreinrealisaties. Daarnaast wil het project ook een beperkt aantal nieuwe deelprojecten initiëren, en dat zowel op vlak van visieontwikkeling, opstart ruimtelijke planningsinitiatieven en versterking van lokale samenwerkingsverbanden. Hierbij wordt gestreefd naar een gebundelde inzet van instrumenten en middelen.

Hieronder wordt een korte samenvatting gegeven van het reeds doorlopen traject.

Voorgeschiedenis

Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2010-2013)

Het project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' heeft een voorgeschiedenis als **strategisch project**. In 2009 werd het strategisch project 'stadsbos – regionaal bos' door het Departement RWO weerhouden voor subsidiering voor drie jaar (ministerieel besluit van 16 december 2009 van de minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening houdende de subsidiëring van het strategisch project in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen 'stads- en regionaal bos'). De subsidieperiode liep af in 2013. In het kader van het strategisch project hebben de partijen een **visieschets** ontwikkeld (zie Figuur 2) en een **charter** ondertekend voor de opwaardering van de open ruimte en het landschap in het gebied.

Vervolgproject Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2014-2017)

Na afloop van het strategisch project (2010-2013) besloten de lokale besturen een vervolgtraject op touw te zetten. Een opstartvergadering vond plaats op 16 december 2013 en op 30 juni 2014 werd de samenwerkingsovereenkomst door de provincie Oost-Vlaanderen, de provincie Vlaams-Brabant, de stad Aalst, de gemeenten Affligem, Asse en Opwijk en de Regionale Landschappen Schelde-Durme, Pajottenland & Zennevallei en Groene Corridor (nu: Brabantse Kouters) ondertekend. In het vervolgtraject werd het accent gelegd op **landschapsontwikkeling en toeristisch-recreatieve versterking van de gebiedsidentiteit**.

Er werd sterk ingezet op een **bottom-up aanpak**, waarbij ideeën, wensen en noden van lokale verenigingen, inwoners, landbouwers en ondernemers die bijdragen aan landschapsontwikkeling en toeristisch-recreatieve versterking van het gebied, mee ondersteund werden. Dit leidde tot een **sterkere lokale verankering** en het smeden van **nieuwe samenwerkingsverbanden**, **over gemeentegrenzen en beleidsdomeinen heen**.

Daarnaast werd ook sterk ingezet op **terreinrealisaties**, met als absolute eyecatchers: het toegankelijk maken en verder ontwikkelen van het GNOP-gebied Koudenbergbeekvallei, de aanleg van de speelzone Ten Rozen (het 'Rozenkensbos') en de inrichting van het natuureducatief centrum Heuvelpark met 'The Observer', landschapskunst van de hand van Will Beckers.

Figuur 5: inhuldiging 'The Observer' (Heuvelpark – Will Beckers)

Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

Versterkt coördinatieteam

De goedkeuring van de subsidieaanvraag door Ruimte Vlaanderen in het kader van de achtste oproep voor strategische projecten in uitvoering van het RSV, de verhoging van de jaarlijkse bijdrage van de projectpartners aan de projectcoördinatie en een samenwerkingsovereenkomst met de projectvereniging Hoperfgoed, zorgt ervoor dat het projectpartnerschap op 3 april met een versterkt coördinatieteam de uitdagingen in het open ruimtegebied kan aanpakken. Naast de projectcoördinator werd bij elk van de drie betrokken regionale landschappen een deeltijdse projectmedewerker aangesteld die in staat voor de terreinrealisaties. Dankzij de financiële ondersteuning van de projectvereniging Hoperfgoed en subsidies in het kader van de projectoproep 'PDPOIII-Versterking van de kwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking', kon ook een hopcoördinator aangeworven worden ter versterking van het coördinatieteam.

Verkenningsfase

In een eerste fase, werden de **kansen en knelpunten op vlak van ruimtelijke structuur en coalitievorming** in kaart gebracht op basis van de kenmerken en identiteit van het gebied (sense of place), het bestaande beleidskader, lopende of doorlopen planprocessen, potentiële partners en actoren, wensen en ideeën van projectpartners, …

Op basis van deze analyse werden **een aantal focusgebieden** afgebakend waarop het projectpartnerschap prioritair wenst in te zetten, met aandacht voor de verknoping van de verschillende focusgebieden met elkaar en de verknoping met de omgevende bebouwde kernen. Bij de ontwikkeling van de focusgebieden blijft het **fysische systeem het richtinggevend kader** voor de ruimtelijke ontwikkeling. Naast het aanduiden van focusgebieden, werd ook beslist om via een thematische, gebiedsdekkende benadering in te zetten op **een aantal prioritaire thema's**.

Focusgebieden:

- Groene rand Asse
- Groenpool Aalst
- Leirekensroute
- Abdijlandschap
- Kravaalbos
- Opwijk en de Brabantse Kouters
- Vallei van de Molenbeek-Graadbeek

Prioritaire thema's:

- Hop
- Fiets-, wandel- en ruiterroutes
- Natuur
- Landbouw

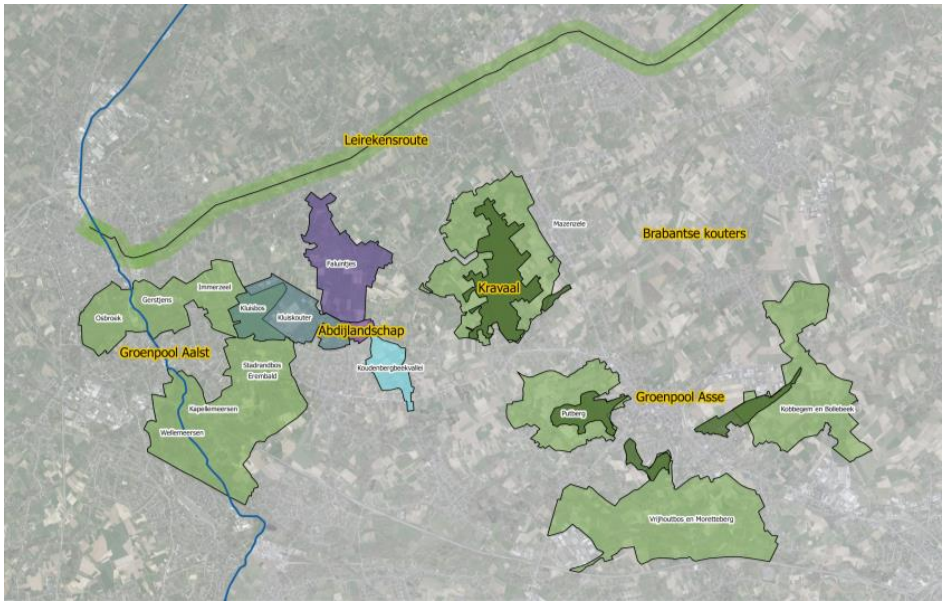

Figuur 6: focusgebieden

Opmaak gedragen en geïntegreerde visie en actieprogramma (Lopende)

Per focusgebied en per thema werd een **werkgroep** opgericht, bestaande uit betrokken ambtenaren, vertegenwoordigers van lokale verenigingen en andere betrokkenen. Deze werkgroepen ontwikkelen een gedragen en geïntegreerde **visie**, formuleren **doelstellingen** en concretiseren die via de opmaak van een **actieprogramma**. Hierin wordt ook de rol en verantwoordelijkheid van de verschillende betrokken partners bepaald en worden de strategie en de bijpassende instrumenten die ingezet zullen worden, opgelijst. De actieprogramma's bestaan uit een **combinatie van stimulerende acties en eigen initiatieven**.

Tegelijkertijd wordt er werk gemaakt van de realisatie van enkele **quick wins**.

De specifieke dynamiek tussen actoren in de verschillende deelgebieden of tussen actoren die rond bepaalde thema's werken, maakt dat de vorming van de werkgroepen, of de opmaak van een visie en actieprogramma, een variabel procesverloop kent. Aan de vorming van de werkgroepen gaan meestal heel wat bilaterale gesprekken vooraf.

Projectuitvoering via de implementatie van het actieprogramma (lopende)

Om de samenwerking tussen verschillende betrokken actoren te regelen, werden verschillende **samenwerkingsovereenkomsten** opgemaakt. Daarnaast werden ook **studies** uitgeschreven en **instrumenten** ingezet om de gebiedsvisie te verfijnen en een actieprogramma op te stellen voor bepaalde deelgebieden.

Samenwerkingsovereenkomsten:

- Samenwerkingsovereenkomst Landschap van Erembald tot Kravaalbos
- Samenwerkingsovereenkomst Opmaak Masterplan Abdijlandschap
- Samenwerkingsovereenkomst Hop-regio Aalst, Affligem, Asse en Opwijk
- Samenwerkingsovereenkomst HOP AAA+
- Samenwerkingsovereenkomst Groene Rand Asse

Studies/instrumenten:

- Visienota en voorontwerp Leirekensroute (BUUR)
- Studieopdracht Groenpool Aalst (Omgeving – Hesseleers)
- Studieopdracht: Ontwikkelingsprogramma Hopregio Aalst – Affligem – Asse + (Idea-consult)
- Bouwmeester Scan Vlaams Bouwmeester (Gemeente Opwijk)
- Open Oproep Vlaams Bouwmeester (Masterplan Abdijsite Affligem)
- Agentschap voor Natuur en Bos: Subsidies voor de flankerende maatregelen van het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel (VSGB) (Koudenbergbeekvallei in het Abdijlandschap Affligem)
- Projectoproep Departement omgeving: Landbouw-Natuur win-win (Landbouw BIJgekleurd)
- Projectoproep Provincie Vlaams-Brabant – PDPO III: Versterking van de kwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking (HOP AAA+)
- Provincie Vlaams-Brabant: subsidies ter ondersteuning van het gemeentelijk natuurbeleid (Kersenboomgaarden Mazenzele en Koudenbergbeekvallei)
- Projectoproep Departement Cultuur, Jeugd en Media: Beurzen voor het doorgeven van vakmanschap (Meester-Leerling-traject Hop)

Bij verschillende deelprojecten kon reeds heel wat gerealiseerd worden, volgend uit de samenwerkingsverbanden, opgemaakte visies en actieprogramma's. Voor sommige deelprojecten werd verder gewerkt aan de **(ruimtelijke) visie,** de formulering van **concrete doelstellingen** en de opmaak van een **plan van aanpak** met bijhorend **realistisch, haalbaar en betaalbaar actieprogramma**.

Nieuwe subsidieaanvraag voor een realisatiegericht strategisch project

Het projectgebied en de **kwaliteitsvolle uitvoering van de gebiedsvisie vergt nog een verdere inzet van een coördinatieteam** dat bestaat uit een **projectcoördinator** die het samenwerkingsverband verder begeleidt bij het omzetten van de krijtlijnen van het Vlaams ruimtelijk beleid, uit **projectmedewerkers** die de terreinrealisaties verder opvolgen en uit een **communicatiemedewerker**.

Het projectpartnerschap besliste om een **nieuwe subsidieaanvraag** in te dienen bij Departement Omgeving (in het kader van de elfde oproep voor strategische projecten). De focus in de nieuwe projectaanvraag ligt op uitvoering. Het derde strategisch project moet **een realisatiegericht strategisch project** worden. Zo kunnen de vruchten van het eerdere voortraject worden geplukt en de continuïteit van het project en de kwaliteit van de visie in de verdere uitvoering gegarandeerd worden. In december 2019 werd 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' opnieuw erkend als strategisch project.

DEEL III

STAND VAN ZAKEN GEBIEDSGERICHTE DEELPROJECTEN

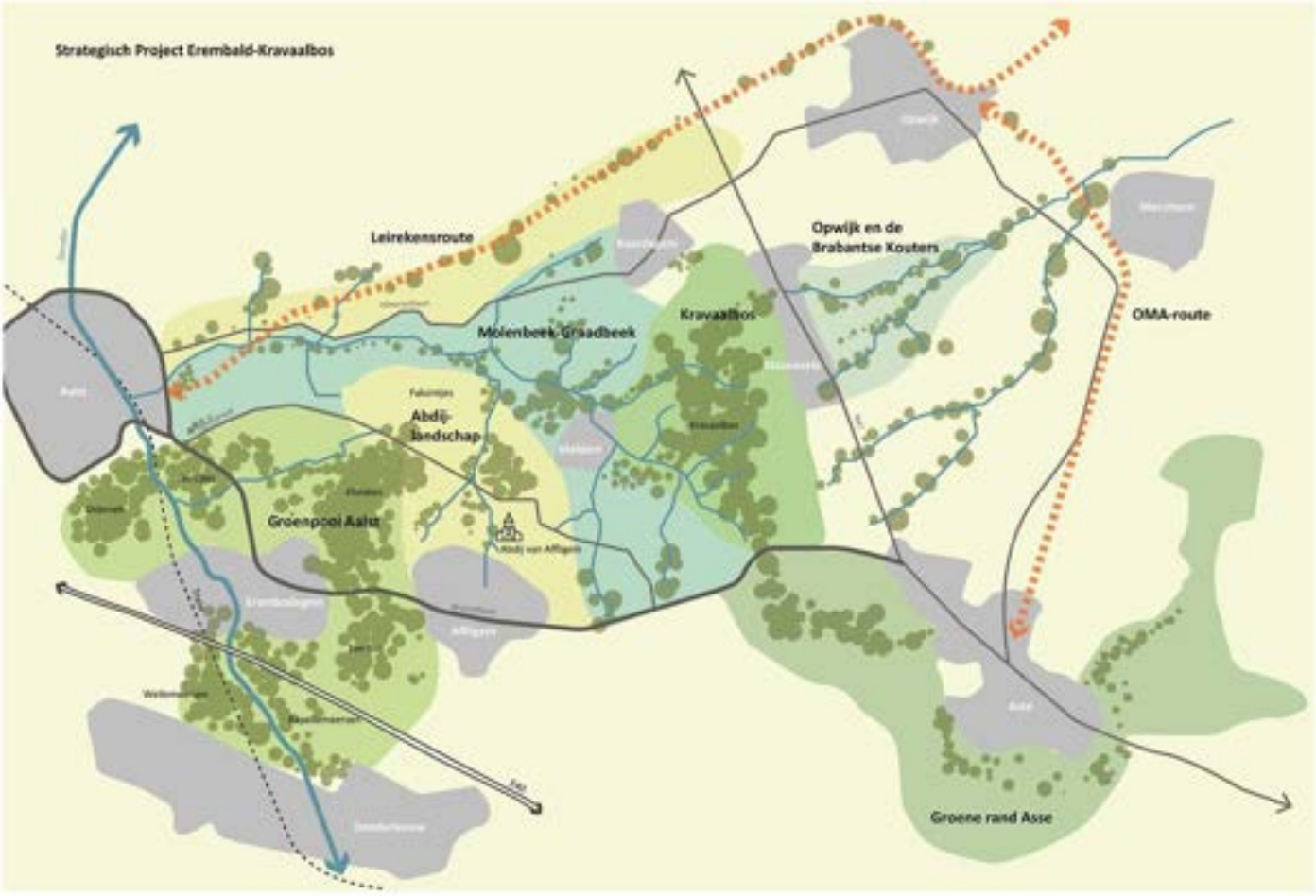

1. GROENE RAND ASSE

Doelstelling

Algemene doelstelling

In het kader van het strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos willen de gemeente Asse, het Regionaal Landschap Brabantse Kouters **en het Agentschap voor Natuur en Bos** de krachten bundelen om:

1. **de drie zones**, afgebakend in het PRUP Stadsrandbos, te **ontwikkelen** door (a) het versterken van de natuurwaarden en erfgoedwaarden en (b) de realisatie van toegankelijk groen en groen met openbaar karakter. Hierbij worden de grenzen van de zones zoals afgebakend in het PRUP, flexibel gehanteerd. Er wordt ook gestreefd naar ecologische en recreatieve verbindingen tussen de drie zones.
2. de **impact van de komst van de rondweg N9k** te **milderen** door (a) te streven naar een goede landschappelijke inpassing met aandacht voor de realisatie van een groenbuffer en (b) de realisatie van ecologische en recreatieve verbindingen tussen het kleinstedelijke gebied en het openruimtegebied.
3. de **natuur-, erfgoed- en recreatieve waarden** in de aangeduide ankerplaatsen (Putberg, Vallei van de Nieuwermolenbeek met Vrijhoutbos en Moretteberg, Kobbegem en Bollebeek) te versterken.

Specifieke doelstellingen

D1. Het opmaken van een visie voor het projectgebied met de partners en daarnaast ook met bijkomende actoren (b.v. landbouw, jacht,..) in de open ruimte die betrokken wensen te worden en actief wensen bij te dragen aan de doelstellingen.

D2. Kwaliteitsvolle landschappelijke versterking van de kerngebieden.

D3. Het voorzien van stapstenen en verbindingen tussen de kerngebieden en hun omgeving waarbij ook natuurgerichte acties tot in de gemeentekern beoogd worden.

D4. Verbetering van recreatief onthaal en netwerk van fiets- en wandelpaden.

D5. Kwaliteitsvolle landschappelijke ontwikkeling in de aangeduide ankerplaatsen, in eerste instantie op het grondgebied van de gemeente Asse.

D6. Landschappelijke inpassing en buffering van de rondweg N9k.

D7. Het actief betrekken van - en het ontwikkelen van draagvlak bij de bewoners en gebruikers van het werkingsgebied.

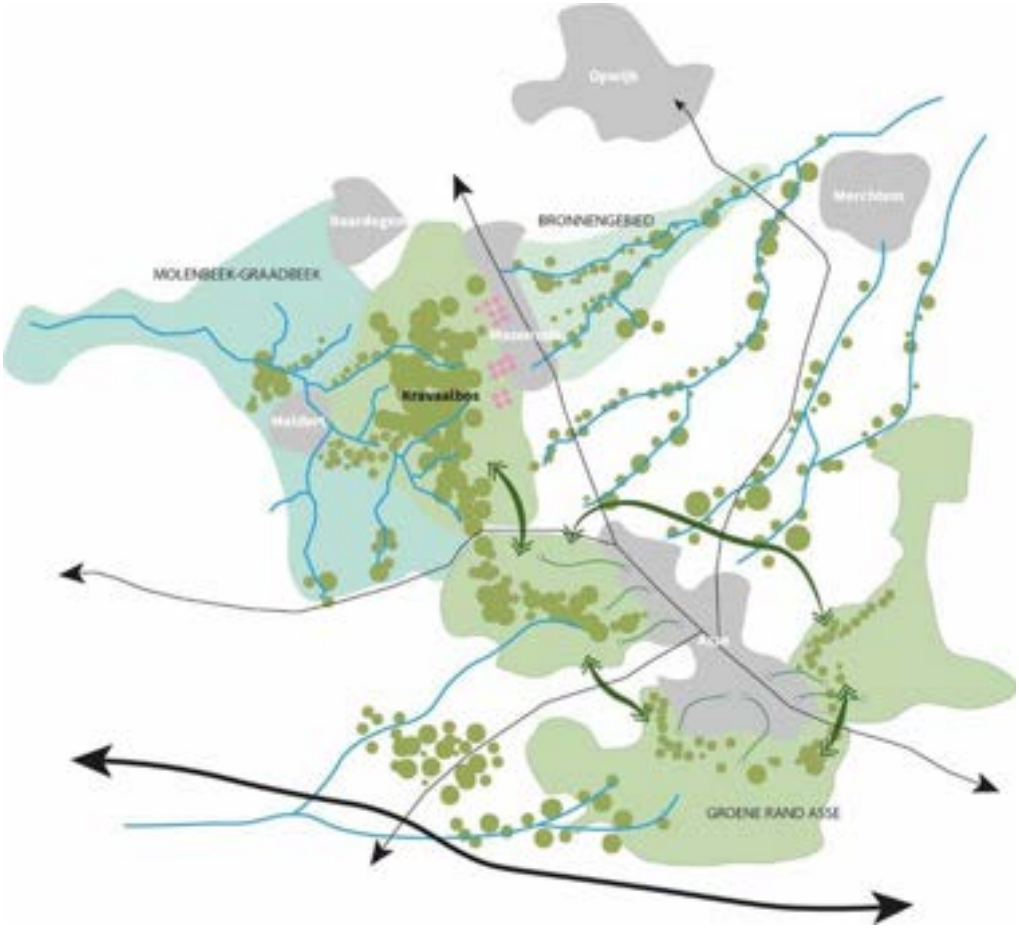

Figuur 7: globale visiekaart Groene Rand Asse

Aanleiding

PRUP Afbakening kleinstedelijk gebied Asse

In 2016 werden in het kader van de **afbakening van het kleinstedelijk gebied Asse**, zes ruimtelijke uitvoeringsplannen vastgesteld door de provincieraad, waaronder het **PRUP rondweg N9k** en het **PRUP Stadsrandbos**.

Het **PRUP Stadsrandbos** bakent drie zones af die kunnen worden ontwikkeld met voldoende oppervlakte en robuustheid en die een antwoord kunnen bieden aan de **grote behoefte aan groen op wandel- en fietsafstand van de woonkernen** in de sterk verstedelijkte rand van Brussel:

- Zone **Wolfrot**, een open kouter en beekvallei tussen Asse-centrum, KMO-zone Mollem en woonkern Walfergem, aansluitend op bestaande bebossing langs de beek en rond kasteel Wolfrot.
- Zone **Putberg** met omliggende valleien van de Kleine Wijtsbeek en Broekebeek.
- Zone **Boekfos**-Hoogpoort-Tenberg ten zuiden van het KSG.

Aangeduide ankerplaatsen

Rond Asse liggen drie aangeduide ankerplaatsen: Putberg, Vallei van de Nieuwermolenbeek met Vrijhoutbos en Moretteberg, Kobbegem en Bollebeek (lichtgroen op onderstaande Figuur 8). Elk van de stadsrandbos-zones, zoals afgebakend binnen het PRUP Stadsrandbos, liggen (grotendeels) binnen de contouren van de aangeduide ankerplaatsen (donkergroen op onderstaande Figuur 8). Het PRUP heeft i.k.v. de realisatie van een stadsrandbos echter enkel voor een richtinggevend kader gezorgd en niet voor een bijkomende groene herbestemming. Realisatie van groene verbindingen en versterking van de kernzones zal bijgevolg via overleg en vrijwillige samenwerking moeten verlopen.

Figuur 8: Ankerplaatsen en stadsrandbos-zones Asse

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

Vanuit het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' werd het initiatief genomen om de samenwerking tussen de gemeente Asse, het Regionaal Landschap Brabantse Kouters, het Regionaal Landschap Schelde-Durme en het Agentschap voor Natuur en Bos op te starten voor de uitwerking van een **recreatief groengebied op wandel- en fietsafstand van de woonkernen** in de gemeente Asse. Het gebied krijgt de werktitel 'Groene Rand Asse' mee.

De samenwerking wordt in november 2018 vastgelegd in een **samenwerkingsovereenkomst**. De coördinatie van het samenwerkingsverband wordt opgenomen worden door de **coördinator** van het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' samen met Regionaal Landschap Brabantse Kouters.

De projectpartners hanteren een gefaseerde aanpak om de doelstellingen te bereiken. Voor een gedetailleerde beschrijving van het projectverloop in de periode 2017-2020, wordt verwezen naar het rapport van het tweede strategisch project. Wat volgt is een beknopte samenvatting van het projectverloop in de periode 2017-2020.

Het eerste werkingsjaar was de verkenningsfase waarin het project werd voorbereid. De eerste visieschetsen voor de 3 strategische deelgebieden in de Groene Rand Asse werden opgemaakt door RLBK (zie Figuur 9 t.e.m. Figuur 11). De eerste fase van de doelstellingen op het terrein werd geconcretiseerd, de rol en verantwoordelijkheden van de betrokken partners en stakeholders werden bepaald en er werd een actieprogramma opgemaakt (zie Tabel 1 en conceptkaarten in Figuur 12 t.e.m. Figuur 13 voor samenvatting en ruimtelijk overzicht). Per deelzone werd de strategie bepaald en werd vastgelegd welke bijpassende instrumenten ingezet zullen worden. Er werden aankoopdossiers voorbereid en reeds enkele quick wins gerealiseerd op vlak van verwerving en inrichting.

Tabel 1: overzicht actieprogramma per deelzone voor project 'Groene Rand Asse'

ACTIE	DETAIL OPMAAK EN UITVOERING ACTIEPROGRAMMA	LINK MET DOELSTELLINGEN
ACTIEPROGRAMMA WOLFROT	▪ Bosomvorming OCMW-bossen. ▪ Bosuitbreiding aansluitend aan OCMW-bos en in openbaar bezit. ▪ Landschapsinrichting als buffering en verbinding van de Asphaltco-site naar Wolfrot. ▪ Versterken en bufferen boskern Wolfrot. ▪ Ingroenen N9k rondweg. ▪ Flankerende KLE-inrichtingen bij particuliere eigenaars ter versterking van boskernen en i.f.v. landschappelijke versterking aansluitend op visie en bovenvermelde maatregelen.	D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7
ACTIEPROGRAMMA PUTBERG	▪ Landschappelijke integratie van geplande nieuwe rondweg N9k met natuurversterking en mogelijke poortfunctie aan Vijverbeek. ▪ Bosuitbreiding en bosomvorming Broekebeekvallei. ▪ Opvolgen en ondersteunen van het voedselbos-initiatief (Forest Farm). ▪ Flankerende KLE-inrichtingen bij particuliere eigenaars ter versterking van boskernen en i.f.v. landschappelijke versterking aansluitend op visie en bovenvermelde maatregelen.	D1, D2, D3, D4, D7
ACTIEPROGRAMMA BOEKFOS	▪ Selectie van aan te kopen percelen i.f.v. bosuitbreiding, landschappelijke verbindingen tussen bestaande kleine boskernen en ontsluiting. ▪ Verwervingsprocedures opstarten: opmaak schattingsverslagen & aanschrijven eigenaars, organiseren infomomenten eigenaars,… ▪ Afstemming / overleg met ANB en OVAM i.k.v. te saneren terreinen. ▪ Flankerende KLE-inrichtingen bij particuliere eigenaars ter versterking van boskernen en i.f.v. landschappelijke versterking aansluitend op visie en bovenvermelde maatregelen.	D1, D2, D3, D4 D5, D7

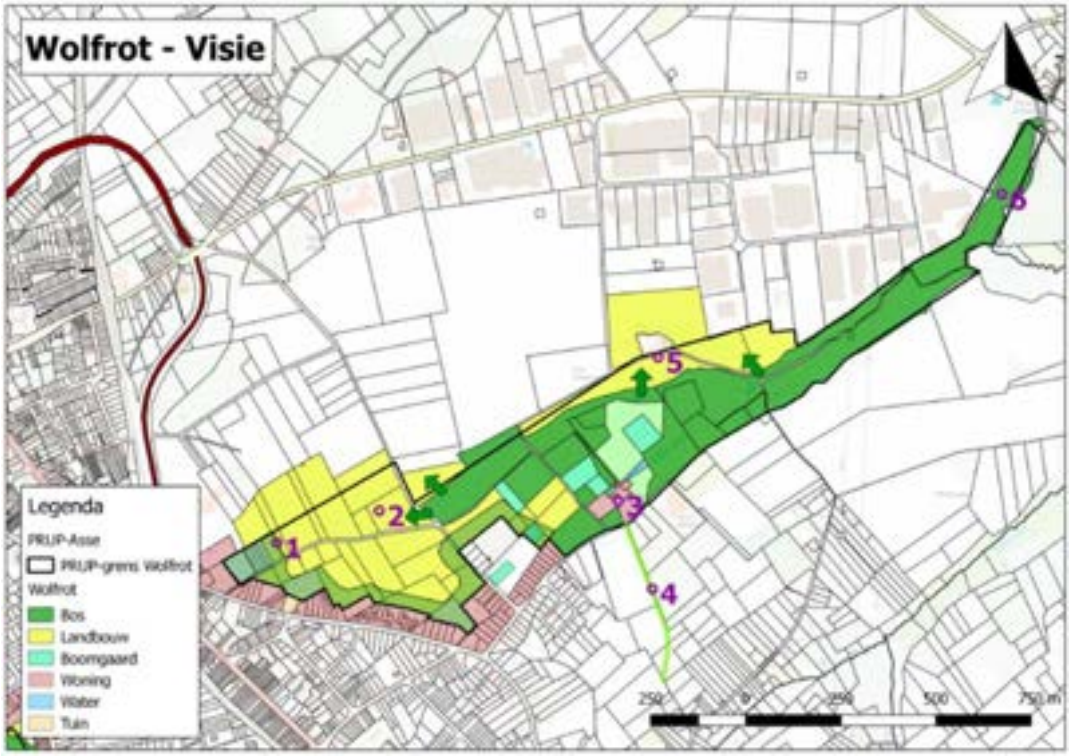

Figuur 9: Eerste visieschets zone Wolfrot - opgemaakt door RLBK

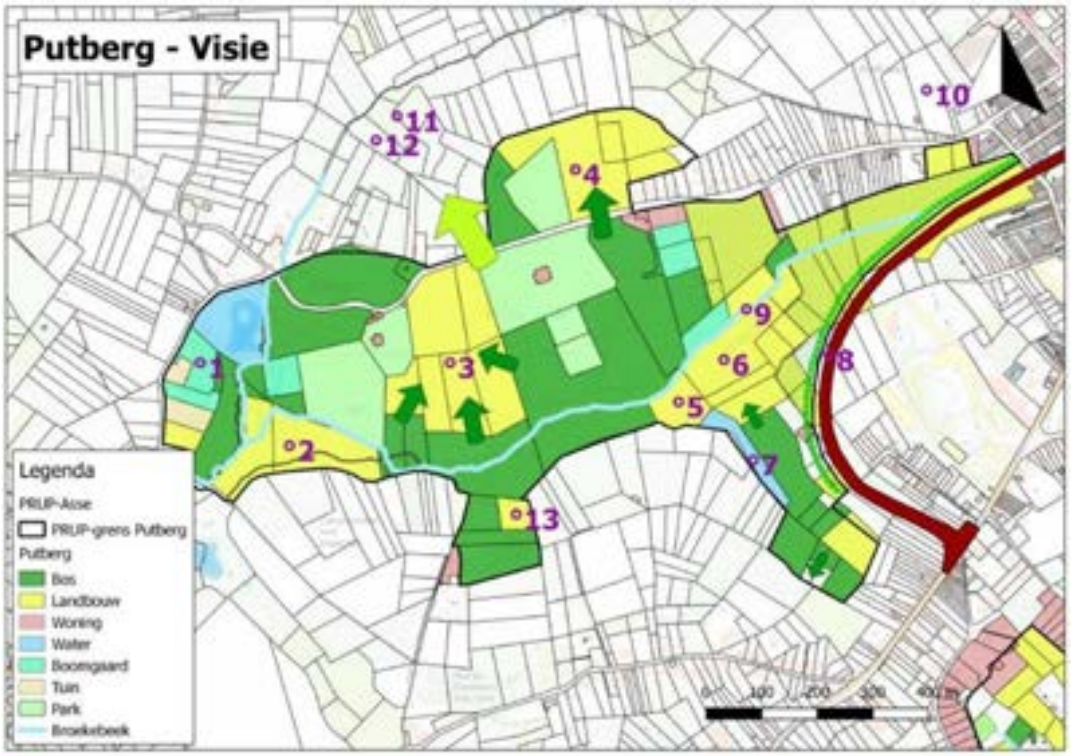

Figuur 10: Eerste visieschets zone Putberg - opgemaakt door RLBK

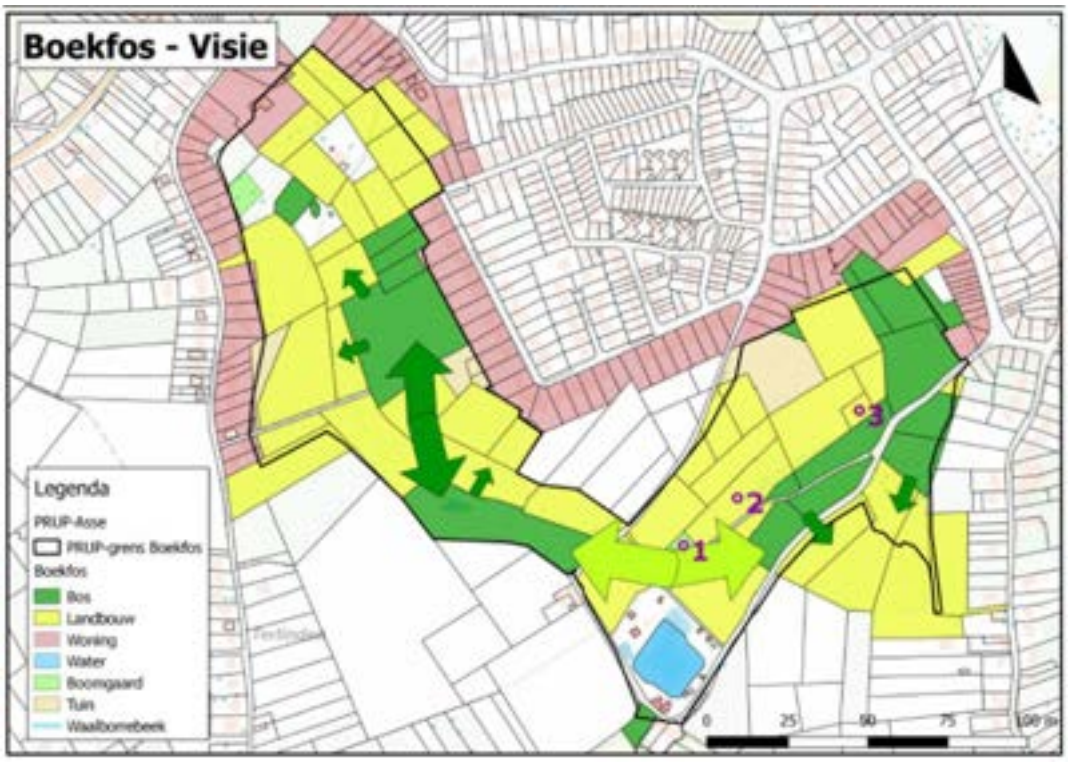

Figuur 11: Eerste visieschets zone Boekfos - opgemaakt door RLBK

Daarnaast werd - ruimer dan het eigenlijke projectgebied - ook het wandelknooppuntennetwerk Brabantse Kouters uitgerold, zo ook dus over de volledige Groene Rand Asse. Flankerend werden er aan de startplaats of langs het traject speelelementen geplaatst. De gemeente Asse kreeg aan het Speelbos in Mollem een steltenparcours en ter hoogte van de Kruisborre-ommegang werd een wilgenhut geplaatst.
Vanaf het tweede werkingsjaar ging het project in uitvoering.

Zone Wolfrot

Regionaal Landschap Brabantse Kouters maakte een **eerste inrichtingsplan** voor zone Wolfrot, waarin de doelstellingen op het terrein geconcretiseerd werden, en **stelde** dit in **juli 2019 voor aan de betrokken eigenaars**. Aan de eigenaars werd gevraagd om op vrijwillige basis inrichtingsmaatregelen te nemen zoals de aanleg van haag/heg/houtkant/bos, groenbuffer, poel, hoogstamboomgaard, akkervogelrand,... Geïnteresseerde eigenaars kregen van het Regionaal Landschap een terreinbezoek, gedetailleerd inrichtingsplan, en ondersteuning bij de aanleg.

De gemeente engageerde zich voor de inrichting van de eigen terreinen door aanleg van houtkanten, een hoogstamboomgaard, inrichting met haag/houtkant/bos, groenbuffer, een poel en een rustplek, omvorming van een gemeentelijk bosje, ingroenen van de Asphaltco-site, en andere gefaseerde aanplantingen. Er werd ook een plan opgemaakt om de gemeentelijke begraafplaats Walfergem om te vormen tot groenoase.

I.f.v. vergroten van draagvlak en inspraak werd een open milieuraad georganiseerd in september 2019 met een wandeling in de omgeving langsheen gerealiseerde en toekomstige projecten

Figuur 12 geeft een overzicht gegeven van de verschillende (terrein)realisaties en lopende trajecten. Tabel 2 geeft weer welke concrete terreinrealisaties in deze zone plaatsvonden.

Figuur 12: conceptplan Groene Rand Asse - zone Wolfrot - met overzicht lopende en geplande acties

Tabel 2: overzicht terreinrealisaties Groene Rand Asse - zone Wolfrot

NR OP KAART IN FIGUUR 12	PROJECT / ACTIE	DETAIL TERREINACTIES UITGEVOERD IN 2020	LINK MET DOELSTELLINGEN
1	Bosaanplanting Asphaltco gemeente Asse	▪ Aanplant 650 stuks gemengd inheems struikgoed ▪ Aanplant 300 stuks bosplantgoed	D2, D3, D5, D7
2	Bosaanplanting Wolfrot-Lindendries gemeente Asse	▪ Bosomvorming (plantseizoen 2020-2021)	D2, D3
4	Inrichting 'Weide Modest' gemeente Asse	▪ Aanplanten van 680 inheems plantgoed in houtkanten	D2, D3
5	Inrichting terreinen gemeente Asse Wolfrot	▪ Aanplanten van 22 stuks hoogstambomen in bomenrij ▪ Aanplanten van 650 (2019) en 2160 (2020) stuks inheems plantgoed in hagen en heggen	D2, D3, D7
6	Inrichting Rondweg N9k	▪ Aanplanten 2270 stuks inheems plantgoed in houtkanten ▪ Aanplanten van 66 inheems hoogstambomen	D2, D3, D7
7	Herstel hoogstamboomgaard naast Rondweg N9k	▪ Aanplanten van 8 hoogstamfruitbomen	D2, D3
18	Bosaanplanting terrein gemeente Asse ten zuiden van Heierveld	▪ Herbebossing via aanplanting 550 stuks inheems plantgoed	D2
/	Inrichting particulier terrein Ganzeweg (buiten kernzone maar in ankerplaats)	▪ Aanleg van 1 nieuwe poel (ong. 120 m²)	D5
/	Inrichting particulier terrein Broekstraat (buiten kernzone maar in ankerplaats)	▪ Herstel van 1 poel (ong. 100 m²)	D5
/	Inrichting particulier terrein Lepperstraat (buiten kernzone maar in ankerplaats)	▪ Aanplanten van 57 hoogstamfruitbomen ▪ Aanplanten van 560 stuks plantgoed in haag	D5

Foto 1: sfeerbeelden aanplantingen in zone Wolfrot i.k.v. project Groene Rand Asse

Zone Putberg

Deze zone kent een lokaal initiatief voor de realisatie van een 2,5 hectare groot voedselbos. Dit voedselbosproject heeft o.a. als doel de slaagkansen na te gaan voor deze nieuwe landbouwvorm, om vanuit deze ervaring bijsturingen te doen ter plaatse en als voorbeeld voor toekomstige initiatieven. Het vormt voor de samenwerking 'Groene Rand Asse' één van de mogelijke manieren om de geselecteerde gebieden effectief te gaan inrichten.

Samen met een stagiair Tuin en Landschapsarchitectuur maakte RLBK een werkkaart voor zone Putberg.

Met de hulp van bedrijven en in ondersteuning van de gemeente Asse in het kader van de samenwerking Groene Rand Asse werden de eerste aanplantingen uitgevoerd. Samen met Regionaal Landschap Brabantse Kouters werden er poelen gegraven, houtkanten en historische hoogstamboomgaarden aangeplant.

Op een gemeentelijk perceel werd in december 2019 een bosaanplanting gerealiseerd samen met het Provinciaal Steunpunt Bos, RLBK en de lokale Natuurpuntafdeling.

In overleg met de bedrijfsplanner van VLM werd een beheerovereenkomst afgesloten aan de Campomolen in Asbeek. In samenwerking met de erosiecoördinator van de provincie Vlaams-Brabant werden ook erosiewerende maatregelen genomen.

In Figuur 13 wordt een overzicht gegeven van de verschillende (terrein)realisaties en lopende deelacties of trajecten. Tabel 3 geeft weer welke concrete terreinrealisaties in deze zone gebeurden.

Figuur 13: conceptplan Groene Rand Asse - zone Putberg met overzicht lopende en geplande acties

Tabel 3: overzicht terreinrealisaties Groene Rand Asse - zone Putberg

NR OP KAART IN FIGUUR 13	ACTIE	DETAIL	LINK MET DOELSTELLINGEN
1	Ondersteuning & uitvoering inrichting i.k.v. project 'Forest Farm'	▪ Aanplant 7 hoogstambomen 12/14 ▪ Aanplant 28 hoogstamfruitbomen ▪ Aanplant 300 stuks gemengd inheems struikgoed incl. bescherming ▪ Aanleg 2 poelen van elk 180m² ▪ Aanleg bloemenweide van 200m²	D2, D7
4	Natuurinrichting bij particuliere eigenaar aan Asbeekstraat	▪ Aanplanten van 6 Hoogstamfruitbomen	D2, D3, D5, D7
6	Nazorg landschapsinrichting Rampelberg	▪ Maaien van ong. 0.5 ha	D2, D7
7	Bosuitbreiding Broekebeekvallei terrein gemeente Asse	▪ Aanplant van 225 inheemse struiken als gemengde bosrand ▪ Aanplant van 700 stuks bosplantgoed (Zomereik, Winterlinde en Boskers) als boomsoort	D2, D7
12	Natuurinrichting bij particuliere eigenaar Notstraat	▪ Herstel van 1 poel	D3, D5, D7
14	Natuurinrichting bij particuliere eigenaar	▪ Aanplanten 8 knotbomen ▪ Aanplant 300 stuks gemengd inheems struikgoed als heg	D3, D5, D7
16	Natuurinrichting bij particuliere eigenaar aan Beekstraat	▪ Aanplanting van 12 hoogstamfruitbomen ▪ Aanplanting van 1055 stuks plantgoed in hagen-heggen-houtkanten	D2, D3, D5, D7
/	Bosaanplanting Dokkenstraat terrein gemeente Asse	▪ aanplanting 470 stuks inheems plantgoed ikv herbebossing	D5

Foto 2: sfeerbeelden aanplantingen in zone Putberg i.k.v. project Groene Rand Asse: realisatie voedselbos 'Forest Farm' (links) en plantactie i.k.v. bosuitbreiding Broekebeekvallei (rechts)

Zone Boekfos

Voor de deelzone Boekfos werd tussen de projectpartners afgesproken dat ANB er het voortouw zou nemen om hier via verwerving te streven naar bosuitbreiding. Daarom werden eigenaars aangeschreven met een voorstel tot aankoop van de geselecteerde percelen. Een eerste zitdag in maart 2020 werd omwille van de Corona-crisis uitgesteld en hernomen in juni 2020. De projectpartners ANB en gemeente gingen in onderhandeling voor de concrete aankoop van een aantal percelen. Voor de eigenaars die niet wensten te verkopen, zal een inrichtingsvoorstel opgemaakt worden door RLBK en het Provinciaal Steunpunt Bos voor aanplant van bijkomende KLE's, bos of een voorstel tot gemeenschappelijk bosbeheer (ingeval het een bestaand boscomplex betreft).

Samen met een stagiair Tuin en Landschapsarchitectuur maakte RLBK een werkkaart voor zone Boekfos.

Voor de eerste concrete inrichtingen die in 2020 al gebeurden, werd ook in deze zone in de eerste plaats gekeken naar de percelen in openbare eigendom.

In Figuur 14 wordt een overzicht gegeven van de verschillende (terrein)realisaties en lopende trajecten.

Tabel 4 geeft weer welke terreinrealisaties in deze zone gebeurden.

Figuur 14: conceptplan Groene Rand Asse - zone Boekfos met overzicht lopende en geplande acties

Tabel 4: overzicht terreinrealisaties Groene Rand Asse - zone Wolfrot

NR OP KAART IN FIGUUR 17	ACTIE	DETAIL	LINK MET DOELSTELLINGEN
16	Bosuitbreiding terrein gemeente Asse	▪ Bosuitbreiding van 0,3 ha	D2, D3

Rondweg N9k

Binnen de samenwerkingsovereenkomst Groene Rand Asse was er ook een specifieke opdracht weggelegd voor het opvolgen van de stuurgroep 'Rondweg' ter opmaak van de startnota 'Rondweg N9k' in Asse.

Naast het inhoudelijk opvolgen van de voorstellen en het formuleren van voorkeursscenario's werden er ook acties op het terrein gerealiseerd. In een uitgebreid overleg met Agentschap Wegen en Verkeer werd er laanbeplanting gerealiseerd en groenbuffers voorzien langs het reeds bestaande deel van de rondweg.

In het voorjaar van 2020 werden hier hoogstambomen aangeplant bestaande uit winterlinde en zomereiken. Bijkomend werd een bestaande, historische boomgaard hersteld en werden houkanten aangelegd met inheems streekeigen plantgoed (zie overzicht ingrepen in Tabel 2).

De inrichting volgt hierin volledig de visie die opgemaakt werd voor de deelzone Wolfrot. Bedoeling is dat de landschappelijke integratie van de rondweg die hiermee gerealiseerd wordt, doorgetrokken wordt in de toekomstige segmenten van de rondweg, zodat ze als typebeeld kunnen fungeren. Zie ook Tabel 5 voor een overzicht van concrete acties in dit verband.

Foto 3: sfeerbeelden aanplantingen (persmoment) i.k.v. ingroening Rondweg N9k

Tabel 5: opvolging overleg & planvorming Rondweg N9k

ACTIE	DETAIL	LINK MET DOELSTELLINGEN
STARTNOTA	▪ Bespreking van de startnota ▪ Formuleren opmerkingen op vlak van groenambitie en ontsnipperende maatregelen ▪ Vastleggen van dit samenwerkingsverband in de doelstellingen van de werken aan de rondweg ▪ Uitwerken onthaalpoorten	D1, D2, D3, D4, D6
OVERLEG AWV	▪ In functie van de inkleding van de N9k ter hoogte van de Asphaltcosite ▪ Inrichten met bomenrijen en inheemse houtkanten als buffering/overgang naar omgevende landschap ▪ Met de ambitie dit als groentypologie te gaan gebruiken in het vervolgtraject van de rondweg	D1, D2, D3, D4, D6
OVERLEG MET AANGRENZENDE LANDBOUWER	▪ Maken van afspraken i.f.v. ingroenen van het erf ▪ Maken van afspraken i.f.v. herstel historische boomgaard	D1, D2, D3, D4, D6, D7
COMMUNICATIE VIA PERSMOMENT AANPLANTINGEN RONDWEG N9K	▪ Verspreiden persuitnodiging ▪ Praktische organisatie persmoment met alle partners ▪ Verspreiden persbericht ▪ Opname nieuwsbericht via de eigen communicatiekanalen	D6, D7

Figuur 15: inrichtingsplan beplantingsvoorstel Rondweg N9k fase 1

Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023)

Op de voorgaande werkkaarten (Figuur 12 t.e.m. Figuur 13) werden ook de deelacties of trajecten weergegeven die verder doorlopen in het derde strategisch project.

Eerste werkingsjaar

Zone Wolfrot

Deze lob werd als eerste aangepakt om eigenaars actief te betrekken in het project. Daarnaast werden al realisaties uitgevoerd op verschillende terreinen van de gemeente Asse (zie hoofdstuk “Voortraject” en Tabel 2).

Tijdens het plantseizoen 2020-2021 werd voornamelijk ingezet op het **inboeten** van plantgoed dat door de droogte redelijk wat uitval heeft gekend (zie Figuur 12 en Tabel 2 vs. Figuur 16 en Tabel 6). Verdere landschappelijke inrichtingen zullen gebeuren door o.a. aanleg bosrand.

Figuur 16 Overzichtskaart Wolfrot met alle actieve projecten

Tabel 6 Overzicht terreinrealisaties Groene Rand Asse - zone Wolfrot

NR OP KAART IN FIGUUR 16	PROJECT / ACTIE	DETAIL TERREINACTIES UITGEVOERD IN 2020-2021	LINK MET DOELSTELLINGEN
1	Bosaanplanting Asphaltco gemeente Asse	▪ Inboet 450 stuks gemengd inheems struikgoed	D2, D3, D5, D7
2	Bosaanplanting Wolfrot-Lindendries gemeente Asse	▪ Bosomvorming van populier naar inheems loofhout. Exploitatie in zomer 2020 (onder begeleiding van Bosgroep Vlaams Brabant) ▪ Heraanplant van 240 stuks via kloempen in plantseizoen 2020-2021 ▪ Bebossing van 0,3 ha met 740 stuks aanpalend aan herbebossing)	D2, D3
2c	Inrichting 'Weide Modest' gemeente Asse	▪ Aanplanten van 680 inheems plantgoed in houtkanten	D2, D3
4	Inrichting terreinen gemeente Asse Wolfrot	▪ Inboet	D2, D3, D7
5	Inrichting Rondweg N9k	▪ Inboet	D2, D3, D7

Zone Putberg

- Tijdens de afgelopen periode werd ook hier op diverse locaties de **inboet** verzorgd van plantgoed dat door de droogte redelijk wat uitval heeft gekend.

- Voor terreinen op de campus Vijverbeek, ter hoogte van de nieuwe rondweg en in het zuiden van zone Putberg, werd een **Groene Rand-dossier** (vroegere VSGB) bij ANB ingediend om terreinen te verwerven en vervolgens te ontharden en bijkomend bos te creëren (zie punt 15 op de werkkaart Figuur 13). Het dossier was in twee opgedeeld. Het deel aankoopdossier is niet gehonoreerd. De terreinen zijn in eigendom van GO!-onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, waardoor niet voldaan wordt aan de aanvraagcriteria van subsidiëring voor verwerving. Desondanks wil de gemeente de geplande inrichting gaan realiseren.

- In september 2021 werden de eigenaars aangeschreven en uitgenodigd voor een zitdag waarin de plannen uit de doeken werden gedaan. De reactie was hoog en er kwamen 15 eigenaars langs voor een persoonlijke uitleg.

Figuur 17 Overzichtskaart Putberg met alle actieve projecten

Tabel 7 Overzicht terreinrealisaties Groene Rand Asse - zone Putberg

NR OP KAART IN FIGUUR 17	ACTIE	DETAIL TERREINACTIES UITGEVOERD IN 2020-2021	LINK MET DOELSTELLINGEN
1	Ondersteuning & uitvoering inrichting i.k.v. project 'Forest Farm'	▪ Inboet	D2, D7
3	Initiëren duurzaambosbeheer en mogelijke reacreatieve ontsluiting	▪ Inventarisatie beheerwerken bos ▪ Onderzoek naar toegankelijkheid van de terreinen	D2, D4, D7
4	Initiëren duurzaambosbeheer	▪ Inventarisatie beheerwerken bos	D2, D4
5	Bosuitbreiding Broekebeekvallei terrein gemeente Asse	▪ Inboet	D2, D7
6	Nazorg landschapsinrichting Rampelberg	▪ Maaien van ong. 0.5 ha	D2, D7
8	Natuurinrichting Kinderopvang	▪ Opmaak plan voor natuurinrichting omgeving nieuwe kinderopvang met speelbos en aandacht voor toegankelijkheid na aanleg rondweg	D2, D4, D7
10	Natuurinrichting bij particuliere eigenaar aan Asbeekstraat	▪ Aanplanten van 6 hoogstamfruitbomen	D2, D3, D5, D7
21	Initiëren duurzaambosbeheer	▪ Inventarisatie beheerwerken bos	D2, D4

Zone Boekfos

In deze deelzone neemt ANB de trekkersrol op om eigenaars te benaderen in functie van verwerving (in de eerste plaats) of inrichting (in de tweede plaats).

- In deze deelzone zijn er twee terreinen met een bodemverontreinigingsproblematiek (zie punt 2 en 3 op de werkkaart Figuur 14). Uit het bodemloket van de OVAM blijkt op 1 van deze terreinen een historische bodemverontreiniging aanwezig van grond en grondwater met PCB's, gerelateerd aan stortmateriaal. Dit blijkt uit het oriënterend bodemonderzoek dat werd uitgevoerd in 1995. Er werd nog geen beschrijvend bodemonderzoek uitgevoerd om de omvang van de verontreiniging en de ernst ervan in kaart te brengen. De eigenaars van beide terreinen hebben aangegeven dat ze wensen te verkopen. Er wordt momenteel samen met de OVAM bekeken wat de vervolgstappen moeten zijn alvorens te kunnen overgaan tot **verwerving**.

Figuur 18: Geoloket OVAM - bodemonderzoeken en sanering

Figuur 19 Overzichtskaart Boekfos met alle actieve projecten

NR OP KAART IN FIGUUR 19	ACTIE	DETAIL TERREINACTIES UITGEVOERD IN 2020-2021	LINK MET DOELSTELLINGEN
2	Bodemonderzoek en mogelijke sanering	Oriënterend bodemonderzoek en mogelijke aankoop	D2, D3
3	Bodemonderzoek en mogelijke sanering	Oriënterend bodemonderzoek en mogelijke aankoop	D2, D3
4	Herinrichting speeltuin	Opmaak plan voor herinrichting speeltuin	D2, D5, D7
5	Kapping	Vellen bomen en heraanplant	D2, D5
7	Aankoop perceel	Voor bosuitbreiding	D2, D3
8	Aankoop perceel	▪ Voor bosuitbreiding	D2, D3
18	Bosuitbreiding	▪ inboet	D2, D5

Verbindende stapstenen - toegangspoort Kravaalbos

In het deelproject 'Groene Rand Asse' worden inspanningen ondernomen om de deelgebieden Wolfrot, Putberg en Boekfos via stapstenen in de open ruimte met elkaar in verbinding te brengen, met hun omgeving, met het Kravaalbos en met de gemeentekern van Asse.

Eind 2020 kwamen enkele **percelen** ten zuiden aangrenzend aan het Kravaalbos **te koop**, tussen de Heuvelstraat en Dorpveld te Asse. De percelen zijn **centraal** gelegen **in het Landschap van Erembald tot Kravaalbos**. De totale oppervlakte bedraagt ruim 11 ha. De percelen bieden dankzij hun ligging de opportuniteit om bosuitbreiding te realiseren, een toegangspoort te creëren tot het Kravaalbos en een stapsteen te maken in de verbinding tussen de Groene Rand Asse en Kravaalbos.

Figuur 20: situering van de percelen t.h.v. Kravaalbos en Groene Rand Asse

Voor de percelen werd eind 2020 een verkoopovereenkomst getekend tussen een private koper en verkoper. In de verkoopovereenkomst werd uitdrukkelijk bedongen door koper en verkoper dat het goed enkel in zijn totaliteit als samenhangend geheel verkocht en aangekocht kan worden. De werkende notaris werd in de overeenkomst ermee gelast om in geval van uitoefening van enig voorkooprecht, dit enkel te laten geworden voor het geheel en de totale aankoopprijs.

De percelen zijn deels gelegen in bosgebied, natuurgebied, agrarisch gebied en landelijk woongebied. Op één van de percelen staat een villa; een ander perceel doet aan als tuin. De percelen zijn grotendeels gelegen in een voorkoopperimeter in kader van speciale beschermingszone natuur (Habitatrichtlijngebied) en een deel in kader van het VEN. Een deel van de percelen is ook gelegen in een voorkoopperimeter in kader van de Vlaamse Wooncode. VLM en ANB zijn voor verschillende percelen begunstigde om het recht van voorkoop in te roepen.

De gemeente Asse was vragende partij om het voorkooprecht uit te oefenen en in samenwerking met mogelijke partners zoals ANB en **het strategisch project** de verwerving en inrichting te realiseren.

De gemeente maakte een conceptplan voor de wenselijke/mogelijke inrichting van de terreinen (zie Figuur 21). Indien verwerving mogelijk zou zijn, ambieert de gemeente een deel van de terreinen te bebossen, deels een onthaalfunctie te installeren en extra toegankelijkheid tot het bosgebied te maken. Voor de bestaande woning zou onderzocht worden of deze gesloopt kan worden i.f.v. ontharding en bosuitbreiding, dan wel een recreatieve (onthaal)functie te geven.

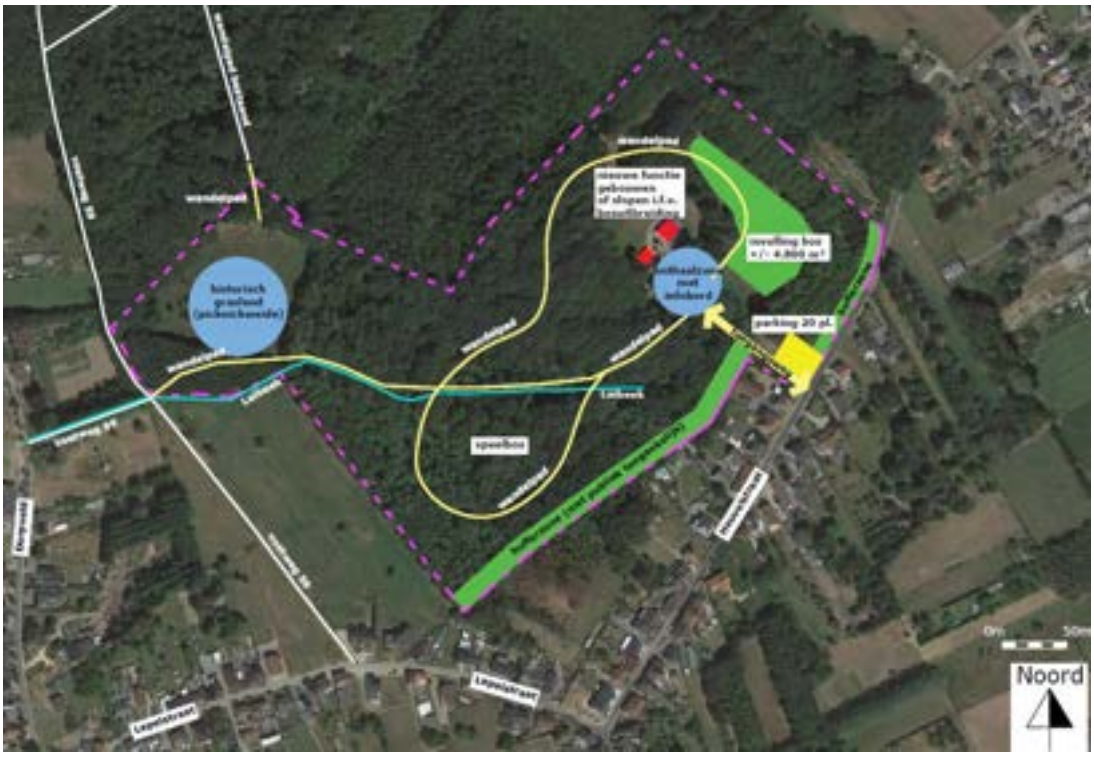

Figuur 21: conceptplan potentiële inrichting terreinen

In december 2020 vond overleg plaats tussen ANB, gemeente Asse en **strategisch project** Landschap van Erembald tot Kravaalbos. In het overleg werd besloten dat ANB en de gemeente zouden trachten om in coalitie het voorkooprecht te nemen. De gemeente maakte hiervoor een motivatienota op. **Vanuit het strategisch project** werden insteken gegeven voor de motivatienota.

ANB kon zich uitsluitend engageren voor de beboste en te bebossen gronden; niet voor de percelen met woning en tuin.

De gemeente zou met de aspirant koper een gesprek voeren over de bestemming van de in het geheel gelegen woning. ANB onderzocht in tussentijd de theoretische bebosbaarheid van de niet-beboste gronden in de aankoop en de juridische mogelijkheid om een recht van voorkoop uit te oefenen voor een aankoopsom die boven de officiële schattingsprijs ligt, mits financiële bijpassing door een derde, in casu de gemeente Asse.

Indien het niet mogelijk zou blijken om het voorkooprecht in coalitie te nemen, zou de Bosgroep Vlaams-Brabant aangesproken worden om met de nieuwe eigenaar de mogelijkheden tot ‘zelfrealisatie’ (technisch, financieel…) te bespreken (bijvoorbeeld omvorming naar habitat, extra bebossing, aanleg wandeltraject…).

In april 2021 echter kon de gemeente Asse samen met het Vlaamse Randfonds van het Agentschap Binnenlands Bestuur en het Agentschap voor Natuur en Bos de voorliggende 11 hectare grond uiteindelijk aankopen. Daardoor wordt bijna de helft van het Kravaalbos toegankelijk voor het publiek.

Het ligt in de bedoeling van de partners om deze site te ontwikkelen als toegangspoort naar het Kravaalbos vanuit Asse. Dit in het verlengde van de ontwikkelingen die voorzien zijn binnen de Groene Rand Asse. De uitwerking zal gebeuren via een participatief traject.

Tijdens een eerste participatieavond op 11 juli 2021 konden geïnteresseerden kennismaken met het nieuwe gebied en de wensen en mogelijkheden kenbaar maken.

Het **coördinatieteam** van het strategisch project onderzoekt de mogelijkheden voor cofinanciering voor de aankoop en inrichting van de percelen door de gemeente Asse.

Tweede werkingsjaar

Tijdens het tweede werkingsjaar van het strategisch project doorliepen we het laatste werkingsjaar van de driejarige samenwerking rond project Groene Rand Asse. De lopende acties werden opgenomen in Tabel 8 t.e.m. Tabel 10 en de uitvoering is terug te vinden in onderstaand overzicht per deelzone.

Zone Wolfrot

Figuur 22 Overzichtskaart Wolfrot met alle actieve projecten

Tabel 8 Overzicht terreinrealisaties Groene Rand Asse - zone Wolfrot

NR OP KAART IN FIGUUR 22	PROJECT / ACTIE	DETAIL TERREINACTIES UITGEVOERD IN 2021-2022	LINK MET DOELSTELLINGEN
1	Bosaanplanting Asphaltco gemeente Asse	▪ Inboet	D2, D3, D5, D7
2	Bosaanplanting Wolfrot-Lindendries gemeente Asse	▪ inboet	D2, D3, D7
5	Inrichting Rondweg N9k	▪ Inboet	D2, D3, D7
8,9,10,11,12	Opname beheer LOB	▪ Beheer in kader van Loket Onderhoud Buitengebied	D2, D3, D7
25	Hoeve Heierveld	▪ Landschappelijke integratie van de site	D2, D3, D7

Zone Boekfos

Figuur 23 Overzichtskaart Boekfos met alle actieve projecten

Tabel 9 Overzicht terreinrealisaties Groene Rand Asse - zone Boekfos

NR OP KAART IN FIGUUR 23	ACTIE	DETAIL TERREINACTIES UITGEVOERD IN 2021-2022	LINK MET DOELSTELLINGEN
1	Aankoop perceel ifv bebossing en recreatieve ontsluiting	Aankoop perceel door ANB	D2, D3
2	Bodemonderzoek en mogelijke sanering	▪ Oriënterend bodemonderzoek en mogelijke aankoop	D2, D3
3	Bodemonderzoek en mogelijke sanering	▪ Oriënterend bodemonderzoek en mogelijke aankoop	D2, D3
4	Herinrichting speeltuin	▪ Opmaak plan voor herinrichting speeltuin	D2, D5, D7
5	Kapping	▪ Heraanplant na exploitatie	D2, D5
7	Aankoop perceel ifv bosuitbreiding	▪ Aankoop perceel door ANB	D2, D3
8	Aankoop perceel	▪ Voor bosuitbreiding	D2, D3
9	Inrichting particulier perceel	▪ Opmaak plan	D2, D5, D7
18	Bosuitbreiding	▪ inboet	D2, D5

Zone Putberg

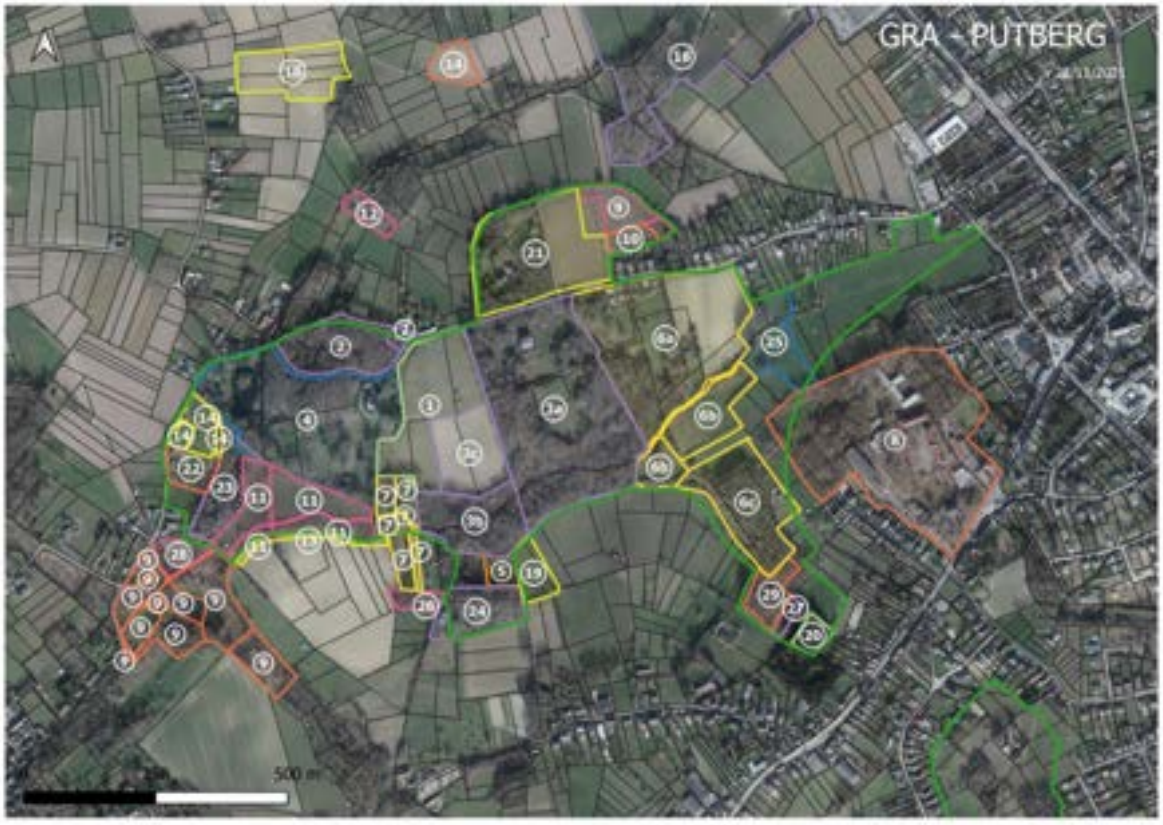

Figuur 24 Overzichtskaart 1 Putberg met alle actieve projecten

Figuur 25 Overzichtskaart 2 Putberg met alle actieve projecten

Tabel 10 Overzicht terreinrealisaties Groene Rand Asse - zone Putberg

NR OP KAART IN FIGUUR 24 EN FIGUUR 25	ACTIE	DETAIL TERREINACTIES UITGEVOERD IN 2020-2021	LINK MET DOELSTELLINGEN
1	Ondersteuning & uitvoering inrichting i.k.v. project 'Forest Farm'	▪ Inboet	D2, D7
3	Initiëren duurzaambosbeheer en mogelijke reacreatieve ontsluiting	▪ Inventarisatie beheerwerken bos ▪ Onderzoek naar toegankelijkheid van de terreinen	D2, D4, D7
4	Initiëren duurzaambosbeheer	▪ Inventarisatie beheerwerken bos	D2, D4
5	Bosuitbreiding Broekebeekvallei terrein gemeente Asse	▪ Inboet	D2, D7
6	Nazorg landschapsinrichting Rampelberg	▪ Maaien van ong. 0.5 ha	D2, D7
8	Natuurinrichting Kinderopvang	▪ Opmaak plan voor natuurinrichting omgeving nieuwe kinderopvang met speelbos en aandacht voor toegankelijkheid na aanleg rondweg	D2, D4, D7
10	Natuurinrichting bij particuliere eigenaar aan Asbeekstraat	▪ Aanplanten van 6 hoogstamfruitbomen	D2, D3, D5, D7
14	Inrichting perceel	▪ Inrichting van een particulier perceel met houtkanten, bloemenweide en fruitbomen	D2, D3, D5, D7
15	Inrichting perceel	▪ Opmaak plan voor particuliere boomgaard	D2, D4, D5
18	Landschapsinrichting	▪ Creatie van een voedselbos en Bio-landbouw	D2, D4
21	Initiëren duurzaambosbeheer	▪ Inventarisatie beheerwerken bos	D2, D4

Toegangspoort Kravaalbos

In navolging van de verwerving van een belangrijk zuidelijk deel van Kravaalbos werd in het eerste werkingsjaar al meteen werk gemaakt van de opmaak van een inrichtingsplan. Een kernteam bestaande uit het Strategisch project, RLBK, Gemeente Asse en Agentschap voor Natuur en Bos, allen ook partner in de samenwerkingsovereenkomst Groene Rand Asse, staan in voor de opmaak van dit plan. Tijdens een eerste participatiemoment op 11 juli 2021 werden alle mogelijke wensen en vragen gecapteerd. Vervolgens werd er in het tweede werkingsjaar hieraan gevolg gegeven door de opmaak van een eerste voorstellingsplan. Dit werd voorgelegd aan het schepencollege en zal op 4 mei 2022 aan de bevolking voorgesteld worden. Vanaf dat ogenblik zal er een beperkte toegankelijkheid aan het gebied gegeven worden. In tussentijd worden de inrichtingswerken voorbereid om ze vanaf het najaar in uitvoering te laten gaan. Bedoeling is ook in het najaar deze site officieel open te stellen tijdens de Erembald-Kravaal Happening op 18 september 2022.

Samenwerkingsovereenkomst Groene Rand Asse 2022-2024

Er wordt een nieuwe samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de initiële partners. Het hoofdaccent in deze nieuwe overeenkomst is het verder uitwerken en realiseren van de actietabel binnen de bestaande lobben Wolfrot, Boekfos en Putberg. Heel wat initiatieven werden in de afgelopen drie jaar in de steigers gezet. Bedoeling is deze verder te realiseren. Met die reden voorziet de Gemeente Asse een extra budget voor de ondersteuning in het realiseren van de projecten. Het ligt in de ambitie en doelstellingen om, naast de landschappelijke inrichting, ook een recreatieve ontsluiting te realiseren per deelzone. Naast een wandelroute langsheen landschapsprojecten zal deze ook met de nodige bebording en brochure ontsloten worden.

Naast het verder afwerken van de stadsrandboslobben, zal er actief ingezet worden op de landschappelijk en ecologische verbinding van deze gebieden. Tevens zal, flankerend aan de groeninrichting, ook een recreatieve

ontsluiting gezocht worden tussen de verschillende deelgebieden én richting de nieuwe onthaalpoort Kravaalbos.

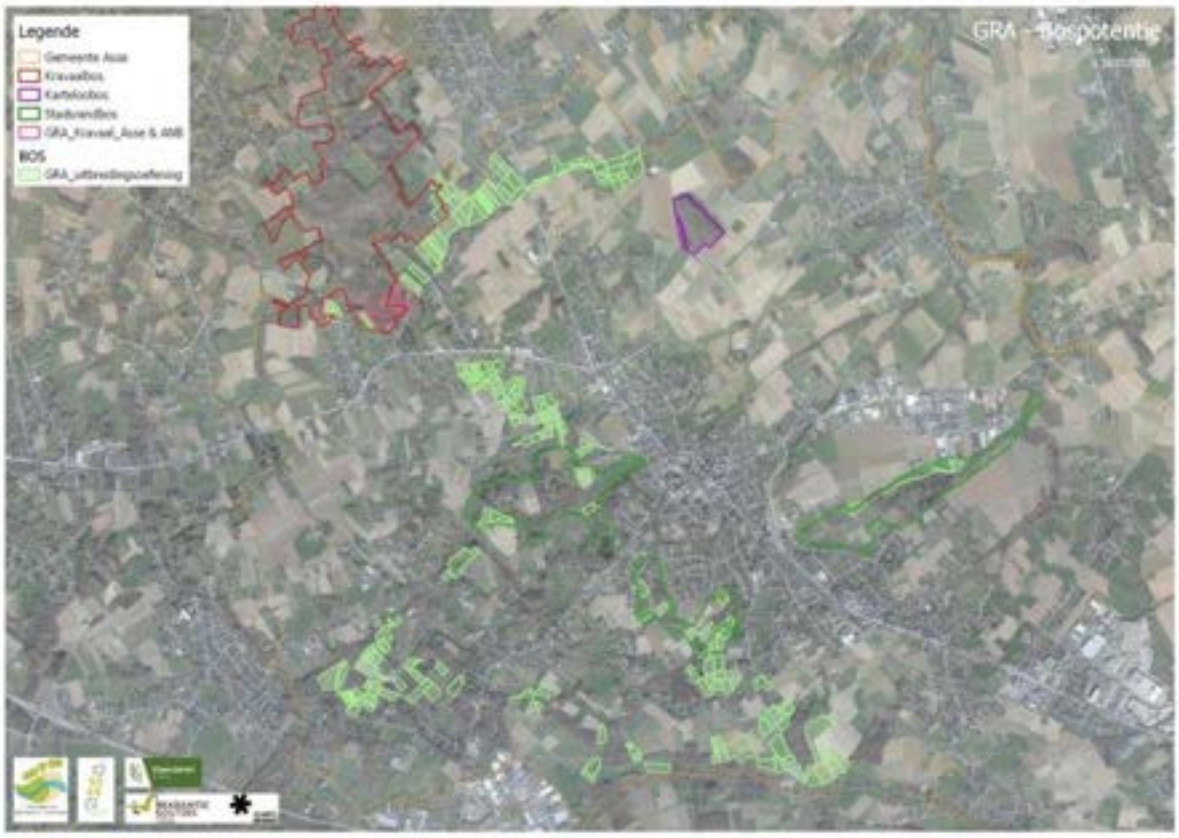

Figuur 26 Desktoponderzoek potentieel te bebossen en te vergroenen percelen

In aanloop naar de start van de tweede samenwerkingsperiode 2022-2024, werd o.a. desktoponderzoek verricht naar potentieel te bebossen en te vergroenen percelen (zie Figuur 26). Naast de zuidelijke omsluiting van het centrum van Asse (o.a. via de drie stadsrandboslobben) wordt er ook bekeken in hoeverre ook een noordelijke rand via Kartelobos kan gerealiseerd worden. Op dit vlak toonde de gemeente zich alvast ambitieus in het verder onderzoeken van deze gebieden om te komen tot robuuste groene verbinden.

In de lijn van voorgaande verbindingen werd er door Regionaal Landschap Brabantse Kouters samen met Bos+ een duurzaam biodiversiteitsproject bij de provincie Vlaams Brabant ingediend. Subsidie voor het project werd ondertussen toegewezen. Het project betreft een onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen in geselecteerde gebieden om vervolgens met gerichte aanplantingen ontbrekende schakels te gaan connecteren.

Uitvoering geven aan ruimtelijke beleid

Met dit deelproject wordt **uitvoering gegeven aan het RSV**. Er wordt ingezet op een kwalitatieve ontwikkeling van het randstedelijk gebied, rekening houdend met het belang en de waarde van de open ruimte. De bestaande open ruimte wordt niet enkel behouden, maar ook verder ontwikkeld en ingericht om er de kwaliteit, de betekenis, de bruikbaarheid en de duurzaamheid van te verbeteren.

Met dit deelproject wordt expliciet mee invulling gegeven aan de **beleidsdoelstelling van de Vlaamse Regering om in het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel 1.000 ha bijkomend toegankelijk groen** te realiseren en het groene en open karakter Vlaamse Rand te versterken.

Met dit deelproject wordt eveneens invulling gegeven aan het **PRUP Rondweg N9k en het PRUP Stadsrandbos**, definitief vastgesteld door de provincieraad op 28 juni 2016 in het kader van de afbakening van het kleinstedelijk gebied Asse.

Dit deelproject integreert daarnaast de principes van het **gemeentelijk ruimtelijk structuurplan** van Asse en de **Conceptnota Beleidsplan Ruimte** Asse voor het vooropgestelde werkingsgebied.

Met dit deelproject wordt de **kwaliteit van de aangeduide ankerplaatsen** Putberg, Vrijhoutbos en Moretteberg, Kobbegem en Bollebeek versterkt.

2. GROENPOOL AALST

Doelstelling

Vanuit het strategisch project wordt ingezet op de realisatie van een 800 ha groot openruimtegebied dat als recreatieve, ecologische waardevolle groene long kan fungeren voor de inwoners van Aalst, Affligem en Denderleeuw en dat tegelijkertijd een toegangspoort vormt tot de Dendervallei en het Abdijlandschap, de Faluintjesstreek en verder naar het Kravaalbos. Bovendien biedt de groenpool kansen voor verdere natuurontwikkeling en -verbinding binnen en tussen ecologisch waardevolle gebieden.

Aanleiding

Uit de **stadsmonitor** blijkt dat Aalst een groot **tekort** heeft **aan sportfaciliteiten en recreatievoorzieningen** voor gezinnen met kinderen.

Ten zuiden van Aalst zijn er potenties om het **stadsrandbos en de aanpalende natuur-, park-, recreatie- en landbouwgebieden** (SBZ-Osbroek, SBZ-Wellemeersen- Kapellemeersen, natuurgebied Gerstjens, Stadspark, Somergem, Heuvelpark, openruimtecorridor Immerzeel) te **ontwikkelen tot één samenhangende groenpool van 800ha; een robuust en samenhangend geheel** met ruimte voor natuur, bos, water en landbouw en waarbij er aandacht is voor het versterken van de identiteit van de diverse, waardevolle landschappen. De **Dender** loopt als een ecologische en recreatieve slagader door het gebied. De omgeving is rijk aan **erfgoedwaarden**: kastelen (Kasteel Ronsevaal, Kasteel De Rozerie, Kasteel Somergem), abdijen (Abdij Maria Mediatrix en Abdij van Affligem), kapelletjes (Kluiskapel, Sint-Amandus kapel) en levend erfgoed (hopvelden, beschermde monumentale bomen).

In dit openruimtegebied ziet de stad **kansen op vlak van duurzame mobiliteit** (o.a. functionele fietsverbindingen) **en op vlak van toerisme en recreatie**. Dit 800ha grote gebied met sterke natuurwaarden zou kunnen uitgroeien tot een **recreatieve attractiepool** die in nauwe relatie staat tot de omgevende woonkernen en de omgevende openruimtegebieden zoals de Dendervallei, het Abdijlandschap en de Faluintjesstreek.

Potenties:

- De groenpool kan een antwoord bieden op de grote vraag naar **groene recreatie en sportfaciliteiten** van de inwoners van Aalst (87.000 inwoners), Affligem (13.000 inwoners), Denderleeuw (20.000 inwoners) en omstreken.
- De groenpool biedt kansen voor verdere **natuurontwikkeling en -verbinding** binnen en tussen ecologisch waardevolle gebieden.
- De groenpool en in het bijzonder de Dendervallei en de ontwikkeling van bossen dragen bij aan de realisatie van de **klimaatdoelstellingen en een betere luchtkwaliteit**.
- De ontwikkeling van de groenpool biedt **economische kansen** voor **toerisme** en recreatie: horeca, verblijfsaccommodatie, hoevetoerisme, hopcultuur, duurzame landbouw, watersport, fietsenverhuur,…

Er zijn heel wat projecten lopende vanuit verschillende overheden en verschillende diensten in het projectgebied (Masterplan Erembodegem, trage wegenplan Erembodegem en Aalst-centrum, Masterplan Abdijlandschap, wandelknooppuntennetwerk, woonproject Immerzeel+, nieuwe stuwsluis met fiets- en voetgangersbrug tussen Osbroek en Gerstjens, RUP Electrabelsite, ontwikkeling stadsrandbos Erembald, Robuuste open ruimte visie De Kaaien, Territoriaal Ontwikkelingsprogramma (T.OP) Dender, Strategisch Plan Ruimte voor Water voor de Dendervallei, Natuurinrichtingsproject Wellemeersen en Oude Dender…).

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

Vanuit het strategisch project werd de potentie voor de realisatie van een groenpool aangebracht. Om dit nieuwe deelproject te initiëren nam de projectcoördinator **in eerste instantie** een **trekkersrol** op. De projectcoördinator zocht naar een trekker en partners om dit deelproject inhoudelijk verder vorm te geven en zocht naar financieringsmogelijkheden.

De stad Aalst nam de trekkersrol op voor de ontwikkeling van de groenpool. De gemeente Denderleeuw, gemeente Affligem, dienst ruimtelijke planning van de provincie Oost-Vlaanderen, VLM, ANB en Natuurpunt zijn betrokken partners.

Vanuit het strategisch project werd aangestuurd op het uitschrijven van een **studieopdracht** om te komen tot een geïntegreerde ontwikkelingsvisie en -strategie voor de Groenpool. Na goedkeuring door het College van Burgemeester en Schepenen van de stad Aalst, gaf de projectcoördinator van het strategisch project inhoudelijk vorm aan de studieopdracht 'Opmaak ontwikkelingsvisie en ontwikkelingsstrategie voor de multifunctionele groenpool Aalst'.

> *Er moet een onderzoek komen van de **ruimtelijke toestand** van het gebied op het vlak van (1) toeristisch-recreatieve-sport potenties, (2) ecologische potenties, (3) potenties voor duurzame landbouw en (4) mobiliteit (bereikbaarheid en ontsluiting). Vervolgens moeten ook de **instrumenten die de ruimtelijke ontwikkeling in het gebied sturen** onder de loep worden genomen. Op basis hiervan kan een **ontwikkelingsvisie en -strategie** opgemaakt worden **met daaraan gekoppeld een vlekkenplan en een actieprogramma met concrete projecten, beleidsmatige ingrepen** en de **communicatiestrategie** die nodig is voor de duurzame, evenwichtige, ruimtelijke ontwikkeling van de groenpool en het profileren en uitdragen van dit gebied als een sterk, samenhangend geheel.*

De studieopdracht voor het uitwerken van een ontwikkelingsvisie en -strategie voor de Groenpool werd gebudgetteerd op 80 000 EUR. De projectcoördinator zocht, i.s.m. de stad Aalst, de nodige cofinanciering bijeen:

- Stad Aalst, dienst Leefmilieu: 40 000 EUR
- Stad Aalst, dienst Planning, stadsvernieuwing en wonen: 15 000 EUR
- Provincie Oost-Vlaanderen (in het kader van SP Denderland): 10 000 EUR
- ANB/natuurinrichting (i.h.k.v. NIP Wellemeersen/Kapellemeersen): 10 000 EUR
- Gemeente Denderleeuw: 5 000 EUR

Studiebureau Omgeving en Hesseleers haalden de studieopdracht binnen en gingen van start in januari 2019. Op de startvergadering werden het plan van aanpak en de eerste visie op de opdracht (zie Figuur 27) toegelicht.

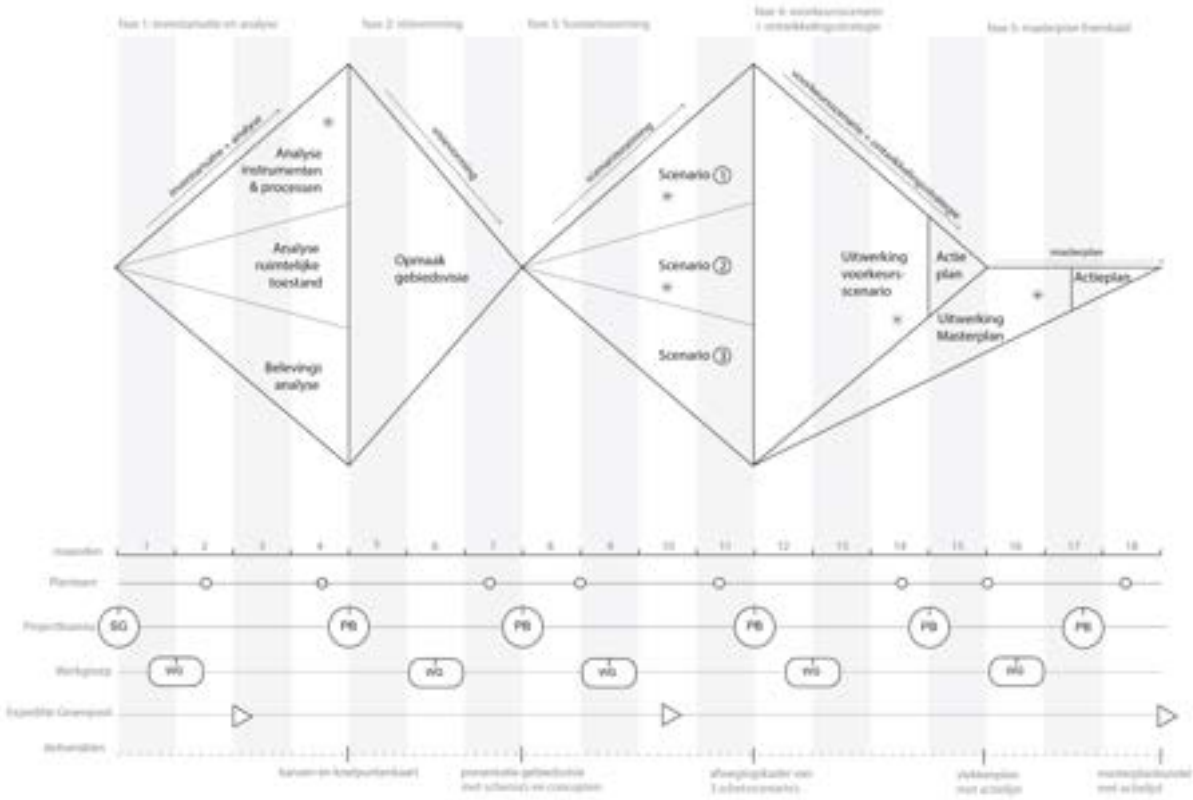

Figuur 27: Plan van aanpak Groenpool Aalst

De studie werd gestart met een analyse van de ruimtelijke toestand waarbij in kaart werd gebracht wat de verschillende soorten ruimtelijke druk zijn op de binnenstad en de ruimere omgeving van de stad Aalst. Daartoe organiseerde het studiebureau in april 2019 een grote denkdag waarop alle betrokken actoren werden gehoord. Er werden achtereenvolgens 4 thematische werkgroepen georganiseerd rond de thema's Natuur, Landbouw, Planning & mobiliteit en Recreatie. Uit deze werkgroepen kwam naar voren dat de druk op de groene ruimte voornamelijk te wijten is aan: 1) wonen, 2) landbouw, 3) recreatie en erfgoed, 4) modal shift en 5) klimaat. Deze druk komt bovenop de reeds heersende problematiek van verkeersdrukte, groentekort, verlinting en verharding. Deze inventarisatie- en analysefase werd afgerond in juli 2019 en resulteerde in een kansen- en knelpuntenkaart voor elk van deze 5 thema's en een bevraging van de gebruikers.

In augustus 2019 werd gestart met de opmaak van de gebiedsvisie die tracht een duurzaam antwoord te bieden op de verschillende ruimtelijke uitdagingen die zich voordoen in het gebied. De visie werd doorvertaald naar 5 onderzoekzones waar ontwerpend onderzoek voor zou gebeuren. Ook werden de meest geschikte zones voor bosuitbreiding onderzocht en plaatsen waar ecologische en recreatieve verbindingen tussen de verschillende groene gebieden versterkt of gemaakt moeten worden.

Begin oktober 2019 vond een werkgroepenoverleg plaats, met als doel het afstemmen en finaliseren van de gebiedsvisie en bespreken van een eerste ontwerpend onderzoek van de 5 strategische deelgebieden.

In april 2020 werd de eerste versie van de eindnota van de Groenpool Aalst voorgelegd aan het projectbureau. **Vanuit het strategisch project** werd feedback gegeven op deze eindnota. In de periode april – oktober 2020 werkte het studiebureau aan het actieprogramma, waarin acties naar prioriteit worden ingedeeld, waarin aangeduid wordt wie de partners zijn en waarin een raming van de budgetten wordt gemaakt.

Stad Aalst voorziet in het meerjarenplan budgetten voor de aankoop van gronden en voor terreinrealisaties.

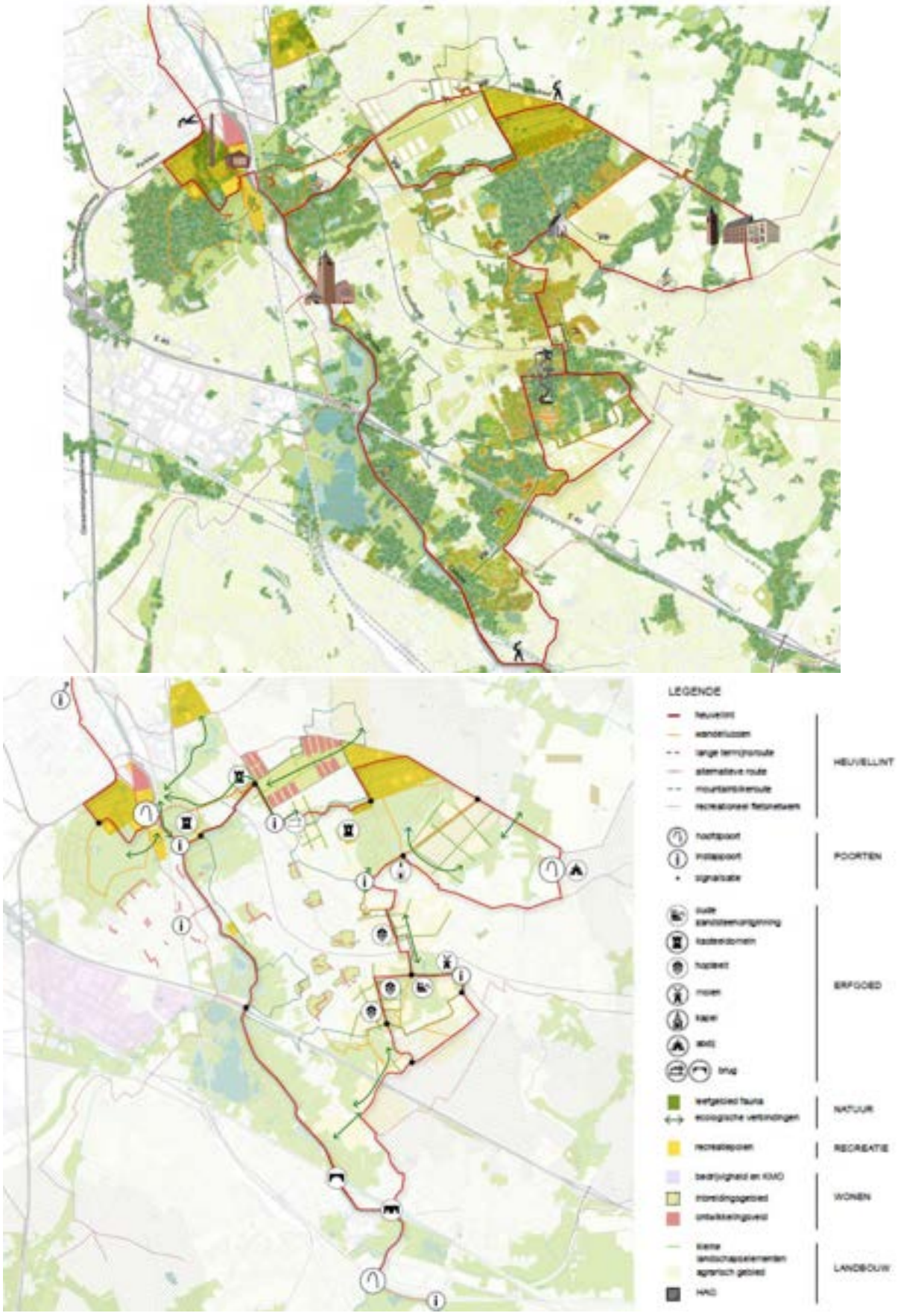

Figuur 28: visiekaarten Groenpool Aalst

Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023)

Eerste werkingsjaar

De studieopdracht voor het uitwerken van een ontwikkelingsvisie en -strategie voor de Groenpool resulteerde in de afbakening van 5 strategische deelgebieden waar ontwerpend onderzoek werd verricht in functie van de natuur- en recreatiebeleving van de Groenpool:

- Strategisch deelgebied 1: Stadspark
- Strategisch deelgebied 2: Gerstjens
- Strategisch deelgebied 3: Rerum Novarumstraat
- Strategisch deelgebied 4: Hekelgemstraat
- Strategisch deelgebied 5: Ten Bos

Deze deelgebieden zullen via een recreatief heuvellint met elkaar verbonden worden. Het lint wordt een belevingsroute waarbij natuur, landschap en erfgoed worden getoond. Verdere detailstudie naar de inrichting van het heuvellint (signalisatie en materialisatie) dient nog te gebeuren in een vervolgstudie.

Om de inwoners van Aalst, Erembodegem, Affligem, Liedekerke en Denderleeuw, maar ook bezoekers goed wegwijs te maken in de nieuwe Groenpool worden onthaalpoorten (hoofdpoorten, instappoorten en signalisatie) ingericht.

In wat volgt wordt een beknopte samenvatting gegeven van de ontwerpvoorstellen voor de verschillende strategische deelgebieden.

Strategisch deelgebied 1: stadspark

Fietsen door het Stadspark mag niet. Met de komst van de fietsbrug over de Dender wordt echter nog meer fietsverkeer verwacht. Stad Aalst wil de optie aanbieden om overdag door het Stadspark naar het Sportpark te fietsen en dit door het huidige wandelpad aan de zijkant van het Stadspark in te richten voor de fiets. Fietsers mogen niet afwijken van dit pad. Door poortjes van hout en beplanting wordt verhinderd dat fietsers het Stadspark in kunnen rijden en worden voetgangers gewaarschuwd dat ze op dit pad te gast zijn.

Strategisch deelgebied 2: Gerstjens

Voor deelgebied Gerstjens wordt de inrichting van een instappoort voorzien langsheen het jaagpad langs de Dender. De toegang tot het natuurgebied Gerstjens aan het jaagpad ligt ter hoogte van een bestaand knooppunt in het recreatieve fietsknooppuntennetwerk. Desondanks is dit knooppunt vandaag niet duidelijk aangegeven en biedt het ook te weinig ruimte voor fietsers. Via een veilige, aantrekkelijke en duidelijke instappoort kunnen recreanten langs het jaagpad snel de ingang tot de Groenpool vinden.

Strategisch deelgebied 3: Rerum Novarumstraat

Voor deelgebied Rerum Novarumstraat bevat het ontwerp de omvorming van de straat tot klimaatstraat. De huidige straat is overgedimensioneerd voor het beperkt aantal verkeersbewegingen. Door ontharding en multifunctioneel, ecologisch en klimaatadaptief in te richten, krijgt de straat krijgt de functie van ecologische verbinding, speelnatuur en koelteplek.

Strategisch deelgebied 4: Hekelgemstraat

De open ruimte in de Groenpool wordt t.h.v. de Hekelgemstraat onderbroken door lintbebouwing. Via enkele onbebouwde percelen zal getracht worden een verbinding, een ecologische en visuele corridor, te realiseren tussen de gebieden Kluizenbos en Ten Bos.

Strategisch deelgebied 5: Ten Bos

Ter hoogte van Ten Bos zijn er 2 sterke barrières die de Groenpool snijden, de Brusselbaan (de N9) ten noorden en de E40 ten zuiden.

In de plannen om de N9 te gaan heraanleggen is nu al opgenomen om een ecoduct, een ecokoker, te integreren (enkel voor zoogdieren). Op langere termijn zal die groter gemaakt worden tot een ecorecreaduct voor een veiligere en meer comfortabele oversteek voor wandelaars en fietsers.

Ten Bos vormt een strategische zone in de Groenpool Aalst vanwege zijn potentiële bosuitbreidingszones. De stad voorziet momenteel al bosuitbreiding en kleinere natuuringrepen in het gebied, maar hier zal dus nog bijkomende bosoppervlakte gerealiseerd worden. Daartoe zijn al een aantal percelen aangekocht door de stad. In 2019 werd een geboortebos aangeplant en het is de intentie om dit jaar na jaar uit te breiden. Om Ten Bos extra te linken met de stad zal er centraal een uitkijktoren geïnstalleerd worden, waardoor des toeschouwer een uniek zicht krijgt over de stad, bomen en het omliggende landschap.

Bij de barrière van de E40 zal een ecorecreaverbinding gerealiseerd worden door de bestaande brug Ten Bos om te vormen naar een ecoduct. Omwille van de slechte staat van de brug was het Agentschap Wegen en Verkeer van plan een sloopprocedure op te starten. Stad Aalst heeft de plannen voor de ecorecreaduct toegelicht aan AWV en navolgend werd het opstarten van de sloopprocedure on hold gezet.

In het najaar 2020 werd door Studiebureau Omgeving en Hesseleers, i.s.m. het projectbureau, de opmaak afgerond van het actieprogramma om de ontwikkelde visie in realisatie op terrein om te zetten. Er werd een langetermijnprogramma opgemaakt voor de komende 20 jaar. In de actietabel worden de te realiseren deelacties opgelijst, ingedeeld naar prioritering en met de bijhorende budgetten, partners, trekkers en timing.

Het actieprogramma werd goedgekeurd door het College van Burgemeester en Schepenen op 1 maart 2021.

In deze legislatuur wil het bestuur nog werk maken van:

- De opmaak van het inrichtingsplan voor het heuvellint, de wandel- en fietsverbinding rond de Groenpool, die alle natuurgebieden aan mekaar verbindt.
- De opmaak van een ontwikkelingsplan voor de onthaal- en instappoorten en signalisatie.
- Aankoop gronden voor bebossing.
- Opmaak van de verkenningsnota voor strategisch deelgebied Ten Bos i.s.m. Natuurpunt, in kader van de opmaak van een natuurbeheersplan.
- Communicatie naar brede publiek a.d.h.v. (een) infomoment(en) en infopanelen.
- Onderhandelingen i.k.v. actieprogramma's voor de 5 strategische deelgebieden (ecoduct brug Ten Bos, ecologische verbinding t.h.v. open plek aan Hekelgemstraat, fietsverbinding door stadspark, recreatieve inrichting zone Ten Bos, …).

Vanuit het strategisch project zal gedurende het hele realisatietraject, en voor de duur van het strategisch project, mee gezocht worden naar **(co)financiering** voor verwerving en inrichting van terreinen.

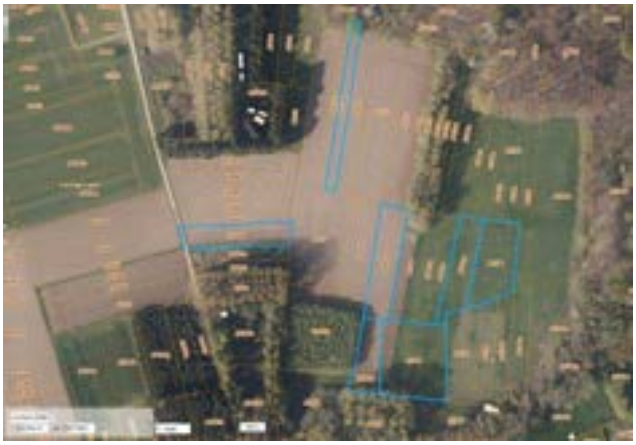

De **projectcoördinator van het strategisch project** maakte in januari 2021 i.s.m. stad Aalst een subsidiedossier op voor de verwerving van zeven te bebossen gronden in strategisch deelgebied Ten Bos (Subsidie van het Agentschap voor Natuur en Bos voor lokale besturen voor de aankoop van gronden voor bebossing). De gronden werden in februari 2020 door stad Aalst aangekocht in functie van bosuitbreiding van het geboortebos. Eind mei 2021 werd de subsidie goedgekeurd voor 75% van de aankoopsom.

In juni 2021 schreef de Stad nog 38 eigenaars aan, voor 80 percelen in deelzone Ten Bos, met de vraag of ze interesse hebben om hun terrein(en) te verkopen, in beheer te geven, dan wel om zelf te vergroenen of te bebossen.

Stad Aalst diende in juni een projectsubsidieaanvraag "Stad, groen en mensen verbinden – Erembodegem geeft veerkracht" in n.a.v. de oproep "veerkrachtige steden na corona" van Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Somers. De oproep kadert in de relanceplannen van de Vlaamse Overheid na corona. Met deze oproep wordt financiële ondersteuning geboden aan steden voor het (versneld) uitrollen van geïntegreerde investeringsprojecten waar er ingezet wordt op o.m. een kwaliteitsvollere publieke ruimte. Masterplan Erembodegem en verschillende acties uit de Groenpool werden in dit dossier ingeschoven. Begin oktober 2021 vond een mondelinge verdediging plaats. Eind 2021 valt de beslissing.

Stad Aalst en het **coördinatieteam van het strategisch project** bereiden samen een plantactie voor in strategische deelzone Ten Bos. Kindjes geboren in jaar 2017 zouden in februari 2021 de kans krijgen een boom aan te planten in kader van uitbreiding van het geboortebos. Omwille van COVID19 kon de plantactie niet doorgaan en werd deze uitgesteld naar november 2021.

Dag klein Aalsterwaartje,

Hoe verlopen je eerste jaren? Ongetwijfeld leid je al een druk peuterleventje. Spelen, lopen, babbelen, lachen, huilen, de show stelen, ...
Heb je toch nog even tijd tussen al dat ontdekken en leren door? Gelukkig, want wij willen jou en alle andere kindjes geboren in 2017 en 2018 graag weren!

In het kersverse stukje bos zal later een monument voor jullie worden neergezet. Heb je ook graag je naam en geboortedatum hierop? Geef dan je gegevens en toestemming door bij je ouders inschrijving.

Vertel nu alles maar vlug aan je ouderlijk! Hopelijk zien we jullie dan op zondag 14 november.

Katrien Beulens
schepen van Economie & Landbouw, Milieu & Natuur, Klimaat, Energie, Gezin & Kinderopvang, Jeugd, Vrije tijd

Christoph D'Haese
burgemeester

Je bent welkom om samen met je mama, papa, broertje(s) en/of zusje(s) een boompje te komen planten. Zo help je mee aan de realisatie van het toekomstige stadsbos. Aan de ontvangststand krijg je een lokale lekkernij om achteraf op te smullen. Vergeet bij dat waar zeker je laarzijes niet!

Registreer vooraf digitaal via https://aalst.be/geboortebos-breidt-uit en schrijf je in voor een van de vier tijdsblokken:

- 09u30 tot 11u00
- 11u00 tot 12u30
- 13u00 tot 14u30
- 14u30 tot 16u00

De plantactie kadert binnen het strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos en het verder uitbouwen van de groenpool Aalst.

Tweede werkingsjaar

In gevolge het aanschrijven van eigenaars van percelen in deelzone Ten Bos (zie eerste werkingsjaar), lopen de onderhandelingen voor de aankoop van 30 percelen door stad Aalst.

Het project "Stad, groen en mensen verbinden – Erembodegem geeft veerkracht" (zie eerste werkingsjaar) werd helaas niet weerhouden voor een subsidie.

In kader van de plantactie in de strategische deelzone Ten Bos (zie eerste werkingsjaar) kwamen 600 kinderen op 14 november 2021 een boom planten.

In februari 2022 ging studiebureau OMGEVING van start met een vervolgstudie voor de opmaak van:

- een concreet inrichtingsplan voor het Heuvellint;
- een gedetailleerd uitvoeringsontwerp voor één instappoort en signalisatiepunt binnen Groenpool Aalst.

De stad Aalst is enkele jaren terug van start gegaan met de aankoop van terreinen in de zone 'Ten Bos' in Erembodegem in het kader van bosuitbreiding binnen de contouren van de Groenpool Aalst. De stad is er momenteel eigenaar van ongeveer 12 ha en heeft de intentie om in de nabije toekomst nog meer gronden aan te kopen. Binnen de perimeter Ten Bos heeft Natuurpunt ook reeds enkele gronden in eigendom.

Om de visies op elkaar te laten aansluiten en voor alle terreinen een daadwerkelijk natuurbeheer op te starten, zal er een gezamenlijk natuurbeheerplan (NBP) type 4 worden opgemaakt. De eerste fase in de opmaak van een NBP, de verkenningsnota, was klaar in januari 2022. Er worden 50 percelen in eigendom van de stad en Natuurpunt opgenomen in het NBP, goed voor 13 ha. Het ambitieniveau is een NBP type 4 (= erkenning als natuurreservaat). Er wordt een globaal kader afgebakend. Natuurpunt kan percelen binnen het globaal kader aankopen (verkoop enkel op vrijwillige basis) met subsidies vanuit Vlaanderen (enkel bij type 4). In de verkenningsnota werden de ecologische, sociale en economische functie van het terrein ingevuld.

Opvolging lopende projecten

Vanuit het strategisch project worden de **lopende projecten die van invloed zijn op de groenpool opgevolgd**. De projectcoördinator verzorgt daarbij de noodzakelijke contacten met de betrokken partners en actoren en geeft waar nodig advies om ervoor te zorgen dat de doelstellingen van het strategisch project, en meer specifiek ook het deelproject groenpool, meegenomen worden. De projectcoördinator probeert een meerwaarde te vormen voor deze lopende projecten.

- **Natuurinrichtingsproject Wellemeersen en omgeving Oude Dender**
  Bij de start van het tweede strategisch project was reeds een haalbaarheidsonderzoek voor het natuurinrichtingsproject lopende. **Vanuit het strategisch project** werd aangestuurd op het mee opnemen van de Kapellemeersen in het natuurinrichtingsproject en het kaderen van het natuurinrichtingsproject in het grotere geheel van de groenpool.
  Het natuurinrichtingsproject focust op herstel en ontwikkeling van natuur en landschap, een betere en kwaliteitsvolle bosstructuur, een ecologisch gunstig waterbeheer en een verbeterd en uitgebreid recreatief aanbod en toegankelijkheid van het gebied.

  - ✓ Op **19 april 2018** werd het N**atuurinrichtingsproject** Wellemeersen en omgeving Oude Dender door de minister **ingesteld**.
  - ✓ In 2019 werd het projectrapport opgemaakt met een overzicht aan maatregelen om de natuur te herstellen, te beschermen of te ontwikkelen. Het projectrapport lag in openbaar onderzoek van 25 juni t.e.m. 25 juli 2019.
  - ✓ Op 5 december 2020 keurde de bevoegde minister een besluit goed rond de maatregelen, modaliteiten en budgetten om de natuurinrichtingsmaatregelen te kunnen uitvoeren.
  - ✓ In 2021 wordt gestart met de opmaak van de technische plannen en het aanvragen van de nodige vergunningen om de maatregelen op terrein te kunnen uitvoeren. De start van de werken is voorzien voor 2022.

Vanuit het Natuurinrichtingsproject werd **10.000 euro cofinanciering** gegeven voor de opmaak van een **ontwikkelingsvisie en ontwikkelingsstrategie** voor de **Groenpool Aalst** met daaraan gekoppeld een vlekkenplan en concrete actietabel.

- **T.OP Dender**

  De gebiedswerking in de Dendervallei, destijds opgestart met het Strategisch Project 'Denderland' (2015-2018) met deelproject 'Naar een beleefbaar Denderland', en het geïntegreerd visievormingsproces 'Ruimte voor water - Dendervallei' (opgestart in 2017), werd structureel verdergezet met de oprichting van een Territoriaal Ontwikkelingsprogramma (T.OP) Dender, een samenwerking tussen provincie Oost-Vlaanderen en de Vlaamse overheid. Daarnaast zullen ook de lokale besturen deel uitmaken van de stuurgroep van T.OP Dender. De mogelijkheid is voorzien om het samenwerkingsverband uit te breiden met de provincie Vlaams-Brabant en/of het Waalse Gewest.

  De projectcoördinator 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' zetelde mee in de kerngroep van het strategisch project 'Denderland' en in de begeleidingsgroep van het deelproject 'Naar een beleefbaar Denderland'.

  De **Groenpool Aalst** was mee **opgenomen als** een van de **strategische zones** binnen het '**Ontwikkelingsprogramma voor een beleefbare Dendervallei'**.

  Vanuit het strategisch project 'Denderland' werd **10.000 euro cofinanciering** gegeven voor de opmaak van een **ontwikkelingsvisie en ontwikkelingsstrategie** voor de **Groenpool Aalst** met daaraan gekoppeld een vlekkenplan en concrete actietabel.

  De hoofddoelstellingen van T.OP Dender zijn de ontwikkeling van concrete oplossingen voor de uitdagingen inzake ruimtelijke ontwikkeling, het verhogen van de (leef)omgevingskwaliteit, het bufferen van de effecten van klimaatverandering en het stimuleren van de economische groei van de regio door krachten en ambities van Vlaamse en lokale partners te bundelen en te ondersteunen in de uitvoering.

  Met een geïntegreerde aanpak wil T.OP Dender drie ruimtelijke krachtlijnen realiseren in het gebied: 1) Versterken van het stedelijk netwerk en de kernen, waarbij wordt ingezet op een slimme bouwshift en woonreconversie mede afgestemd op de mobiliteits- en energie-infrastructuur en waterveiligheid; 2) Kwalitatief ontwikkelen van een veerkrachtig groenblauw netwerk en samenhangende bosstructuur; 3) Activeren van duurzame, productieve landschappen voor energie- en voedselproductie.

- **Stadsvernieuwingsproject Immerzeel (stad Aalst)**

Bij de opstart van het tweede strategisch project was dit project reeds lopende. **Vanuit het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'** werd input gegeven voor de opmaak van het projectdossier voor de oproep voor stadsvernieuwingsprojecten (Stedenbeleid Vlaanderen). Vanuit het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' wordt de stad Aalst verder ondersteund bij dit ambitieuze project.

Immerzeel + is een stedenbouwkundig voorbeeldproject waarbij 600 nieuwe woningen worden gebouwd rond een centraal landschapspark van 17ha. De nadruk ligt op kwaliteit en duurzaamheid, zowel op vlak van wonen als voor de invulling van het hele projectgebied. Dit landschapspark vormt een belangrijke schakel in de groenpool die gerealiseerd zal worden. De subsidie van de Vlaamse Overheid voor het stadsvernieuwingsproject zal o.a. gebruik worden voor investeringen in de groene ruimte en de aanleg van fiets- en wandelpaden. In het landschapspark zal o.a. ruimte zijn voor stadslandbouw.

Figuur 29: Masterplan Immerzeel+

- ✓ **2016: input gegeven voor de opmaak van het projectdossier** voor de oproep voor **stadsvernieuwingsprojecten** (Stedenbeleid Vlaanderen), meer bepaald voor het kaderen van dit projectgebied in de Groenpool Aalst. Het project werd goedgekeurd. De stad Aalst krijgt een subsidie van 4.865.000 euro voor het stadsvernieuwingsproject Immerzeel+.
- ✓ **2017**: **advies/input** gegeven voor de **opmaak** van het **bestek 'Ontwerp en begeleiding participatietraject landschapspark Immerzeel'**.
- ✓ **2018-2021**: de procedure voor de opmaak van een RUP Immerzeel + met integratie van plan-MER ging van start. Er werd hiervoor een MER-coördinator aangesteld en een planteam samengesteld.

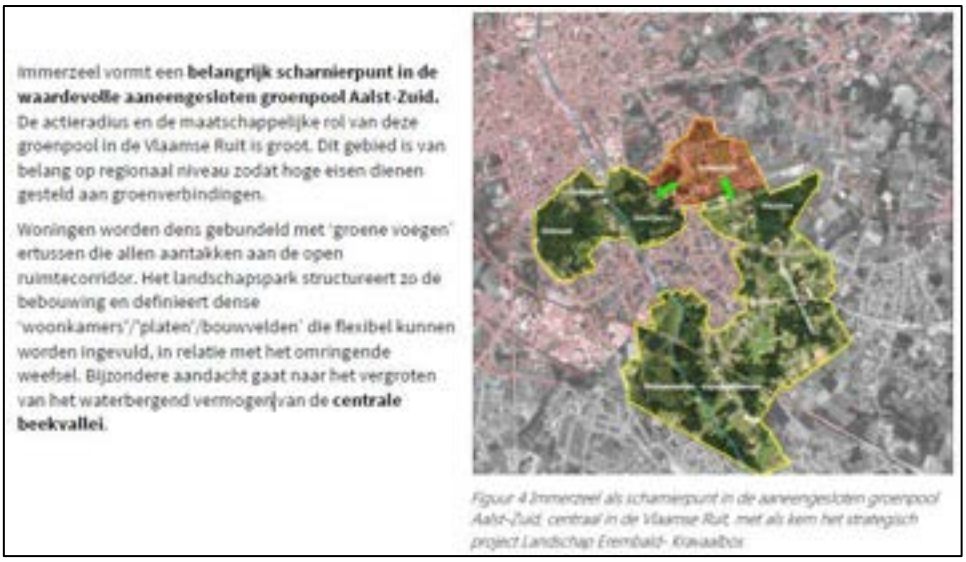

Figuur 30: Extract uit het projectdossier voor de projectoproep Stadsvernieuwingsprojecten van het Stedenbeleid Vlaanderen

- **Ontwikkeling Stadsrandbos Erembald**

  De afgelopen jaren werden ter hoogte van Ten Bos een 20-tal percelen aangekocht (goed voor ongeveer 10 ha) voor de verdere ontwikkeling van het Stadsrandbos Erembald.

  Stadsrandbos Erembald is in de studieopdracht 'Opmaak ontwikkelingsvisie en –strategie voor de **Groenpool**' opgenomen in het strategisch deelgebied 'Ten Bos' waarvoor via ontwerpend onderzoek de ontwikkelingsvisie en -strategie werd uitgewerkt.

  De gebiedsvisie voor het stadsrandbos dient nog verder verfijnd te worden naar identiteit, inrichting en beheer, ontsluiting gebied, en ecologische en recreatieve potenties. De stad werkt daarvoor samen met Natuurpunt om een natuurbeheersplan op te maken.

Figuur 31: bosuitbreidingszones Ten Bos

Uitvoering én input geven aan ruimtelijke beleid

Met dit deelproject wordt **uitvoering gegeven aan het RSV**.

- Er wordt ingezet op een **kwalitatieve ontwikkeling van het randstedelijk gebied**, rekening houdend met het belang en de waarde van de open ruimte. De bestaande open ruimte wordt niet enkel behouden, maar ook verder ontwikkeld en ingericht om er de kwaliteit, de betekenis, de bruikbaarheid en de duurzaamheid van te verbeteren.
- **'Restruimtes' worden mee opgenomen in het groot netwerk van open ruimte.** Deze 'restruimtes' worden kwalitatief ingevuld.
- De vallei van de Dender is samen met haar sterk vertakt netwerk van beekvalleien structuurbepalend in de Groenpool. Integraal waterbeheer wordt hier ondersteund en de relatie tussen rivier/beek en vallei versterkt.
- In de deelzone stadsrandbos Erembald wordt, in de nabijheid van de stad Aalst, ecologische bosuitbreiding gerealiseerd aansluitend bij bestaande bossen in functie van natuurontwikkeling en -verbinding.
- In de Groenpool komen natuurgebieden in droge en natte omstandigheden voor. Het behoud en de ontwikkeling van de diversiteit en de herkenbaarheid van de landschappen wordt versterkt. Structurerende reliëfcomponenten blijven aanwezig.

Met dit deelproject wordt de **kwaliteit van het habitatrichtlijngebieden Osbroek en Wellemeersen en van de VEN-gebieden Kluisbos en Vallei van de Dender** versterkt. Het project draagt bij aan de ontwikkeling van een sterk natuurnetwerk.

Met dit deelproject wordt de **kwaliteit van de aangeduide ankerplaatsen** Osbroek en Wellemeersen versterkt.

Dit deelproject integreert de principes van het **gemeentelijk ruimtelijk structuurplan** van Aalst voor het vooropgestelde werkingsgebied.

Met dit deelproject wordt uitvoering gegeven aan de realisatie van het 'stadsbos', grenzend aan het stedelijk gebied (beslissing CBS – 12 februari 2001).

Dit deelproject geeft uitvoering aan het 'Ontwikkelingskader beleefbare Dendervallei', opgemaakt in het kader van het strategisch project 'Denderland' (2015-2018).

Dit deelproject geeft uitvoering aan het actieprogramma voor realisatie van de Groenpool Aalst (beslissing CBS 1 maart 2021).

Dit deelproject geeft uitvoering aan het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering (VAPEO).

Dit deelproject zal **insteken** leveren **voor toekomstige beleidsvorming**.

3. LEIREKENSROUTE

Doelstelling

De projectpartners van het strategisch project willen de kwaliteiten van de Leirekensroute als belangrijke ecologische verbinding, recreatief lint en functionele fietsverbinding versterken.

Aanleiding

De Leirekensroute volgt het traject van de vroegere spoorlijn 61 Mortsel/Kontich-Aalst. Tussen Londerzeel en Aalst is deze vroegere treinbedding een groen wandel- en fietspad (20,1km).

De Leirekensroute is een **belangrijke landschappelijke drager** die verschillende functies vervult. De Leirekensroute fungeert als **ecologische verbinding**, **recreatief lint** en **functionele fietsverbinding**.

Vanuit verschillende diensten van Vlaamse, provinciale en lokale overheden en vanuit lokale organisaties worden initiatieven genomen om de kwaliteiten van de Leirekensroute te versterken en haar potenties ten volle uit te spelen (overzicht in Bijlage 3).

- Vanuit **toerisme** worden de potenties van de Leirekensroute als recreatieve verbinding uitgespeeld (als onderdeel van het **wandelnetwerk Brabantse Kouters**).
- Vanuit **mobiliteit** wordt gewerkt aan de opschaling van de route tot **fietssnelweg** (als onderdeel van het Bovenlokaal Functioneel Fietsroutenetwerk).
    - **Studie 'Fietsers in de voorrang'** (incl. plaatsing proefopstellingen) door studiebureau Mint i.o.v. de Fietsersbond.
    - **Studie** door studiebureau Buur i.o.v. dienst mobiliteit van de provincie Vlaams-Brabant i.s.m. Oost-Vlaanderen '**visie en concept van inrichting voor het tracé van de fietssnelweg 'Leirekensroute'** (F27 Aalst- Londerzeel) vanuit het oogpunt mobiliteit met aandacht voor de randvoorwaarden natuur en landschap en de potenties op recreatief vlak'.
- Vanuit **leefmilieu** worden initiatieven genomen om de **ecologische en landschappelijke waarde** van de Leirekensroute en haar omgeving te versterken (incl. aandacht voor het watersysteem).
- Vanuit de **Sport Vlaanderen** werd i.s.m. de sportdienst van de Stad Aalst een nieuwe **ruiterroute** ontwikkeld waarin stukjes van de Leirekensroute opgenomen zijn.

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

Vanuit het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' werd het initiatief genomen om de bestaande initiatieven op elkaar af te stemmen en te komen tot een geïntegreerde visie, over provinciegrenzen en beleidsdomeinen heen. De projectcoördinator bracht daartoe de verschillende betrokken partners en actoren samen.

In opdracht van de dienst mobiliteit van de provincie Vlaams-Brabant i.s.m. provincie Oost-Vlaanderen ging studiebureau BUUR aan de slag om de visienota met voorontwerp uit te werken voor de Leirekensroute als fietssnelweg. **Vanuit het strategisch project** werd erover gewaakt dat in dit voorontwerp de randvoorwaarden rond landschap, landbouw en natuur, evenals de kansen voor recreatie uitgebreid opgenomen werden. Het **coördinatieteam** werkte hiervoor een visietekst uit. Het coördinatieteam bracht ook in kaart op welke locaties langs de Leirekensroute ruimte is om groen te compenseren.

Eind juni 2019 werd een **consensus** bereikt **over het voorontwerp voor het buitengebied Aalst** (Bergekouter-grens Opwijk). Alle betrokken partijen (ANB, stad Aalst, **Strategisch Project** Landschap van Erembald tot Kravaalbos, RLSD, Departement Landbouw,…) verklaarden zich akkoord met de principes en de randvoorwaarden om de **Leirekensroute als groencorridor te versterken** op een breedte van 4 m breed ter ondersteuning van de integrale gebiedsontwikkeling en waarbij (juridische) compensatie zoveel mogelijk op het openbaar domein zal gerealiseerd worden.

In het voorjaar van 2020 zou er een **infomarkt** voor het brede publiek gehouden worden omtrent de opwaardering van de Leirekensroute deelzone 1 (traject Bergekouter-Beugemstraat), maar deze kon omwille van coronamaatregelen niet plaatsvinden.

De provincie Oost-Vlaanderen (dienst Mobiliteit, dienst leefmilieu) werkte een ontwerpvoorstel uit op basis van terreinwerk. Deze terreinstudie wees uit dat er bovenop het voorontwerp van BUUR nog heel wat bijkomende, waardevolle groenelementen kunnen bewaard blijven.

Provincie Oost-Vlaanderen betrok alle partijen (stad Aalst, Regionaal Landschap Schelde-Durme en **coördinatieteam** 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos', Natuurpunt en Provincie Oost-Vlaanderen) bij de finalisatie van het ontwerp voor deelzone 1 door een terreinbezoek te organiseren in juli 2020. Met dit terreinbezoek beoogde de Provincie het technisch detailplan op punt te kunnen zetten voor deelzone 1 en input te krijgen voor het beplantingsplan. Daarbij werd ter plekke aangegeven hoe het vooropstelde dwarsprofiel (fietspad, schrikzone, werkzone) vorm zal krijgen op het terrein. De vereiste compensatie zal in 1e plaats lokaal gebeuren en op openbaar domein. Indien dit niet mogelijk is, wordt een ruimere bufferzone aangelegd aansluitend op de groencorridor.

Naast de uitwerking van een geïntegreerde visie en ontwerpplannen werd tegelijkertijd al ingezet op de **realisatie** van enkele **quick wins in de omgeving van de Leirekensroute**. De rol van het **coördinatieteam** was de ene keer initiatiefnemer, de andere keer ondersteunend.

De realisatie van het speelbos Rozekensbos in Aalst (foto links (©Tim Delmoitie) en de park- en bufferzone De Staak in Opwijk (foto onder) werden afgerond.

Vanuit het strategisch project en Regionaal Landschap Brabantse Kouters werd gestart met de realisatie van twee bijkomende speelnatuurzones langsheen de Leirekensroute op grondgebied van gemeente Opwijk, terreinen Bunder en Heiveld. Het **coördinatieteam** kaartte de potentie aan bij de gemeente, maakte een visie en ontwerpen. Het coördinatieteam zocht en vond samen met de gemeente Opwijk en RLBK financiële middelen voor realisatie via de projectsubsidie 'Natuur in je Buurt' van ANB.

Figuur 32: voorontwerp verpozingsplek aan de Bunderstraat aansluitend op de Leirekensroute in Opwijk, één van de 3 verpozingsplekken in Opwijk die aantakken op de bovenlokale fietsas

In functie van herstel van KLE's werden inrichtingen uitgevoerd bij particulieren. I.s.m. de bedrijfsplanner van VLM werden de mogelijkheden bekeken voor het sluiten van beheerovereenkomsten met landbouwers langs de Leirekensroute.

Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023)

Eerste werkingsjaar

Ontwerp deelzone 1

Het **ontwerp voor deelzone 1** op grondgebied Aalst, tussen Bergekouter en de Beugemstraat (ca. 3 km) is klaar. De provincie Oost-Vlaanderen en de stad Aalst planden in oktober 2020 een infomarkt te organiseren voor de aangelanden. Door de coronamaatregelen kon dit infomoment niet doorgaan. Als alternatief werd een online consultatieronde gehouden. Uit deze digitale inforonde kwamen een 20-tal vragen naar boven, onder meer over eigendomsgrenzen, veiligheid t.h.v kruispunten, verlichting en natuurcompensatie. De provincie volgt dit verder op.

Figuur : sfeerbeeld Leirekensroute (bron: Provincie Oost-Vlaanderen)

Eigendomssituatie spoorbedding

Voor de realisatie van de fietssnelweg dient stad Aalst de gronden ter beschikking te stellen. Er heerst echter nog onduidelijkheid over de eigendomssituatie van de spoorbedding van de NMBS. Door de jaren heen blijken er stukken van de bedding ingenomen te zijn door private tuinen of landbouwactiviteiten. In 2019 werden opmetingsplannen gemaakt door een landmetersbureau aangesteld door de stad Aalst en de provincie Oost-Vlaanderen. De plannen werden aan de NMBS bezorgd, maar tot op heden werden de plannen nog niet bevestigd door de NMBS. De NMBS moet de rooilijnen controleren en opmetingsplannen formeel goedkeuren. In functie van de voortgang van het indienen van de omgevingsvergunning en realisatie op het terrein, dient de Provincie het bouwrecht te krijgen van de NMBS en de Stad. Stad Aalst en Provincie houden vinger aan de pols en dringen er bij de NMBS op aan om de opmetingsplannen te valideren.

Omgevingsvergunning en groencompensatieplan

In kader van de **omgevingsvergunning** voor deelzone 1 moet het **groencompensatieplan** nog gefinaliseerd worden.
De provincie Oost-Vlaanderen maakte de natuurbalans op die nodig is voor de realisatie van de fietssnelweg in het buitengebied, traject van Aalst Bergekouter tot de grens met Opwijk. Voor dit tracé dient conform het

Bosdecreet en het Natuurdecreet respectievelijk 2.400m² bos en 15.200m² natuur gecompenseerd te worden. Voor deelzone 1 dient 1.600m² bos en 4.000m² natuur gecompenseerd te worden.

Door provincie Oost-Vlaanderen werd gedetailleerd maatwerk geleverd om zoveel mogelijk bestaand groen te kunnen behouden op en langsheen de route. Daarbij werd ook rekening gehouden met belangrijke zichtassen langsheen de route, op basis van een visuele analyse die werd uitgevoerd door Hogeschool Gent. Het beplantingsplan dat door de Provincie werd opgemaakt voor deelzone 1, laat toe méér groen te behouden dan het oorspronkelijk ontwerp dat door studiebureau BUUR werd opgemaakt.

Er worden specifieke maatregelen voorzien voor het bestrijden van Japanse duizendknoop.

De Provincie maakt de beplantingsplannen op voor de twee andere deelzones en koppelt op dezelfde manier terug als voor deel zone 1 aan de Stad en het **coördinatieteam strategisch project**.

In het najaar van 2021 volgt een finale terugkoppeling over het technisch ontwerp en de omgevingsvergunning voor deelzone 1.

Grondverwerving i.f.v. verplichte natuur- en boscompensatie

Stad Aalst dient de gronden ter beschikking te stellen waarop natuur- en boscompensatie gerealiseerd kan worden.

De dienst Klimaat, Milieu & Natuur van de provincie Oost-Vlaanderen duidde (binnen deelzone 1) 32 percelen aan langsheen de route die het meest geschikt zouden zijn voor natuurcompensatie. Stad Aalst liet door een landmeter een schatting maken van de percelen, inclusief de pachtvergoeding voor elk perceel.

Stad Aalst en **coördinatieteam strategisch project** zijn gestart met het contacteren van de eigenaars met de vraag of ze bereid zijn te verkopen in het kader van het project rond de opwaardering van de Leirekensroute. Nadien kan er ontwerpend onderzoek gebeuren op basis van het aanbod te verwerven percelen: wat is er mogelijk en welke middelen zijn nodig om dit te realiseren.

Voor vier percelen werd reeds een verkoopovereenkomst getekend. Voor nog zes bijkomende percelen ontving de Stad positieve bevestiging voor verkoop. Deze tien percelen leveren een totaal van 1,7 hectare grond ter beschikking voor bos- en natuurcompensatie. Hiermee kan al bijna voldaan worden aan de verplichte compensatie van ruim 1,7 ha voor het traject in het buitengebied van Bergekouter tot aan de grens van Opwijk. Zowel de Provincie als de Stad ambiëren echter om meer te compenseren dan het noodzakelijke.

Via de dienst Patrimonium van stad Aalst is er budget beschikbaar voor 50% van de aankoop van de ruim 1,7 ha nodig voor de compensatie. Vanuit de Provincie is er budget voorzien voor grondverwerving (50%) i.f.v. verplichte natuur- en boscompensatie via het subsidiereglement “grondverwerving i.f.v. de aanleg van fietsinfrastructuur op fietssnelwegen”. Via het Agentschap voor Natuur en Bos kan de aankoop voor gronden voor bebossing gesubsidieerd worden.

Versterken van de groencorridor

Vanuit het strategisch project wordt er in tussentijd verder flankerend aan de route gewerkt via **inrichting bij particulieren**. Ook werd in samenwerking met Dienst Landbouw & Platteland van provincie Oost-Vlaanderen een oproep gelanceerd aan landbouwbedrijven langsheen de route voor de **opmaak van landschapsbedrijfsplannen** om landbouwbedrijven langsheen de route meer te laten integreren in het landschap (zie verder bij thematisch deelproject “Landbouw”).

In kader van de ‘Natuur in je buurt’-projecten waarbij de twee gemeentelijke terreinen in Opwijk, Bunder en Heiveld, als natuurlijk speelterreinen ingericht zullen worden met ruimte voor spel, sport en rust langsheen de Leirekensroute, zijn in de 2e helft van 2020 de participatietrajecten opgestart. Fysiek mensen samenbrengen om te brainstormen over de terreinen was niet mogelijk omwille van de coronamaatregelen. De gemeente stelde het digitaal platform ‘Hoplr’ ter beschikking om een digitale bevraging te houden over de inrichting van de terreinen.

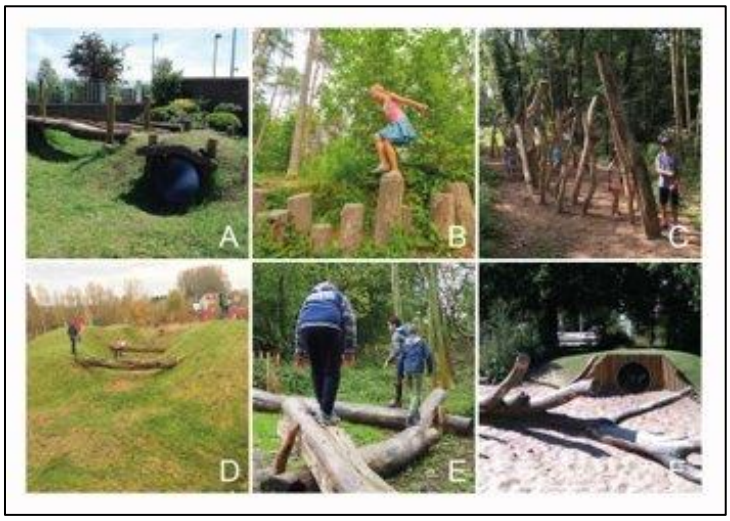

Figuur 33: referentiebeelden tijdens participatietraject en impressie Hoplr ikv participatie i.f.v. inrichting van 2 bijkomende verpozingsplekken langsheen de Leirekensroute in Opwijk

Hieruit werd met de opmaak van een conceptplan invulling gegeven aan de verschillende gewenste functies op het terrein. Dit resulteerde in drie weerhouden concepten waaruit dan twee voorstelontwerpen werden opgemaakt. Op 28/09/2021 werden deze ontwerpen aan de buurt voorgesteld middels een participatiemoment waarop meer dan 45 personen aanwezig waren en actief deelnamen in de bevraging en het uiten van hun voorkeuren. Deze voorkeuren geven dan input voor het definitief ontwerp voorzien tegen eind 2021.

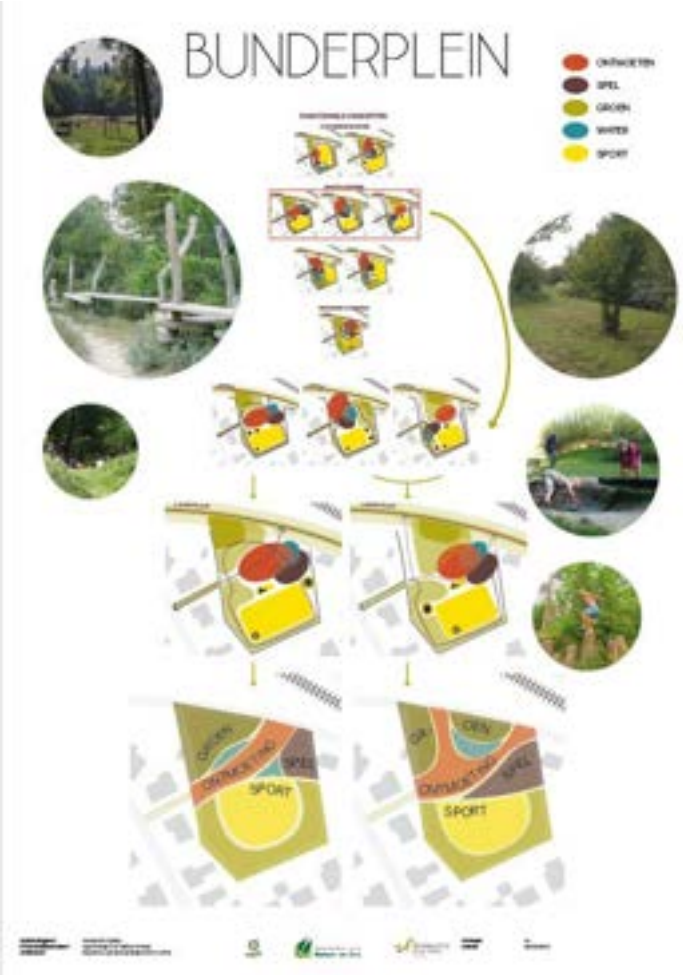
BUNDERPLEIN
SPORT
SPORT

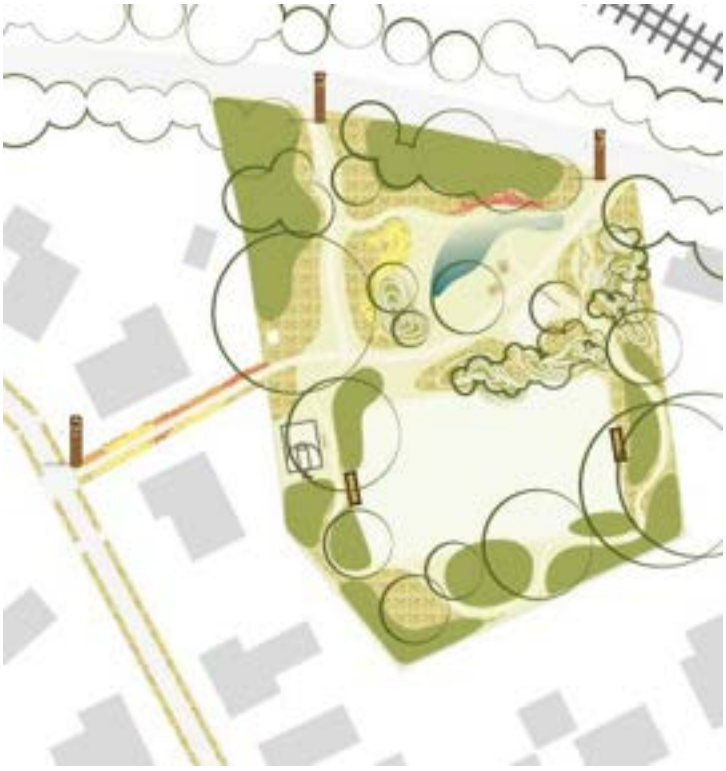

Figuur 34 Participatieavond Bunder

Voor een particulier terrein gelegen langs de Leirekensroute t.h.v. de Bolstraat in Opwijk werd een inrichtingsplan opgemaakt en uitgevoerd (aanleg van hagen, heggen, houtkant/bosrand en hoogstamboomgaard.

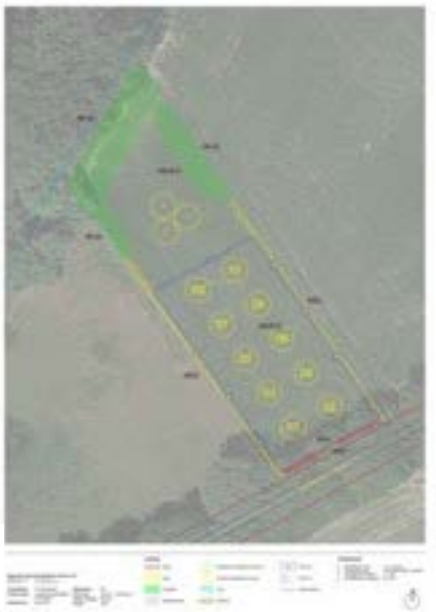

Figuur 35: planopmaak en sfeerbeeld van landschappelijke inrichting langsheen de Leirekensroute in Opwijk

Tweede werkingsjaar

Eigendomssituatie spoorbedding

Voor deelzone 1 van de Leirekensroute kon het definitieve groencompensatieplan en het dossier aanvraag omgevingsvergunning nog niet gefinaliseerd worden omdat er nog onduidelijkheid heerst over de eigendomssituatie van de spoorwegbedding van de NMBS (zie hoofdstuk 'eerste werkingsjaar'). De grenzen die eerder werden opgemeten door een landmeter aangesteld door stad Aalst en provincie Oost-Vlaanderen, werden nog steeds niet bevestigd door de NMBS. Door zowel stad Aalst en provincie Oost-Vlaanderen wordt verder druk uitgeoefend bij de NMBS.

Versterken van de groencorridor

De 'Natuur in je buurt'-projecten waarbij de twee gemeentelijke terreinen in Opwijk, Bunder en Heiveld, als natuurlijk speelterreinen ingericht zullen worden met ruimte voor spel, sport en rust langsheen de Leirekensroute, lopen binnen het tweede werkingsjaar verder. Na de keuze voor het definitief ontwerp gaat het ontwerp richting vergunning en bestek, met als doel eind dit jaar in uitvoering te laten gaan.

Figuur 36 Ontwerp Bunderplein

Uitvoering ruimtelijk beleid

Met dit deelproject wordt uitvoering gegeven aan de realisatie van het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk.

4. ABDIJLANDSCHAP

Doelstelling

Het projectpartnerschap 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' wil de landschappelijke kwaliteit en de erfgoedwaarde van de Abdij Affligem en het omgevende abdijlandschap versterken en beschermen. Tegelijkertijd wil ze de Abdij Affligem versterken in haar rol als belangrijke toeristische aantrekkingspool en als toegangspoort tot het hele gebied, met respect voor en behoud van een sfeer van stilte en bezinning.

Aanleiding

Het '**Abdijlandschap**' omvat 4 deelgebieden: de abdijsite en haar directe omgeving, de Faluintjes, het Kluisbos met de Kluiskouter en de Koudenbergbeekvallei, ook gekend als GNOP-gebied 'Omgeving Domentse Bossen – Bleregem'). De Abdij Affligem ligt op het scharnierpunt tussen deze deelgebieden.

De Abdij Affligem is een van de belangrijkste bakens van de streek. Ze getuigt van een rijke, tumultueuze geschiedenis. Ze is de enige Vlaamse benedictijnenabdij die bijna duizend jaar na haar stichting nog steeds door benedictijnen wordt bewoond. De uitstraling van de Abdij Affligem en haar omgeving getuigen nu niet van haar rijke geschiedenis en haar belang voor de streek. De potenties van de Abdij Affligem op vlak van sociaal en toeristisch/recreatief medegebruik zijn weinig ontwikkeld.

De religieuze, sociale, culturele en economische activiteiten van de abdij Affligem hadden een enorme impact op het omgevende landschap en het maatschappelijke leven in de regio. Ook vandaag blijft de abdij een belangrijke rol spelen. Voor veel mensen is een bezoek aan de abdij een traditie. De abdijgemeenschap ontvangt individuele bezoekers die de rust van de abdij opzoeken voor studie of bezinning. In de voormalige hoevegebouwen zijn een religieus centrum, een jeugdheem, een taverne, een museum en een cultureel centrum ondergebracht. Bezoekers gebruiken de abdijsite als uitvalsbasis voor wandelingen of fietstochten in de omgeving.

De hopvelden aan de voet van de abdij getuigen nog van het rijke hopverleden van de streek. Tot 1940 werd het Affligem-bier binnen de abdijmuren gebrouwen door Affligemse monniken en werd er ook kaas gemaakt op de abdijsite. Sindsdien wordt het brouwen en kaasmaken uitbesteed. Groepen internationale vertegenwoordigers van het Affligem-bier komen echter nog steeds naar de Abdij Affligem omwille van de oorsprong van het Affligem-bier. Jaarlijks wordt het oogstfeest van de hop gevierd in de Abdijstraat.

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

Abdijsite en haar directe omgeving

Vanuit het strategisch project werd het initiatief genomen om een samenwerking op te zetten tussen de abdijgemeenschap, de gemeente Affligem en de stad Aalst om samen te werken aan de opwaardering van de Abdij Affligem en het omgevende abdijlandschap. In februari 2017 werd de samenwerking vastgelegd in een **samenwerkingsovereenkomst**.

Via de Open Oproep van de Vlaams Bouwmeester werd een studieopdracht gelanceerd voor de opmaak van een **masterplan** voor de omgeving van de Abdij van Affligem. Deze studieopdracht staat on hold, aangezien de gemeente eerst een duidelijk financieel plan wil voor de verdere uitrol van de herinrichting van de abdijomgeving vooraleer de opdracht te gunnen. De dienst Ruimtelijke planning van de provincie Vlaams-Brabant bood aan het coördinatieteam bij te staan om verder uit te zoeken hoe dit dossier terug in gang getrokken kan worden.

De projectcoördinator zette in deze projectperiode een samenwerking in gang met **Alken-Maes**, die het Affigem-bier brouwt. Ook die samenwerking werd in een samenwerkingsovereenkomst verankerd. Met Alken-Maes wordt de ontwikkeling van de recreatieve gebouwencluster aan de Abdij Affligem onderzocht, evenals het gebruik van lokaal geteelde hop voor het brouwen van het Affligem-bier.

GNOP-gebied Koudenbergbeekvallei

De perceelverwerving, natuurinrichting en recreatieve inrichting van het GNOP-gebied was reeds lopende, maar wordt vanuit het strategisch project versterkt waardoor grondverwerving en investeringen toegenomen zijn.

Acties binnen deze projectperiode i.k.v. **terreininrichting** en **beheer**:

- aankoop van 6,14 ha grond via het uitvoeren van goedgekeurde subsidiedossiers (gemeentelijke natuurprojecten en VSGB dossiers);
- natuurinrichting via de aanplant van bos, bosrand en houtkanten;
- beheer van knotwilgen en zeldzame soorten zoals de zwarte en de Marilandica-populier;
- aanpassing van het traject van het Roofridderspad en plaatsen van recreatieve infrastructuur (vlonderpaden, infoborden, klappoortjes, …);
- uitrol van het wandelknooppuntennetwerk ‘Brabantse kouters’;
- verwerving en openstelling van het Kluisbos;
- opstart van een geïntegreerd natuurbeheerplan.

Acties binnen deze projectperiode i.k.v. **communicatie** en **draagvlak**:

- gegidste wandelingen in de Koudenbergbeekvallei, i.s.m. milieuraad en Natuurpunt;
- educatief natuurbeheer i.s.m. Natuurpunt Educatie en streekgidsen Affligem;
- een vernieuwde wandelbrochure rond het Abdijlandschap;
- publieke bosplantacties.

Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023)

Eerste werkingsjaar

Abdijsite en haar directe omgeving

Toerisme Vlaams-Brabant herlanceert de vraag tot masterplan bij Toerisme Vlaanderen.

Ontwikkeling van het GNOP-gebied Koudenbergbeekvallei (gemeente Affligem i.s.m. RL P&Z)

Terreininrichting en beheerregelingen

- **Grondverwerving** door de gemeente Affligem liep verder tijdens het 3e strategisch project, onder coördinatie van RLP&Z en stimulans van de milieuraad. Eind 2020 werden 4 percelen aangekocht, 3 percelen bos en 1 perceel weiland (langs Koudenbergbeek en in Koeyvijver), met een totale oppervlakte van 40 are 58 ca. Bij 4 percelen werden de eigenaars benaderd voor een verkoop op vrijwillige basis. Midden 2021 werden nog eens 15 percelen toegevoegd. In het najaar van 2021 lopen met 10 eigenaars onderhandelingen rond de mogelijke verwerving van 12 percelen. Naar verwachting worden minstens 2 percelen in de loop van 2021 aangekocht, en nog meer in 2022. In de loop van 2022 zal ook een nieuwe officiële schatting van een selectie van percelen worden uitgevoerd. Grondverwerving draagt bij aan een gecoördineerde natuurontwikkeling en vormt de basis voor een duurzaam natuurbeheer en een betere recreatieve ontsluiting van de Koudenbergbeekvallei, als onderdeel van het ruimere Abdijlandschap Affligem. De schatting van gronden en de afhandeling van aankoopdossiers verloopt in samenwerking met de Vlaamse overheid, afdeling Vastgoedtransacties.
- In september 2021 werden, naar aanleiding van recente grondverwervingen, de **concessies** met landbouwers en de overeenkomst jachtverpachting geüpdatet.
- **Afbraak** van een schuilhok met **asbest** op één van de beboste percelen (Zwijnweg).
- **Aanplant** van 12 poten van **zwarte populier** in februari 2021 in de Koudenbergbeekvallei, afkomstig van de monumentale zwarte populier langs de Romeinse weg op de grens tussen Affligem en Aalst (zie ook onder hoofdstuk ‘Natuur’).

- Om bosaanplanten te beschermen tegen wildvraat in de eerste jaren na aanplant werden de bosuitbreidingen aan Zwijnweg en Veldekenslos samen met een houtkant aan Veldekenslos met een speciale **wildbescherming** (tijdelijke, verplaatsbare ursus-omheining) afgezet.

- Voor het ruimere gebied (van de Koudenbergbeekvallei tot aan de Kluiskapel) wordt een geïntegreerd **natuurbeheerplan** opgemaakt, met als doel een duurzaam beheer van bos en natuur op gemeentelijke, maar ook private percelen. Op 9 april 2021 vond het eerste terreinbezoek plaats van studiebureau Corridor. Eind oktober 2021 stellen zij de resultaten van hun inventarisatie voor, gekoppeld aan de beheerdoelstellingen.

- **Recreatieve infrastructuur**: de brug over de Koudenbergbeek, die een onderdeel vormt van het Roofridderspad, werd volledig vernieuwd. Het vlonderpad op het perceel met de poel (Bleregems bos) werd 15 meter verlengd om de natte ondergrond te vrijwaren van betreding en de toegankelijkheid te verbeteren. In maart 2021 werden langs het Roofridderspad ook 2 oude klappoortjes en een 100-tal weidepalen vervangen.

- Op 11 juni 2021 vond het **educatief natuurbeheer** plaats waarbij leerlingen uit het vijfde en zesde leerjaar maaisel kwamen afvoeren, een poel onderzochten en het Roofridderspad bewandelden.

- In het najaar van 2020 werd op 5 locaties binnen de Koudenbergbeekvallei **(bos)plantgoed** geplant. Alles samen goed voor 5 hoogstammige bomen, 11 spillen en 1350 stuks bosplantgoed.
- Eind 2021 zal een halve hectare worden **bebost** op percelen van de gemeente Affligem (Zwijnweg), goed voor 74 hoogstambomen en 4200 stuks bosplantgoed. Een ontwerp (i.s.m. Subtilia) en vergunningsaanvraag werden opgemaakt.
- Eind 2021 wordt ook een **houtkant** aangelegd langs de Schaapschuurlos, om de ontsierende ontwikkelingen op de KMO-zone weg te stoppen. Een ontwerp en meetstaat werden opgemaakt.
- Bestaande aanplantingen bos en houtkant worden eind 2021 ook **ingeboet** (dood plantgoed wordt vervangen).

- 2 afgeronde **subsidiedossiers** voor grondverwerving, natuurinrichting en sensibilisering in de Koudenbergbeekvallei werden eind oktober 2020 gedeclareerd bij de provincie Vlaams-Brabant, voor een totaal van 28.556,52 euro (waarvan 22.080 euro werd gesubsidieerd).
- 2 afgeronde **subsidiedossiers** ANB flankerend beleid VSGB voor grondverwerving, natuurinrichting en recreatieve infrastructuur in het Abdijlandschap Affligem voor een totaalbudget van 171.870,80 euro (waarvan 106.109,60 euro gesubsidieerd) werden eind oktober 2020 gedeclareerd. In oktober 2021 zal de controle van dit dossier gebeuren door ANB i.s.m. RLP&Z, en kan dit afgesloten worden.

Tweede werkingsjaar

- Voor het Abdijlandschap Affligem (van de Koudenbergbeekvallei tot aan de Kluiskapel) wordt een geïntegreerd natuurbeheerplan opgemaakt, met als doel een duurzaam beheer van bos en natuur op gemeentelijke en private percelen. Eind oktober 2021 stelde het studiebureau Corridor de eerste resultaten van hun inventarisatie voor, gekoppeld aan de beheervisie en -doelstellingen. Deze resultaten werden verder besproken op de eerste stuurgroep half december 2021. Op 3 februari 2022 ging de tweede stuurgroep door met een toelichting van de voorgestelde beheermaatregelen en monitoring. Op 20 maart 2022 ging een wandeling door met de milieuraad in de Koudenbergbeekvallei, om het natuurbeheerplan op terrein te duiden. Op 29 maart ging de derde stuurgroep door, waar ook de toegankelijkheidsregeling aan bod kwam.

- Op 28 november 2021 werd een halve hectare bebost op percelen van de gemeente Affligem in de Koudenbergbeekvallei. Dit is deel 2 van het Zwijnbos, op terrein van een oude schapenweide, goed voor 74 hoogstambomen en 4.200 stuks bosplantgoed volgens een innovatief ontwerp. Een honderdtal enthousiastelingen kwamen helpen om de boompjes te planten. Het Zwijnbos zal begin 2024 een derde en laatste keer uitbreiden, en kan zich dan ontwikkelen tot een nieuwe aantrekkelijke bospool vlakbij de abdij van Affligem en met ruimte voor verpozing, ontdekking, ontmoeting, spel, informatie.

- Eind december 2021 werd in de Koudenbergbeekvallei een opleiding knotten gegeven aan nieuwe vrijwilligers voor de knotteams. Na een dag theorie en een dag praktijk aan de Veldekenslos konden 12 nieuwe vrijwilligers verwelkomd worden. Via goedgeknot.be zullen zij in teamverband in de regio wilgen knotten bij particulieren of op openbaar domein.

- Begin 2022 werd een brede houtkant en een tiental solitaire bomen aangeplant in de grote weide langs de Schaapschuurlos, om de ontsierende ontwikkelingen op de KMO-zone weg te stoppen.

- Grondverwerving in de Koudenbergbeekvallei door de gemeente Affligem loopt verder tijdens het 3e strategisch project, onder coördinatie van RLP&Z en stimulans van de milieuraad. In het najaar van 2021 werd een nieuwe schatting opgevraagd van percelen in de Koudenbergbeekvallei. Op dit ogenblik (voorjaar 2022) wordt de aankoop van 2 kleine percelen afgerond. Er lopen met 10 eigenaars onderhandelingen rond de mogelijke verwerving van 12 percelen. Subsidies voor aankoop van bos en weiland in dit gebied zijn afkomstig van een in 2019 goedgekeurde projectsubsidie Groene Rand (middelen ANB).

- Op 10 maart 2022 werd door de provinciale deputatie een duurzaam biodiversiteitsproject goedgekeurd met een looptijd van 2 jaar. De toegewezen subsidie bedraagt 40.585,50 € op een totaalbudget van bijna 60.000 euro. Dit zal besteed worden aan natuurontwikkeling (aanplant en beheer van knotwilgen, oogst en aanplant van zwarte en Marilandica-populier), ontwikkeling van de onthaalpoort aan het ‘Zwijnbos’ (recreatieve infrastructuur en laatste deel van de bosaanplant), verwijderen van gebiedsvreemde materialen (puin, afsluitingen) en planten (reuzenbalsemien) en draagvlakverbreding.

Uitvoering van en input voor het ruimtelijk beleid

Dit deelproject geeft uitvoering aan de doelstellingen van het RSV:

- Het open houden van het open ruimte netwerk in de Vlaamse Rand.
- Het behoud en de ontwikkeling van de diversiteit en de herkenbaarheid van de landschappen in Vlaanderen. Behoud en de versterking van de structurerende landschapselementen in het gave Abdijlandschap.
- Het maximaal vrijwaren van de onbebouwde ruimte van het openruimtenetwerk van aansnijding voor wonen, werken of nieuwe infrastructuren.
- Beekvalleien van de Koudenbergbeek, Steensemeersbeek en de Weimeersbeek: inzetten op integraal waterbeheer, versterken relatie tussen de beek en de vallei, natuurwaarden versterken.
- Robuuste en samenhangende open ruimte ontwikkelen en vrijwaren voor landbouw, natuur, bos en water, waarbij aandacht is voor het versterken van de identiteit van het Abdijlandschap.
- Ruimtelijk rendement verhogen door slimme herontwikkeling van bebouwde ruimte die vrijkomt.
- Uitbouw van een netwerk van functionele en toeristisch/recreatieve onthaalpoorten en fiets- en wandelverbindingen.

Met dit deelproject wordt expliciet mee invulling gegeven aan de **beleidsdoelstelling van de Vlaamse regering om in het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel 1000 ha bijkomend toegankelijk groen** te realiseren en het groene en open karakter van de Vlaamse Rand te versterken.

Dit deelproject fungeert i.h.k.v. de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) als platform om de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de actiegebieden van categorie II op gang te trekken (actiegebied 59: Kluisbos en omgeving + actiegebied 60: Ruim gebied om en rond de Molenbeek tot aan het centrum van Moorsel).

Met dit deelproject wordt de **kwaliteit van de aangeduide ankerplaats** ‘Kluisbos, Faluintjes en Abdij Affligem’ versterkt. De omzetting naar een erfgoedlandschap wordt onderzocht.

Dit deelproject integreert de principes van het **Ruimtelijk Structuurplan Affligem** voor dit deelgebied.

5. OPWIJK EN DE BRABANTSE KOUTERS

Doelstelling

Het strategisch project zet samen met de gemeente Opwijk in op de ontwikkeling en realisatie van het "Bronnengebied Opwijk", rondom Dokkenebos, Trot, Nanove en Broevinkbos.

Aanleiding

De gemeente Opwijk kampt met een aantal ruimtelijke uitdagingen op haar grondgebied met betrekking tot mobiliteit, kernversterking, vrijwaring en kwaliteitsverhoging van de open ruimte, ...

Vanuit het tweede Strategisch Project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' werd de gemeente in 2017 aangespoord een Bouwmeester Scan[1] uit te voeren. In 2018 liet gemeente Opwijk zich door een team experten, aangesteld door het Team Vlaams Bouwmeester, begeleiden om werk te maken van een duurzame ruimtelijke planning. Na een omgevingsanalyse resulteerde de Bouwmeester Scan in een advies ter attentie van het lokaal bestuur. Eén van de naar voor geschoven ambities uit deze Scan is de ontwikkeling van het "Bronnengebied Opwijk", rondom Dokkenebos, Trot, Nanove en Broevinkbos.

Figuur 37: voorgestelde gebiedscontour Bronnengebied Opwijk (uit de Bouwmeester Scan)

[1] In uitvoering van het door de Vlaamse Regering goedgekeurde Meerjarenprogramma 2017-2020 met als titel 'Ruimte maken voor mens en natuur', ontwikkelde het Team Vlaams Bouwmeester de Bouwmeester Scan. Met deze tool kunnen lokale besturen voor het grondgebied van hun gemeente een diagnose laten opmaken van de ruimtelijke en beleidsmatige sterktes en zwaktes, met het oog op 'de ontwikkeling van een concrete agenda van projecten en beleidsmatige ingrepen, voor de transitie naar een aangenamere, gezondere, beter uitgeruste en meer inclusieve leefomgeving, gekoppeld aan een zorgzamere en duurzamere omgang met ons leefmilieu en met natuurlijke hulpbronnen.

Het bestuur van Opwijk wil werk maken van deze ambitie. Echter, het rapport van de Bouwmeester Scan met aangereikte transitieagenda, voorgestelde ambities en ontwikkelingsstrategieën is niet exhaustief en bevat geen actieprogramma waarmee de gemeente onmiddellijk aan de slag kan.

Om de Bouwmeester Scan i.f.v. deze ambitie verder te verfijnen, en om een duidelijke visie op de inrichting en het actieprogramma voor het gebied te definiëren, is de opmaak van een **Masterplan** noodzakelijk.

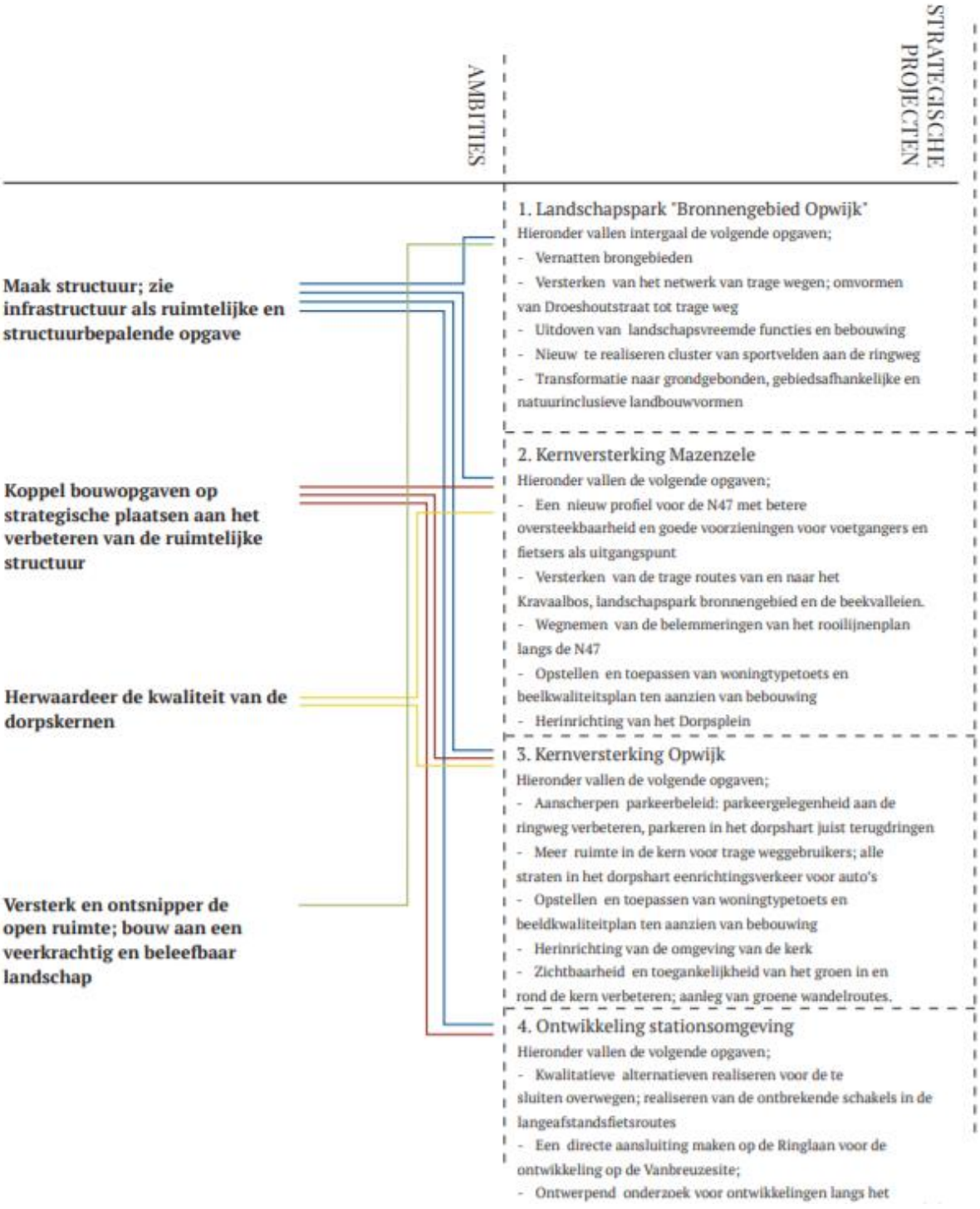

Figuur 38: Transitieagenda Bouwmeester Scan Opwijk

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

Vanuit het strategisch project werd de gemeente Opwijk aangespoord om zich kandidaat te stellen om een **Bouwmeester Scan** te laten uitvoeren. In september 2017 organiseerde de projectcoördinator een **verkennend gesprek** tussen de gemeente **Opwijk** en de **Vlaamse Bouwmeester** m.b.t. de Bouwmeester Scan**.** Na lancering van een oproep door de Vlaamse Regering en de Vlaamse Bouwmeester Leo Van Broeck aan gemeentebesturen om zich kandidaat te stellen voor de Bouwmeester Scan, besliste het College van Burgemeester en Schepenen van Opwijk in januari 2018 om zich kandidaat te stellen. In maart 2018 werd de kandidaatstelling van Opwijk goedgekeurd.

De Bouwmeester Scan voor de gemeente Opwijk werd uitgevoerd door BLAUWDRUK stedenbouw, PALMBOUT Urban Landscapes en LAMA Landscape Manifesto (landscape architects). Het eindrapport is een snelle doorlichting en resulteerde in een advies ter attentie van het lokaal bestuur. Het eindrapport vertolkt niet noodzakelijk het standpunt van de gemeentelijke beleidsmakers.

De aangereikte transformatiestrategieën zijn niet volledig. De focus ligt op strategische projecten en beleidsmatige ingrepen die cruciaal, effectief en representatief zijn en als hefboom kunnen fungeren voor de ruimtelijke transitie. Het volledige eindrapport kan nagelezen worden op de website van de Vlaams Bouwmeester.

Ondanks dat het eindrapport van de Bouwmeester Scan niet resulteert in onmiddellijke return op het terrein, werden toch verschillende terreinacties gerealiseerd binnen de **basiswerking van RLBK** in het Bronnengebied Opwijk en in de geest van de ambitie voor het gebied. Zo werd een hoogstamboomgaard aangelegd met historische fruitrassen ter hoogte van het natuurgebied Puttebeek, een poel hersteld t.h.v. Dokkenebos en een bufferbos aangelegd aan recreatiegebied Vetweyde. Bij verschillende eigenaars werden terreinen ingericht met KLE's en werden knotbomen geknot via groenjobs.

Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023)

Eerste werkingsjaar

- **Masterplan ontwikkeling Bronnengebied Opwijk**

De ontwikkeling van het Bronnengebied zal deel gaan uitmaken van de nieuwe projectperiode Strategisch Project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'.

Om de Bouwmeester Scan i.f.v. deze ambitie verder te verfijnen, en om een duidelijke visie op de inrichting en het actieprogramma voor het gebied te definiëren, is de opmaak van een **Masterplan** noodzakelijk.

Binnen het Bronnengebied kunnen o.m. doelstellingen geformuleerd en verfijnd worden op vlak van

- **Natuur**, bijvoorbeeld
  - vernatten natuur (inclusief ontharding),
  - versterken, uitbreiden en connecteren van de bronbossen,
  - herintegreren van kleine waterlopen in het landschap,
  - versterken en uitbreiden Kravaalbos,
  - versterken/maken van groene verbindingen tussen Kravaalbos en Buggenhoutbos,
  - versterken van het bestaande KLE-weefsel,
  - biodiversiteitsverhogende maatregelen,
  - …
- **Klimaat**, bijvoorbeeld
  - verdroging tegengaan,
  - vernatten en ontharden,
  - ontwikkeling van een robuust 'Bronnengebied-landschap',
  - …
- **Functionele en recreatieve mobiliteit**, bijvoorbeeld:
  - versterken van het netwerk trage wegen,
  - koppelen van voorzieningen zoals sportterreinen, scholen en speelbossen dan wel cultuurhistorie en erfgoedobjecten via trage wegen in een groene omgeving,
  - …
- **Landbouw,** bijvoorbeeld
  - transformeren naar landbouwvormen die weer grondgebonden, gebiedsafhankelijk en natuurinclusief zijn,
  - opzetten van (piloot-)projecten rond voedselbossen, biologische teelten, circulaire landbouw en agrarisch natuurbeheer,
  - …

De ambitie van het College van Burgemeester en Schepenen van Opwijk moet samen met een ruimtelijke analyse en ontwerpend onderzoek resulteren in de **gebiedsvisie** en het daaraan gekoppeld **actieprogramma**, samen het **Masterplan** voor **Bronnengebied Opwijk**.

Het **coördinatieteam van het strategisch project** bekijkt samen met het gemeentebestuur Opwijk om **een extern ontwerpbureau aan te stellen voor de opmaak van een ontwikkelingsvisie en -strategie** met daaraan gekoppeld een **actieprogramma** met concrete acties en/of projecten, beleidsmatige ingrepen en de **communicatiestrategie** die nodig is voor de duurzame, ruimtelijke ontwikkeling van het Bronnengebied en het profileren en uitdragen van dit gebied als een sterk, samenhangend geheel.

De opdracht moet resulteren in een bruikbaar en praktisch uitvoeringsprogramma, waarmee het bestuur van Opwijk onmiddellijk aan de slag kan. Het voorgestelde masterplan en actieprogramma dient bovendien gebruikt te kunnen worden voor het verkrijgen van bijkomende financiering bij verschillende subsidiekanalen en hefboomprojecten.

Het **coördinatieteam van het strategisch project** had overleg met Team Vlaams Bouwmeester om een budgetraming op te maken voor de ontwikkeling van het masterplan. Vanuit het strategisch project wordt €7.000 cofinanciering gegeven voor de opmaak van het Masterplan voor het Bronnengebied[2]. Het **coördinatieteam strategisch project** onderzoekt samen met het gemeentebestuur Opwijk of en hoe verdere cofinanciering mogelijk is voor de opmaak en realisatie van het masterplan.

Team Vlaams Bouwmeester zal het coördinatieteam Strategisch Project en het gemeentebestuur Opwijk verder bijstaan om de opdrachtformulering scherp te stellen, om de opdracht onder de aandacht te brengen van geschikte ontwerpbureaus en om een adviescomité voor de gunning van de opdracht samen te stellen en te begeleiden.

In afwachting van een totaalvisie en aanpak worden quick wins en deelacties die passen binnen de gebiedsambitie verder gerealiseerd.

- **Aanplanting haag in natuurgebied Puttebeek**

Ter hoogte van het natuurgebied Puttebeek, waar in de vorige projectperiode een hoogstamboomgaard aangelegd werd met historische fruitrassen, werd een haag aangeplant.

- **Broevinkbos projectaanvraag Groene Rand ANB**

Gemeente Opwijk heeft samen met RLBK en Natuurpunt voor Broevink, Habitatrichtlijngebied en deelgebied van het te ontwikkelen Bronnengebied, een Groene Rand-dossier ingediend bij ANB om percelen te verwerven, bijkomend groen en een ontsluiting te gaan realiseren. Het dossier werd gehonoreerd voor een bedrag van €181.737. Een eerste startoverleg vond plaats en het plan van aanpak werd besproken. De te verwerven percelen (in blauw aangeduid op Figuur 39) palen aan de jonge bospercelen die reeds in eigendom zijn van gemeente Opwijk (in oranje aangeduid op Figuur 39). De onderhandelingen met de eigenaars zijn gestart en lopende.

Figuur 39: Broevinkbos

[2] Het budget voor deze cofinanciering is afkomstig van het saldo van het tweede strategisch project. De stuurgroep besliste om het saldo te verdelen over enerzijds de opmaak van een Masterplan voor het Bronnengebied van Opwijk en anderzijds de Landschapswedstrijd (zie hoofdstuk “Participatie bij visievorming, inrichting en beheer”).

Tweede werkingsjaar

- **Masterplan ontwikkeling Bronnengebied Opwijk**

Mede dankzij de extra financiële ondersteuning vanuit het strategisch project werd een bestek uitgestuurd voor de opmaak van het Masterplan voor het Bronnengebied van Opwijk. Deze opdracht werd gecombineerd met de technische uitwerking van de recreatiezone Vetweyde, die tevens in het gebied gelegen is.

Eind 2021 werd de opdracht gegund, waarna er begin 2022 een eerste startoverleg met de kernpartners heeft plaatsgevonden. Bedoeling is dat o.a. via werkgroepen met de verschillende stakeholders er tot een inhoudelijke sterke analyse kan gekomen worden met een actieprogramma naar de toekomst.

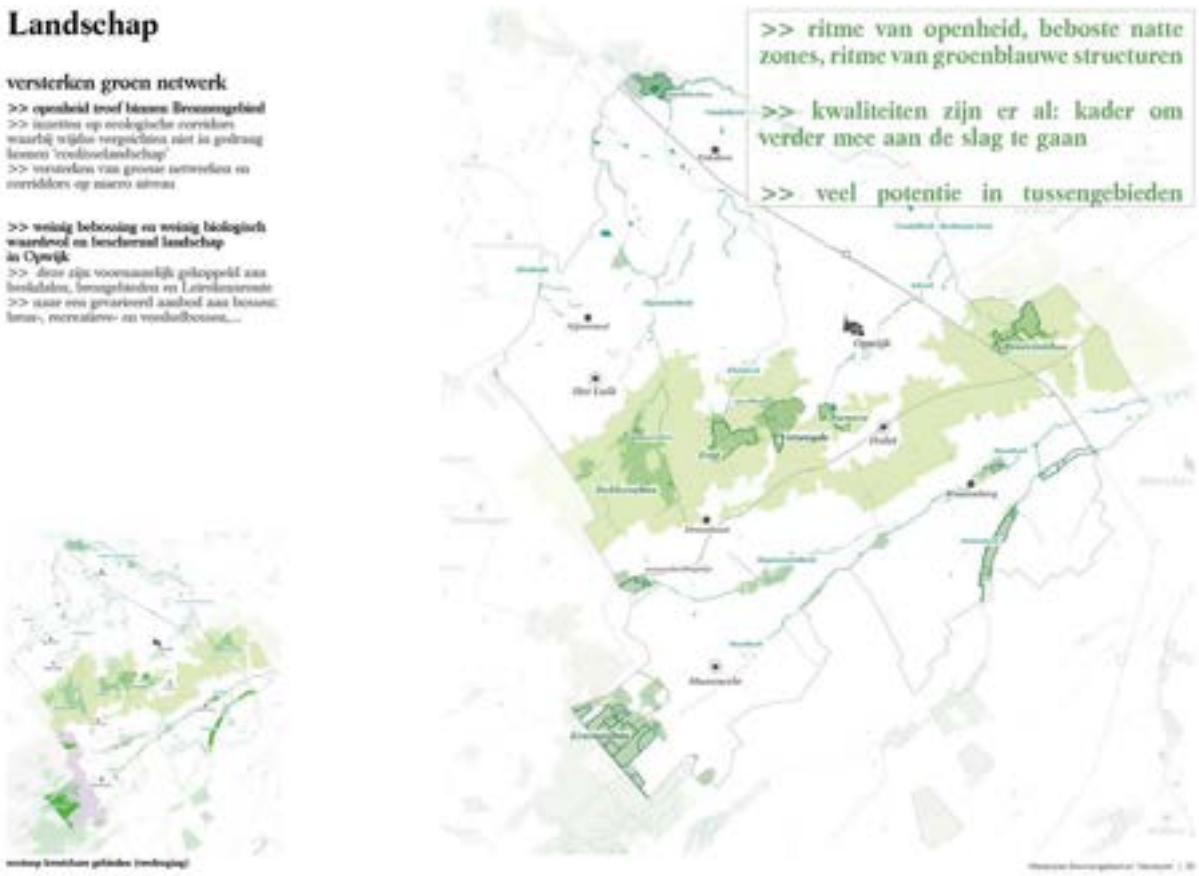

- **<u>Broevinkbos projectaanvraag Groene Rand ANB</u>**

In het eerste werkingsjaar werd het stappenplan afgesproken. Een belangrijke sleutel in het verwervingsdossier ligt in de aankoop van de nodige percelen. Echter lopen de onderhandelingen hierover moeizaam, waardoor er nog geen effectieve aankoop gerealiseerd is kunnen worden.

6. KRAVAALBOS EN OMGEVING

Doelstelling

De projectpartners van het strategisch project willen verder inzetten op een duurzame ontwikkeling van de SBZ Kravaalbos en haar directe omgeving. Een van de deelacties hierbij is het herstel van de historische kersenboomgaardengordel rond Mazenzele.

Inleiding

Voor het 181ha grote boscomplex Kravaalbos - Herenbos, Kluisbos en enkele satellietbossen (afgekort KraHeK) bestaat een **uitgebreid bosbeheerplan,** opgemaakt onder begeleiding van de bosgroepen Midden Oost-Vlaanderen en Groene Corridor. De Bosgroepen Midden Oost-Vlaanderen en de – in tussen gefuseerde – Bosgroep Vlaams-Brabant begeleiden de boseigenaars bij de uitvoering ervan.

Mazenzele is een klein dorp aan de oostelijke rand van het Kravaalbos. Het werd vroeger 'het witte dorp' genoemd omdat het in de lente wit kleurde door de vele bloeiende **kersenboomgaarden**. Het relatief compacte dorp is omgeven door waardevolle open ruimte met in het westen het Kravaalbos en het oosten een landbouwgebied, doorsneden door twee beekvalleien. De projectpartners zetten zich gezamenlijk in om de kersenboomgaarden in en rond Mazenzele te herwaarderen. Via de **Bouwmeester Scan** voor gemeente Opwijk (zie hoofdstuk 5) werd verder nagedacht hoe de dorpskern versterkt kan worden en hoe de kwaliteiten van de open ruimte rond Mazenzele verder versterkt kunnen worden.

Figuur 40: lente in het Kravaalbos

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

Kravaalbos

De **recreatieve infrastructuur** in en rond het **Kravaalbos** werd verbeterd door de plaatsing van infoborden (ANB en verschillende projectpartners) en zitbanken (stad Aalst) en de ontwikkeling van bewegwijzerde wandellussen (ANB en verschillende projectpartners).

Centraal in het Kravaalbos werd de oude **kersenboomgaard** door ANB hersteld. Er werden 50 kersenbomen aangeplant, een oude stal afgebroken, een nieuwe afsluiting geplaatst en een boszoom aangeplant. Het **coördinatieteam** van het strategisch project bood ondersteuning bij de rassenkeuze en legde contact met de Nationale Boomgaardenstichting. ANB legde een picknickplaats aan.

Figuur 41: kersenboomgaard Kravaalbos

Vanuit het projectbureau werd de potentie aangekaart om een wandeling rond het Kravaalbos te realiseren zonder de verharde Putstraat te moeten gebruiken, door een **missing link** (t.h.v. de Putveldweg) **in het trage wegennetwerk** op te lossen. De aankoop van een perceel om deze missing link op te lossen, werd onderzocht door provincie Oost-Vlaanderen. Het **coördinatieteam** overlegde met de provincie over de mogelijke inrichting en integrale aanpak van dit perceel inzake waterbuffering, erosiebestrijding, versterken van natuur en inrichting van het wandelpad. In augustus 2020 werd een akkoord bereikt tussen de eigenaars en de provincie Oost-Vlaanderen voor de verkoop van het perceel.

Herstel kersenboomgaarden Mazenzele

Context

Dit deelproject kreeg in de periode 2017-2020 een verhoogde dynamiek door de financiële ondersteuning van de provincie Vlaams-Brabant en de gemeente Opwijk (3 projectaanvragen door het **coördinatieteam** en RLBK uitgewerkt en door de provincie gehonoreerd i.k.v. de ondersteuning voor realisatie van het gemeentelijk natuurbeleid).

Op basis van een gebiedsanalyse werden potenties gedetecteerd voor herstel en aanleg van bijkomende kersenboomgaarden in de gordel omheen het dorp (zie Figuur 42).

Figuur 42: projectrealisatie 2016-2020 (groen) en projectpotenties 2017-2020 (oranje) voor herstel van Kersenboomgaarden in de omgeving van Mazenzele (Opwijk). Steenuilkastenpotentie (geel) en plaatsing (paars)

Terreinrealisaties

Herstel en aanleg (kersen)boomgaarden en landschappelijke inkleding

Particulieren en landbouwers werden proactief benaderd met de vraag om hoogstamboomgaarden te herstellen of aan te leggen. De oproep kende een behoorlijk succes. Er werden zoveel mogelijk oude rassen van kerselaars en lokale variëteiten van andere soorten gebruikt (vb. Pistoolpeer, Ganzenbol, Grise d'Alost, Moorselaar, Voskespeer). Oude, lokale variëteiten werden geënt en vermeerderd.

Tijdens de periode 2017-2020 werden in totaal in drie projectfases 9 hoogstamboomgaarden aangelegd of hersteld. Er werden bij deze terreinrealisaties 76 hoogstamfruitbomen aangeplant waaronder 27 kersenbomen. Bijkomend werd er voor een totaal van 1.590 stuks aan streekeigen autochtoon plantgoed voorzien in hagen, heggen en houtkanten rondom deze boomgaarden.

Figuur 43: voorbeeld herstel kersenboomgaard in Mazenzele (aan landbouwmuseum de Vedderboom) met symbolische plantactie tijdens persmoment n.a.v. de Erembald-Kravaal Happening

Inrichting gemeentelijke boomgaard als demo en verpozingsplek

Ook de gemeentelijke boomgaard tussen Kravaalbos en het dorp Mazenzele werd hersteld met nieuw aangeplante hoogstamfruitbomen, werden er een infobord, zitbanken, een picknicktafel en een wilgenhut geplaatst, werden de perceelsranden ingegroend en extra hoogstamfruitbomen geplant.

Figuur 44: herinrichting kersenboomgaard gemeente Opwijk tussen Kravaalbos en het dorp Mazenzele

Nestkastenactie Steenuilen

De steenuil is een typische bewoner van de boomgaard. Het is zijn verblijfplaats en hij vindt er zijn voedsel. Bijkomende inrichtingen met hagen, heggen en houtkanten versterken dit verhaal (zie hoger). Er werden zeven nestkasten aangekocht om nog meer nestgelegenheid te creëren. Samen met de vogelwerkgroep NW-Brabant werden potentiële locaties in kaart gebracht (zie Figuur 45). De nestkasten worden door de vogelwerkgroep geplaatst op geschikte locaties. Zij staan ook in voor de jaarlijkse controle op aanwezigheid van broedgevallen.

Figuur 45: overzichtskaart steenuilenkasten

Figuur 46: plaatsing en controle steenuilenkasten

Veteraanbomen: bomenbeheer en behoud genetisch materiaal door opkweek nieuwe hoogstambomen

De hoogstamboomgaarden van Mazenzele zijn niet alleen een belangrijke verblijfplaats voor tal van soorten en drager van een hoge mate van biodiversiteit. Ze herbergen ook het rijk genetisch erfgoed van de streek. Doorheen de jaren werden de bomen verder geselecteerd op hun beste kwaliteiten. Om dit genetisch materiaal en geschiedenis voor de toekomst te verzekeren, werd een programma uitgewerkt waarbij er bij oude kersenboomgaarden uit de streek (vnl. Brabanders) enten werden geoogst om deze dan op te kweken tot volwaardige bomen. Dit met de bedoeling om ze, eens beschikbaar, opnieuw in het Mazenzeelse landschap aan te planten.

Hierbij werd de samenwerking gezocht en gevonden met de Nationale boomgaardenstichting. In drie fasen werd er entmateriaal verzameld. Het enten was ieder jaar zeer succesvol en met weinig uitval zodat er in totaal 68 hoogstamkersenbomen kon worden opgekweekt.

Figuur 47: enten van de oude kersenbomen worden opgekweekt

Een tweede luik in het behoud en beheer omvatte het uitvoeren van onderhoudssnoei en achterstallige snoei in oude boomgaarden. Pitvruchten kennen een afzonderlijke snoeiperiode vanaf half april en dus buiten de wintersnoei. Bijgevolg vonden ook hier verschillende snoeimomenten plaats. Met name de twee gemeentelijke boomgaarden werden grondig onder handen genomen. Dit alles werd uitgevoerd door een gecertificeerde boomverzorger.

Een kersenboomgaardenwandeling werd uitgestippeld, ingewandeld met VBS De knipoog uit Mazenzele en opgenomen als themawandeling in het wandelnetwerk Brabantse Kouters.

Figuur 48: sfeerbeelden snoeicursussen steenfruit in Mazenzele in 2018 en 2019

Daarnaast werd het project nog breder bekend en ondersteund gemaakt door een infoavond rond steenuilen en diverse snoeicursussen rond steenfruit in 2018 en 2019.

Figuur 49: Facebookbericht Nacht van de steenuil in Opwijk

Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023)

Eerste werkingsjaar

Kravaalbos

In kader van het **oplossen van de missing link** in het trage wegennetwerk t.h.v. de Putveldweg, werd de verkoop gesloten tussen de provincie Oost-Vlaanderen en een particulier voor het perceel waarover een nieuwe wandelweg gecreëerd zal worden. Tegelijk zal een stapsteen worden gerealiseerd i.k.v. het project Gestroomlijnd Landschap Molenbeek-Graadbeek.

Figuur 50: situering perceel

Figuur 51: missing link in het trage wegennetwerk

Op initiatief van de provincie werd een terreinbezoek uitgevoerd met de Dienst Integraal Waterbeleid en Dienst Klimaat, Milieu & Natuur van de provincie Oost-Vlaanderen en **coördinatieteam** strategisch project waarbij ter plaatse de voorziene integrale aanpak en inrichting werd overlegd.

Op het perceel staat momenteel een populierenbos (ca. 100 ex.) met opslag van zwarte els en knotwilgen langs de Semelarenbeek. Dienst Klimaat, Milieu & Natuur van de provincie Oost-Vlaanderen werkte een ontwerpvoorstel uit voor de mogelijke inrichting van het perceel. Hierin zijn o.m. inbegrepen de realisatie van een bosrand, een struik- en bosvrije zone voor beheer van de beek, inmenging van verschillende boomsoorten en eventuele aanleg van een poel. Er wordt nog geëvalueerd of het relevant is stuwtjes of dammetjes te plaatsen om water op te houden (i.f.v. droogteproblematiek) en inhammen te maken als vluchtplaats voor vis bij zware piekdebieten. Het ontwerp wordt nog overlegd tussen de betrokken partijen (Dienst Integraal Waterbeleid en Dienst Klimaat, Milieu & Natuur van de provincie Oost-Vlaanderen, Provinciaal Centrum Milieuonderzoek en **coördinatieteam** strategisch project). De locatie van het onverhard wandelpad wordt nog verder bekeken.

Dit perceel bevindt zich aan het kruispunt van de Putveldweg en voetweg 81. Voetweg 81, aangeduid als “traject 1” op Figuur 52 , is een trage weg opgenomen in het provinciale wandelnetwerk Brabantse Kouters.

Figuur 52: topografische kaart - aanduiding voetweg en Putveldweg

Door de recente aankoop van dit perceel door de provincie, kan een nieuwe trage verbinding gecreëerd worden tot aan de Putstraat. Het perceel sluit namelijk aan bij een officiële en toegankelijke buurtweg, namelijk buurtweg 26, vermeld in de Atlas der Buurtwegen (zie Figuur 53), en aangeduid als “traject 3” op Figuur 52.

Figuur 53: Atlas der Buurtwegen

De buurtweg is evenwel de afgelopen jaren “vertuind” en wordt door de aanpalende eigenaar/bewoner (Putstraat 77) beschouwd als privé-eigendom. Er hangt momenteel een ketting bij de toegang vanuit de Putstraat en halverwege de weg hangt een bordje “verboden toegang - privé-eigendom”. De weg staat op de huidige topografische kaart (2021) en op openstreetmap. De weg staat op oudere topografische kaarten, met een verbinding tot in de Putveldweg, zoals de geplande realisatie van het traject (zie Figuur 54).

Figuur 54: topografische kaart uit 1969

De weg behoort grotendeels (tot aan perceel 349b) tot het openbaar domein (zie de kadastrale kaart op Figuur 55). De weg vormt de ontsluiting voor de percelen 515c, 349b en 351c, met andere eigenaars dan de percelen dichter gelegen bij de Putstraat.

Figuur 55: kadastrale kaart Putstraat

Vanuit het strategisch project werd in samenwerking met het Regionaal Landschap Schelde-Durme contact opgenomen worden met de eigenaar/bewoner van Putstraat 77, om de nieuwe wandelverbinding toe te lichten en om te wijzen op het openbare karakter van buurtweg 26. Om tegemoet te komen aan bekommernissen rond privacy werd aan de eigenaar voorgesteld om groenelementen aan te planten langs de weg. Regionaal Landschap Schelde-Durme stelde een aanplantingsplan voor. De provincie subsidieert de kosten voor de aanplantingen aan de trage weg. De subsidie zal aangevraagd worden door de stad Aalst.

Herstel kersenboomgaarden Mazenzele

De voorbije projectperiode werden kersenboomgaarden bij particuliere eigenaars hersteld, bijkomend of nieuw aangeplant. Het project kent een blijvend succes. Er blijven eigenaars bijkomen die overtuigd geraken om inrichting te realiseren in kader van het kersenboomgaardenproject. De in oranje gemarkeerde terreinen op Figuur 42 werden als potentiële locaties aangeduid. Op de terreinen die groen gemarkeerd zijn, werden reeds inrichtingen gerealiseerd.

Figuur 56: opgekweekte kersenhoogstamfruitbomen

Het opkweken van het genetisch materiaal van veteraanbomen resulteerde in een grote opbrengst, voornamelijk ‘Brabanders’ (kersensoort van de streek). Het provinciaal subsidiedossier is afgesloten, maar in komende plantseizoenen zullen de opgekweekte enten nog verder gebruikt worden.

ANB heeft gepland om de centrale kersenboomgaard in het Kravaalbos met 50 stuks uit te breiden. Provincie Vlaams-Brabant en de gemeente Opwijk gingen akkoord dat ANB daarvoor opgekweekte enten (‘Brabanders’) zal overnemen van de gemeente Opwijk. De aanplant zal gebeuren in winter 2021-2022.

Vrienden van het Kravaalbos

De **vrienden van het Kravaalbos** vormen een lokale, dynamische groep vrijwilligers die de kwaliteiten van het Kravaalbos en haar omgeving willen beschermen en versterken. Ze slaan hiervoor de handen in elkaar met andere lokale verenigingen (Natuurpunt Aalst), buurtbewoners, het Agentschap voor Natuur en Bos, de Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen, ambtenaren van de dienst leefmilieu van Aalst, medewerkers van RLSD en RLBK en enkele lokale ondernemers (o.a. Hof Den Tuitelaar). Er zijn voornamelijk actoren van de kant van Aalst in de werkgroep betrokken. Het **coördinatieteam** van het strategisch project probeert de werking van deze groep te ondersteunen en een brug te slaan met verschillende beleidsniveaus en beleidsdomeinen.

Tweede werkingsjaar

Centraal in het Kravaalbos bevindt zich de Kravaalweide. Deze weide in beheer door ANB is weliswaar ontoegankelijk voor wandelaars, maar is wel een herkenningspunt in het bos. Een wandellus loopt er langs het open perceel waar van oudsher ook hoogstamfruitbomen op stonden. Al een aantal jaren was er de intentie om de verdwenen boomgaard terug te herstellen. Op maandag 10 januari 2022 werden er 51 Kersenbomen opnieuw aangeplant, waaronder 30 exemplaren vanuit het opkweekprogramma Brabanders van Mazenzele. Een feestelijk moment waarop de partners van het eerste uur uiteraard niet mochten ontbreken.

N42
N42

Uitvoering ruimtelijk beleid

Met dit deelproject wordt de **kwaliteit van het Habitatrichtlijngebied Kravaalbos** versterkt.

Met dit deelproject wordt de **kwaliteit van de aangeduide ankerplaats Kravaalbos** versterkt.

Dit deelproject fungeert i.k.v. de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) als platform om de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de actiegebieden van categorie I op gang te trekken (actiegebied 56: Kravaalbos + actiegebied 135: Randen van het Kravaalbos).

7. VALLEIGEBIED MOLENBEEK-GRAADBEEK

Doelstelling

Sinds 2015 wordt sterk geïnvesteerd in de ontwikkeling van het valleigebied Molenbeek-Graadbeek via het **project 'Gestroomlijnd Landschap'** van de **provincie Oost-Vlaanderen**. In 2015 werd een gezamenlijk actieprogramma opgesteld.

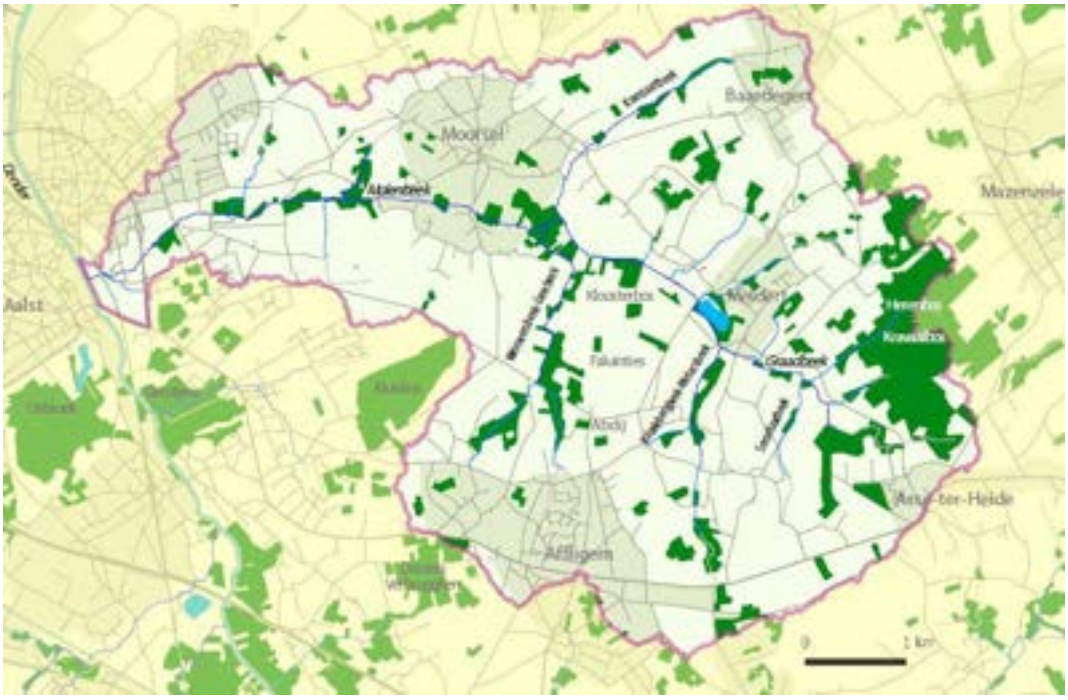

Figuur 57 Project 'Gestroomlijnd Landschap' valleigebied Molenbeek-Graadbeek

Het bekenstelsel van de Molenbeek-Graadbeek vormt de ruggengraat van het landschappelijk netwerk dat de boscomplexen en de Dendervallei met elkaar verbindt. Er wordt gestreefd naar een verdere versterking van de ruggengraat; de beekvallei als boslint in het landschap, die de natuurverbinding robuust maakt en de landschappelijke identiteit bepaalt. Satellietbossen vormen stapstenen in het natuurnetwerk. Voor het omliggende landschap wordt een raamwerk van kleine landschapselementen gestimuleerd binnen de agrarische bedrijfsvoering. De ervaring van dit landschappelijk geheel wordt sterker door missing links in het trage wegennetwerk aan te pakken en plekken met een verhoogde belevingswaarde te verbinden.

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

Gestroomlijnd Landschap

2017 was het vierde en laatste uitvoeringsjaar in het kader van het project 'Gestroomlijnd Landschap' op basis van het actieprogramma dat gezamenlijk werd opgesteld. De intensieve samenwerkingsperiode met de meeste realisaties op het terrein liep van 2014 tot en met 2017. Verschillende deelacties liepen nog verder uit en werden verder opgevolgd.

De resterende lozingen in brongebied en benedenstrooms werden verder aangepakt met gemeenten Asse en Affligem en stad Aalst. Resterende kleine en grote vismigratieknelpunten werden aangepakt. Er werd een bestek uitgeschreven om drie grote vismigratieknelpunten op de Molenbeek op te lossen. Deze knelpunten werden mee opgenomen op de Europese prioritaire lijst.

I.s.m. RLSD en dankzij een jaarlijkse provinciale projectsubsidie van €20.000 werden op een 50-tal locaties houtige KLE's (heggen, houtkanten, bosranden, knotbomenrijen en boomgaarden) en poelen gerealiseerd.

Er werden soortgerichte acties opgezet waaronder visuitzettingen in de structuurrijke middenloop van de Molenbeek, een studie rond wilde bijen met beheeradvies, plaatsing van nestkasten voor kerkuilen, en realisaties voor sleedoornpage, kleine ijsvogelvlinder en Moerasspiearuigte.

Ook werd ingezet op optimalisatie van trage wegverbindingen.

Motte Hof te Eksel

Vanuit het strategisch project werd initiatief genomen om de motte Hof te Eksel in Moorsel op te waarderen. Het Hof te Eksel is nog duidelijk leesbaar in het landschap, wat uitzonderlijk is, en uniek vanwege de vorm van het voorhof (driehoekig) en het feit dat een stromende beek (Molenbeek) het voorhof afboordt. Een extra troef is de mooie zichtas tot aan de kerk van Moorsel.

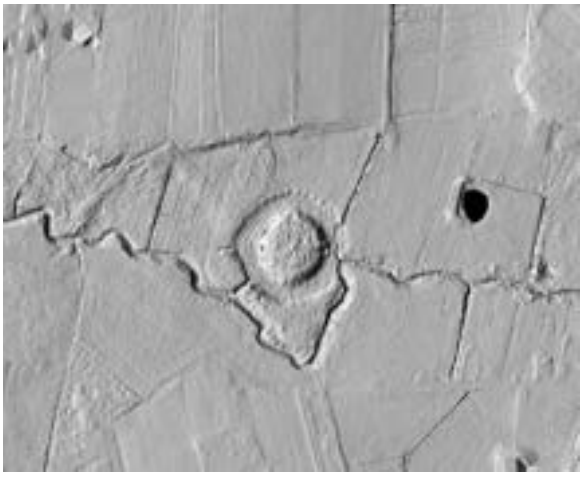

Figuur 58: digitale hoogte-opname (bron: Geopunt)

Figuur 59: Topokaart en kadasterpercelen

Vanuit het projectbureau kon de eigenaar overtuigd worden om de motte landschappelijk terug beter leesbaar te maken.

Het **coördinatieteam** maakte een inrichtings- en beheerplan op. Vanuit het projectbureau werden de eigenaars van de omliggende percelen gecontacteerd om een trage wegen verbinding te kunnen realiseren die langs de motte zou lopen. Ook werden de nodige partners gecontacteerd (provincie Oost-Vlaanderen, diensten Onroerend erfgoed en Leefmilieu) om de ontwikkeling en de financiering van de motte rond te krijgen.

Figuur 60: streefbeeld motte

De kadastrale situatie van de omliggende percelen bleek echter niet overeen te stemmen met de inrichting van de terreinen. Fysieke perceelgrenzen (prikkeldraad, bomenrijen…) vallen niet samen met de kadastrale grenzen. Vervolgens werd door stad Aalst een landmeter aangesteld om het terrein in te meten. De opmetingen bevestigden de vaststellingen op het terrein. Op basis van zijn resultaten kunnen concrete gesprekken worden aangeknoopt met de eigenaars voor de inrichting van de trage weg.

In juni 2020 overleed de eigenaar van het terrein. De **projectcoördinator** nam in augustus 2020 contact op met de onderneming die de gronden van de eigenaar beheert om kenbaar te maken dat het projectpartnerschap graag verder gaat met de opwaardering van de motte. In september 2020 werd aan de erfgenamen voorgelegd dat de provincie Oost-Vlaanderen geïnteresseerd is om het terrein met de motte aan te kopen.

Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023)

Eerste en tweede werkingsjaar

Het project 'Gestroomlijnd Landschap' wordt verder gezet in een aantal vervolgacties, namelijk

- het oplossen van drie grote **vismigratieknelpunten** op de Molenbeek die werden opgenomen op de Europese prioritaire lijst;
- verdere aanleg van houtige kleine landschapselementen binnen de oproep '**Beplant het Landschap**';
- oplossing **missing link** in het trage wegennetwerk en realisatie **stapsteen** t.h.v. Kravaalbos;
- opwaardering **Motte** Hof te Eksel.

Vismigratieknelpunten

In navolging van het bestek dat werd uitgeschreven om drie grote **vismigratieknelpunten** op de Molenbeek op te lossen moet de studieopdracht uitgeschreven worden. Vervolgens zal het project in uitvoering gaan. De Dienst Integraal Waterbeleid van provincie Oost-Vlaanderen volgt dit ver op. De werken zullen vermoedelijk in 2022 van start gaan.

Beplant het Landschap

In kader van de oproep '**Beplant het Landschap**' werden i.s.m. RLSD inrichtingen bij particulieren gerealiseerd:

- Rozendreef Aalst: aanplant van poten en gemengde inheemse heggen rondom een paardenweide.
- Zwanenneststraat Aalst: aanplant van een boomgaard, heg en brede houtkant.
- Affligemdreef Aalst: aanplant van gemengde, inheemse heg en solitaire bomen op ezelweide.
- Abrahamstraat Moorsel: aanplant van houtkant/bosje van 2.000m² (500 stuks bosgoed)

Missing link en stapsteen

De realisatie van de wandelverbinding en het oplossen van de **missing link** in het trage wegen netwerk t.h.v. de Putveldweg in Meldert realiseert tegelijkertijd een **stapsteen** i.k.v. het project Gestroomlijnd Landschap Molenbeek-Graadbeek. De voortgang wordt besproken onder hoofdstuk “Kravaalbos en omgeving”.

Motte Hof te Eksel

In kader van het landschapsherstel aan **de Motte Hof te Eksel** had de **projectcoördinator** het afgelopen projectjaar frequent contact met de vennootschap die de gronden beheert van de erfgenamen van de eigenaar van het terrein met de motte. De projectcoördinator heeft aan de vennootschap overgemaakt dat de provincie Oost-Vlaanderen geïnteresseerd is in de aankoop van het terrein. Het inrichtingsdossier voor de motte werd voorgelegd aan de raad van bestuur.

In juli 2021 liet de gronden beherende vennootschap weten dat er in principe geen gronden verkocht worden, tenzij er een aanbod wordt gedaan dat als een “zeer attractieve prijs” wordt beschouwd. Omdat de Provincie voor haar aankopen gebonden is aan officiële schattingsverslagen van een beëdigd landmeter, wordt ervan uitgegaan dat het niet mogelijk is om tot een verkoopakkoord te komen.

Er is bij de vennootschap geen engagement om de opgemaakte inrichtingsplannen in eigen beheer te gaan realiseren.

De plannen voor het landschapsherstel aan de Motte Hof te Eksel worden tijdelijk opgeborgen. De **projectcoördinator** houdt de vinger aan de pols.

DEEL IV

STAND VAN ZAKEN THEMATISCHE DEELPROJECTEN

1. LANDBOUW

Doelstelling

Het projectpartnerschap wil samen met de landbouwers uit het projectgebied synergiën zoeken tussen voedselproductie, landschap en de samenleving.

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

In de voorafgaande projectperiode (2014-2017) werd een werkgroep landbouw opgericht, waarbinnen landbouwers zelf ideeën, wensen en noden aanbrachten die verband houden met of bijdragen aan de ontwikkeling van het landschap en/of de versteking van de landschapsbeleving. Hierbij werd rond vier deelthema's nagedacht:

1. Hopteelt
2. Landschapszorg
3. Plattelandstoerisme
4. Korte keten landbouw

De werkgroep landbouw, subgroep Korte Keten, opgericht tijdens de voorafgaande projectperiode 2014-2017, kwam opnieuw samen voor een brainstorm over hoe de korte keten verkoop verder gestimuleerd kan worden. Ideeën uit deze werkgroep werden door het **coördinatieteam** en met ondersteuning van de projectpartners verder uitgewerkt.

➢ Op vraag van de werkgroep werkte het projectbureau de **fietsroute (H)EERLIJK LOKAAL** uit, met een kaart met uitgestippelde route langs verschillende korte ketenbedrijven.

➢ De in 2016 opgemaakte **korte keten brochure '(H)EERLIJK LOKAAL'**, waarin consumenten kunnen kennismaken met lokale producten en producenten, werd begin 2020 vernieuwd en geactualiseerd waardoor nog meer producenten in de streek werden opgenomen. De bijhorende website www.heerlijklokaal.be werd vernieuwd en verder ontwikkeld.

➢ **Vanuit het strategisch project** werd ondersteuning geboden bij de organisatie van korte keten fietstochten, picknicks en een farm food festival.

➢ Vanuit het strategisch project wordt steevast **het goede voorbeeld** gegeven door op alle evenementen die getrokken worden vanuit het projectbureau, lokale producten te gebruiken (bijv. catering vergaderingen, Erembald-Kravaal Happening, pers- en netwerkmomenten…).

➢ Daarnaast werd ook ondersteuning op maat gegeven aan landbouwbedrijven (bij uitbouw van educatieve werking, opmaak landschapsbedrijfsplannen, realisatie speelnatuurzone, …).

Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023)

Eerste werkingsjaar

➢ Voor realisaties in kader van deelthema 'hop' wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Hop'.

➢ In kader van deelthema **'landschapszorg'** ging het **coördinatieteam** een **samenwerking** aan **met Dienst Landbouw & Platteland van provincie Oost-Vlaanderen.** Samen met de provinciale dienst werd een oproep gelanceerd naar landbouwbedrijven binnen het projectgebied op grondgebied van Oost-Vlaanderen voor de **opmaak van landschapsbedrijfsplannen** om landbouwbedrijven meer te laten integreren in het landschap. Alle landbouwers binnen het projectgebied op grondgebied Oost-Vlaanderen werden aangeschreven. De oproep werd ook verspreid via de landbouwraad van Aalst.

De respons was zeer mager. Voor één landbouwbedrijf werd deze zomer een landschapsbedrijfsplan opgemaakt voor de aanplant van een hoogstamboomgaard en een lijnvormige aanplant van zomereiken en haagbeuk.

Dienst Land- en Tuinbouw van provincie Vlaams-Brabant werd ook uitgenodigd tot samenwerking maar verkoos niet deel te nemen aan een gezamenlijke oproep.

➢ In kader van deelthema's **plattelandstoerisme** en **korte keten landbouw** werden het afgelopen jaar weinig initiatieven genomen omwille van de coronamaatregelen. De vigerende richtlijnen lieten niet toe om acties of evenementen te organiseren met samenkomst van groepen mensen.

➢ Het **coördinatieteam** nam initiatief om de **thuisverkoop van hopkeesten** in het projectgebied te **promoten** via de website www.heerlijklokaal.be, de nieuwsbrief van Regionaal Landschap Schelde-Durme en de Facebook-pagina van het strategisch project en van Regionaal Landschap Schelde-Durme (zie hoofdstuk “Participatie bij visievorming”).

➢ Ook Toerisme Vlaams-Brabant, het VRT-nieuws en Radio 2 maakten reclame voor de korte keten verkoop van hopkeesten. De promoactie had succes: stad Aalst ving op dat de hopboeren de vraag met moeite konden bijhouden. Toerisme Vlaams-Brabant suggereert om volgend jaar (2022) de promoactie voor thuisverkoop van hopkeesten te koppelen aan een logiesactie.

➢ In kader van de Week van de Korte Keten werd **vanuit het strategisch project** een **wedstrijd** georganiseerd waarbij de deelnemers kans maakten op een aankoopbon van €25, te besteden bij de korte keten producenten uit het projectgebied. Er werden fruitzakken bedrukt met het logo van “(h)eerlijk lokaal”, de logo’s van de partners van het Strategisch Project en met een verwijzing naar de website www.heerlijklokaal.be. De fruitzakken werden verdeeld onder deelnemende korte keten producenten. In 20 zakken werd een aankoopbon gestoken. De actie werd gedeeld via sociale media en via communicatiekanalen van de gemeentelijke partners. In de periode van de Week van de Korte Keten werd de website www.heerlijklokaal.be opmerkelijk meer bezocht. Zowel van producenten als van kopers kwamen positieve reacties.

➢ In juni 2021 startte **Aalst** in samenwerking met Atelier Romain met de opmaak van een **landbouwbeleidsplan** voor het Aalsterse grondgebied. De stad ambieert een actiegericht beleid dat beantwoordt aan de verwachtingen, behoeften en knelpunten van de Aalsterse landbouwsector. Het **Strategisch Project** maakt deel uit van de klankbordgroep, en neemt samen met alle betrokken partners en belanghebbenden deel aan het onderzoekstraject voor het landbouwbeleidsplan.

➢ In voorjaar 2022 wordt getracht om de succesformules van de **fietstochten** en **picknicks** uit de vorige projectperiode te hernemen.

Tweede werkingsjaar

➢ In kader van de opmaak van het **landbouwbeleidsplan** voor het Aalsterse grondgebied, kwam de klankbordgroep bijeen in oktober 2021 en in januari 2021. Vanuit het strategisch project werd hieraan deelgenomen.

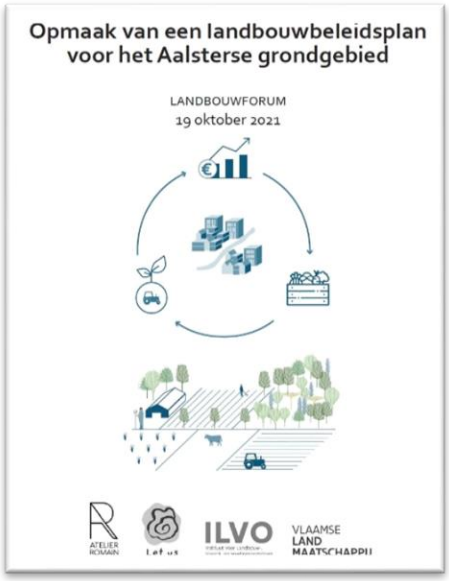

Het onderzoeksteam onder leiding van Aterlier Romain ging in augustus 2021 volop aan de slag om het beschikbare datamateriaal te verwerken om zo de Aalsterse landbouw in beeld te brengen. Parallel werden de resultaten verwerkt van een uitgebreide enquête die werd bezorgd aan de landbouwers van Aalst. Op de eerste klankbordgroep in oktober 2021 werden de voorlopige resultaten van de analyse toegelicht.

Daaropvolgend organiseerde stad Aalst samen met het onderzoeksteam een Landbouwforum, gericht naar de landbouwers van Aalst om ook hen de resultaten beknopt mee te geven, maar voornamelijk om met hen in gesprek te gaan rond enkele gerichte thematieken en onderzoeksvragen.

Het forum kende een succesvolle opkomst en de respons op de enquête was groot. Alle landbouwers die hun bedrijfszetel hebben in Aalst of er gronden bewerken, werden aangeschreven. Van de 106 aangeschreven landbouwers namen er een 75-tal deel aan de enquête. De enquête is zeker representatief en bevestigde zaken die al bekend waren. Knelpunten die sterk naar voor kwamen: bereikbaarheid landbouwpercelen, vertuining en verpaarding. Bebossingsdruk is ook aanwezig, maar in mindere mate. Landbouwers gaven aan akkoord te kunnen gaan met bebossing op terreinen die geen waardevolle landbouwgronden zijn.

Tijdens de tweede klankbordgroep in januari 2022 werd het tussentijds rapport toegelicht. De focus lag op de conclusie van de analyse als opstap naar de visie, de aanzet tot de visie en de aanzet tot de uitwerking van ontwikkelingskansen van de deellandschappen. In deze deellandschappen wordt de focus gelegd op uitdagingen die binnen dit landschap 'meer expliciet' aan bod komen. Dit laat toe om de bouwstenen tastbaar te maken en in het voorjaar van 2022 een aantal uitdagingen concreet uit te werken (ruimtelijke strategieën + enkele acties) tijdens een Landbouwatelier. Dit atelier werd georganiseerd in februari 2022. Na een korte toelichting van de visie en bijhorende ontwikkelingskansen werden zowel landbouwers als enkele betrokken actoren en/of experten samengebracht rond drie ontwerptafels:

1° Behoud en kwaliteit van de landbouwsector (bereikbaarheid van landbouwgrond, toegang tot landbouwgrond, ontsnippering van landbouwgrond);
2° Landbouw als schakel in de lokale voedselketen (kenbaarheid korte keten, brug bouwen tussen consument en producent, meer ruimte voor stadsgerichte en duurzame voedselproductie);
3° Meervoudig en toekomstbestendig ruimtegebruik (klimaat (droogte/wateroverlast), circulariteit, natuur en landbouw).

Deelnemers kregen de kans om in kleinere groep gezamenlijk gewenste toekomstbeelden vorm te geven en gericht door te vertalen naar een aanzet tot concrete acties. Dit groeiend ontwerp-actieplan vormt een belangrijk onderdeel van het landbouwbeleidsplan.

➢ In voorjaar 2022 werd gestart met de voorbereiding van **twee acties in kader van de Week van de Korte Keten**, die dit jaar plaatsvindt van 14 tot 22 mei. Lokale producten recht van bij de boer en hun producenten worden in de schijnwerpers geplaatst. Het Strategisch Project Landschap van Erembald tot Kravaalbos, i.s.m. Stad Aalst en de gemeenten Asse, Opwijk en Affligem, zet hiervoor twee acties op poten: een ontspannende **fietstocht** en een **heerlijk lokale maaltijdbox**. De korte keten producenten uit het projectgebied werden allen uitgenodigd om deel te nemen.

Er wordt een fietstocht georganiseerd langs de deelnemende korte keten producenten. Bij de producenten kunnen passanten een rondleiding krijgen, een proevertje, de mogelijkheid om iets aan te kopen, …. Elke keer een korte ketenproducent wordt bezocht, krijgt de bezoeker een stempel op een spaarkaart en maakt hij/zij zo kans op een (H)eerlijk Lokaal verwenpakket.

Er wordt éénmalig een heerlijk lokale maaltijdbox samengesteld die mensen uit de regio kunnen bestellen. De recepten worden uitgewerkt met ingrediënten uit de streek en producten van de deelnemende producenten.

➢ In navolging van het **succes van de brochure (H)eerlijk Lokaal**, maakte het Regionaal Landschap Schelde-Durme de voorbije jaren vergelijkbare brochures voor andere gemeenten en werd telkens naar een nieuwe naam gezocht ((H)eerlijk Lokaal, Verrukkelijk Lokaal en Lekker Lokaal). Omdat er nieuwe opdrachten binnenkomen om gelijkaardige brochures op te maken, is beslist om een **overkoepelende naam en website** te maken. De **coördinator** van het strategisch project pleitte ervoor om de benaming (H)eerlijk Lokaal te gebruiken voor het overkoepelende netwerk van korte keten producenten. In de benaming (H)eerlijk Lokaal zit immers de meeste en meest waardevolle betekenis. Bovendien betekent dit een grote troef voor de korte keten producenten in de projectregio van Erembald-Kravaal. Op die manier wordt Heerlijk Lokaal in Aalst, Affligem, Asse en Opwijk nog eens in de verf gezet en kan meegelift worden op de promotie die gemaakt wordt onder de gemeenschappelijke koepel/naam en de daaruit volgende bekendheid en herkenbaarheid. De gemeentelijke partners gingen akkoord. De overkoepelende naam zal in de toekomst gebruikt worden voor de verschillende brochures. Op de website www.heerlijklokaal.be zullen ook producenten uit andere gemeenten worden toegevoegd, waarbij gezorgd wordt voor zeer duidelijke filters zodat men ook op regio's of specifieke gemeenten/steden kan filteren.

2. HOP

Doelstelling

Het projectpartnerschap 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' heeft zich tot doel gesteld de hopteelt en de hopcultuur in de regio te versterken en een integraal project op te zetten om dit te realiseren. Hop moet terug deel uit gaan maken van de streekidentiteit.

Aanleiding

De regio rond Aalst, Affligem en Asse stond eeuwenlang bekend als een van de rijkste hopschuren van Europa. Hop begon als smaakmaker en natuurlijk bewaarmiddel in het abdijbier van de Affligemse monniken. De teelt is sinds de helft van de twintigste eeuw sterk achteruit gegaan als gevolg van de toenemende concurrentie uit het buitenland en door de arbeidsintensiteit die deze teelt nog weinig rendabel maakt.

De hopvelden zijn intussen schaars geworden in het gebied. Niettemin leeft de hopcultuur sterk, getuige daarvan zijn de hopfeesten met hopplukwedstrijden, de oprichting van de projectvereniging Hoperfgoed, de aanleg van demo-hopvelden, de door Toerisme Vlaanderen en Toerisme Vlaams-Brabant ontwikkelde thematische fietsroutes, de organisatie van de eerste hopkeestensteek, de zoektocht naar lokale hoprassen, menu's met hopkeesten… Aalst, Asse, Affligem en Opwijk investeren sterk in het behoud van dit erfgoed.

De hopcultuur biedt veel opportuniteiten op vlak van regionale economie, landbouw, toerisme en recreatie. Er wordt gezocht naar manieren om de hopteelt opnieuw economisch rendabel te maken zodat hopvelden weer deel gaan uitmaken van het landschap.

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

Binnen het strategisch project werd een aparte werking opgezet die zich zou toespitsen op het thema hop. Het eerste werkingsjaar stond vooral in het teken van **nieuwe samenwerkingsverbanden**. Die lieten onder meer toe een **hopcoördinator** aan te werven die bilaterale gesprekken kon opstarten met landbouwers, hopverenigingen, brouwers, onderzoeksinstellingen, enzovoort. De projectcoördinator kon een samenwerking in gang zetten met **brouwerij Alken-Maes**, die met een **cofinanciering** van 70.000 euro ondersteunt om de hopteelt en de hopcultuur in de ruime omgeving van de Abdij Affligem terug op de kaart te zetten.

Figuur 61: Pers- en netwerkmoment 'Hop op de kaart' (juni 2017)

Vervolgens werd **vanuit het strategisch project** een gedragen **actieprogramma** opgesteld om de hopteelt terug op de kaart te zetten en de hopcultuur en de hopbeleving te versterken:

LANDBOUWGERICHTE ACTIES:

- ACTIE 1: Opleiding en vorming hopboeren
- ACTIE 2: Oprichting coöperatieve door hopboeren
- ACTIE 3: Afsluiten rendabele voorcontracten met brouwerijen

TOERISME GERELATEERDE ACTIES:

- ACTIE 4: Faciliteren inrichten hop-gerelateerde toeristische infrastructuur
- ACTIE 5: Hop als streekproduct / regional branding
- ACTIE 6: Hopfeesten en -evenementen ondersteunen

ERFGOED GERELATEERDE ACTIES:

- ACTIE 7: Inventariseren, archiveren en ontsluiting van hop-gerelateerd (im)materieel erfgoed en kennis van oude hopboeren
- ACTIE 8: Uitbouw gidsenwerking en educatieve pakketten
- ACTIE 9: Veredeling van oude streekvariëteiten

De **projectcoördinator** van het strategisch project schreef het **subsidiedossier 'HOP AAA+'** dat vervolgens met bijna 30 projectpartners ingediend werd bij de provincie Vlaams-Brabant in het kader van de projectoproep 'PDPOIII – Versterking van de kwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking'. Het dossier werd goedgekeurd en luidde de start in van een systematische uitvoering van het bovengenoemde actieprogramma.

Figuur 62: Opstart plattelandsproject 'HOP AAA+'

Het Meester-Leerling traject werd opgestart om jonge hopboeren op te leiden. De vergunningsaanvraag en eerste voorbereidingen werden ondersteund voor een hoploods in Meldert (Aalst) die onderdak kan bieden aan een droogast en een hopplukmachine. Er werd een demonstratie hopplukmachine aangekocht en in gebruik genomen en een huurovereenkomst gesloten voor een perceel landbouwgrond in Affligem waarop een hopveld met oude variëteiten zal worden aangelegd. Drie oud-Vlaamse hop-variëteiten (Groene Bel, Coigneau en Record) gingen de grond in op een 'babyhopveldje' dat werd aangelegd in Opdorp om in plantgoed te voorzien dat in 2021 kan uitgeplant worden op het nieuwe hopveld in Affligem. Er werd overlegd met verschillende brouwerijen in verband met de afname van hop.

In het najaar van 2019 werd officieel de hopcoöperatieve vzw Orde van de Groene Bel opgericht. De naam verwijst naar de oud-Vlaamse hopvariëteit 'Groene Bel'. Deze vzw vormt het hart van de werking van het hopgebeuren. Haar hoofdkwartier is in Meldert op 1 km van de abdij van Affligem. De vzw adviseert haar leden bij de teelt, oogst en vermarkting van de hop in Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen.

Er werd actief deelgenomen aan en ondersteuning geboden bij verschillende toeristische activiteiten in de regio, zoals de Hopduvelstoet in Asse, de Hoppepluk en de actie 'Bier met hop van hier' in Dilbeek en verscheidene hopfeesten in de regio in het kader van de actie '(H)op Smaak' van provincie Vlaams-Brabant.

Het Meester-Leerling traject kreeg verdere aandacht dankzij de begeleiding i.s.m. de erfgoedcel Denderland, een fotoreportage en een video.

Figuur 63 video Meester-Leerling traject

Er werd een studieopdracht gelanceerd voor een Ontwikkelingsprogramma dat de focus legt op toerisme en erfgoed. Studiebureau Idea-Consult haalde de studieopdracht binnen en bracht diverse toeristische en erfgoedactoren samen tijdens hopsessies om tot 15 acties te komen in het 'Ontwikkelingsprogramma - Hopbeleving in de streek Affligem - Asse - Aalst +'.

15 ACTIES UIT HET 'ONTWIKKELINGSPROGRAMMA - HOPBELEVING IN DE STREEK AFFLIGEM - ASSE - AALST +':	
	PROGRAMMALIJN 1: LANDBOUWWERKING VERDUURZAMEN
ACTIE 1.1	**Meester-leerling traject uitbreiden** *Uitbreiden van het educatief aanbod om het vakmanschap van de hopteelt over te dragen. Dat vakmanschap staat enorm onder druk vanwege het kleine aantal boeren die vandaag nog actief zijn in de hopteelt.*
ACTIE 1.2	**De oogst ter beschikking stellen aan producenten** *De oogst meer ten volle benutten door synergie aan te gaan met lokale en bovenlokale brouwers, horeca en wellness. Het harde labeur moet ook werkelijk renderen en meer afzet en visibiliteit krijgen.*
ACTIE 1.3	**Inzetten op herstel van teelttraditie: kleinschalig & verspreid** *Zorgen voor meer aanbod en een sterker landschapsbeeld door na te gaan of vrijkomende of tijdelijk vrijstaande landbouwpercelen benut kunnen worden voor de hopteelt.*
ACTIE 1.4	**Cross-over naar onderzoek en opleiding** *Voor de instandhouding van de hopteeltcultuur kan een brug naar onderwijs en kennisinstellingen worden gemaakt. Op die manier krijgt de hopteelt meer kansen op overdracht naar nieuwe generaties.*
ACTIE 1.5	**Experimenteren met restproducten** *Onderzoeken hoe een extra en meer hedendaagse betekenislaag kan toegevoegd worden aan de hopcultuur, door restproducten (bijvoorbeeld de lange hopranken) in te zetten in product design.*
	PROGRAMMALIJN 2: ERFGOEDWERKING STIMULEREN
ACTIE 2.1	**Hopprojecten in beleidsplannen erfgoedorganisaties** *Lokaal verankerde en publieksgerichte erfgoedprojecten ontwikkelen zodat hop meer focus krijgt in de beleidsplannen van erfgoedorganisaties.*
ACTIE 2.2	**De uitrol erfgoedprojecten i.s.m. lokale inwoners & actoren** *Het gebrek aan documentering en inventarisatie kan ondervangen worden door samenwerkingen met mensen en organisaties die lokaal rond erfgoed werken en door projecten met bestaande partners.*
ACTIE 2.3	**Het inventariseren en documenteren van hoperfgoed** *Voorkomen dat het hoperfgoed verloren dreigt te gaan door bescherming (in hoofdzaak) en ontsluiting (indien relevant of wenselijk) van onroerend (gebouwen) en materieel (landbouwwerktuigen).*
ACTIE 2.4	**Het verzamelen en visualiseren van verhalen** *Erfgoedrelicten die fysiek, een plekje ergens in een doos op zolder, of mentaal, ver(der) weg in het geheugen, bewaard worden verzamelen en het verhaal dat eraan verbonden vertellen.*
ACTIE 2.5	**Het organiseren van exposities in horeca & op historische plekken** *De hopcultuur een tastbare connotatie geven op plekken waar ze ooit een belangrijke rol speelde.*
	PROGRAMMALIJN 3: KANSEN CREËREN VOOR TOERISME
ACTIE 3.1	**De betekenis van het landschap en historische plekken verzilveren** *Historische plekken in het landschap meer leesbaar maken voor onder andere wandelaars en fietsers om de landschapsbeleving te versterken en de plek van hop in het landschap te verzilveren.*
ACTIE 3.2	**Co-creatie met brouwers, cafés en logies** *De sinds oudher gewaardeerde eigenschappen van 'hop van hier' als uitgangspunt nemen voor de verkenning van nieuwe productontwikkelingen in co-creatie met brouwers, cafés en logies. Nieuwsgierigheid prikkelen en aanzetten tot actieve streekverkenning.*
ACTIE 3.3	**Samenwerken met productdesigners** *Oud verbinden aan nieuw. Door samen te werken met productdesigners kunnen nieuwe producten ontwikkeld worden, die geïnspireerd op het verleden een hedendaagse functie of vorm krijgen.*
ACTIE 3.4	**Local food for foodies i.s.m. restaurants** *Hop als topproduct in de kijker zetten door de oogst te laten verwerken door getalenteerde chefs: verfijnde gerechtjes combineren met streekeigen bier, delicatessen serveren zoals keesten of hopchocolade.*
ACTIE 3.5	**Het ontwikkelen van een hopness trail** *Een volwaardig en multi-sensorieel programma aanbieden in de vorm van fiets- en wandelroutes die je via diverse zintuiglijke ervaringen onderdompelen in de hopcultuur.*

Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023)

Eerste werkingsjaar

Het eerste werkingsjaar van het derde strategisch project was tegelijk ook het laatste van het plattelandsproject HOP AAA+. De projectvisie om 'HOP OP DE KAART' te zetten in Vlaams-Brabant en het Land van Aalst heeft mooi vorm gekregen. De inspanningen van vele enthousiastelingen wierpen hun vruchten af. In 2021 konden vinkjes gezet worden bij alle **15 actiepunten** uit het ontwikkelingsprogramma 'Hopbeleving AAA+' met mooie resultaten bij het afsluiten van het project in september 2021. Die goede afloop werd gevierd en ontsloten naar het publiek tijdens de Erembald-Kravaal Happening (zie verder onder hoofdstuk 'Erembald-Kravaal Happening') in september, de traditionele hopoogstmaand.

Het voorbije jaar werd verder gewerkt met het ontwikkelingsprogramma van Idea-Consult als leidraad en als sterke ruggengraat voor de acties. De volgende realisaties komen tegemoet aan elk van de 15 actiepunten:

Programmalijn 1: Landbouwwerking verduurzamen

Actie 1.1: Meester-leerling traject uitbreiden

Na een succesvolle afloop van het traject in oktober 2020 - met felicitaties over de aanpak, de resultaten en de publieksaandacht - krijgt het opleidingstraject een vervolg via de hopcoöperatieve 'vzw orde van de Groene Bel'. Er traden inmiddels een paar hoptelers toe, waaronder de hoeve Bree-Eik in Sint-Kwintens-Lennik en de abdij in Grimbergen. In mei 2021 werd een Algemene Vergadering georganiseerd om de interne werking van de hopcoöperatieve toe te lichten en toekomstige kandidaat leden (hoptelers, hopgemeenten, hopverenigingen) de kans te geven om toe te treden.

Figuur 64: leden van de Orde van de Groene Bel met truien en t-shirts van de coöperatieve op het nieuwe hopveld

Actie 1.2: De oogst ter beschikking stellen aan producenten

De hopcoöperatieve heeft een droogast opgetrokken in Meldert met als doel de lokale hoptelers een centraal gelegen plek aan te bieden om hun hopbellen te drogen in september. Om de kosten te drukken en het lidmaatschap voor te bereiden, werd opgestart onder de vorm van een vzw. Wanneer de structuur en de middelen het toelaten, kan de organisatiestructuur overschakelen naar een coöperatieve vennootschap (CV). Voorlopig laten de veeleisende opbouw aan de hopdroogast en enkele andere noodzakelijke investeringen het nog niet toe om als een volwaardige coöperatieve te fungeren.

Figuur 65: hopdroogast te Meldert

Actie 1.3: Inzetten op herstel van teelttraditie: kleinschalig & verspreid

Inmiddels zijn er 12 hoptelers in Vlaams-Brabant die hop op de kaart zetten in de regio, wat betekent dat de bijna uitgestorven activiteit alvast uit haar precaire situatie gehaald kon worden van enkele jaren terug. Dit was dan ook de hoofdmissie van het plattelandsproject HOP AAA+. Er wordt getracht alle telers in Vlaams-Brabant te mogen verwelkomen als lid van de hopcoöperatieve in 2021.

Figuur 66: hopveldjes in de regio tussen Dender en Zenne: huidige situatie

Actie 1.4: Cross-over naar onderzoek en opleiding

In samenwerking met de Landbouwkamer Vlaams-Brabant werden 2 studiedagen georganiseerd die plaatsvonden in het najaar van 2019 in Herent en digitaal in het najaar van 2020. Specialisten kwamen aan het woord om hun kennis te delen met de hoptelers en hopsympathisanten. In 2021 vond de studiedag plaats op 15 oktober in Roosdaal-Pamel.

Actie 1.5: Experimenteren met restproducten

Er werden contacten gelegd met decorateurs om na te gaan hoe de restproducten uit de hopteelt een nieuw leven kunnen krijgen in een meer hedendaagse context. Er wordt onderzocht of de lege hopranken benut kunnen worden in de bloemensierkunst, om manden of rouwkransen te maken, enzovoort.

Figuur 67: de lange hopranken kunnen na de pluk gebruikt worden voor hun decoratieve waarde

Programmalijn 2: Erfgoedwerking stimuleren

Actie 2.1 Hopprojecten in beleidsplannen erfgoedorganisaties

Tijdens de zomer van 2020 vond een startvergadering plaats in Leuven gevolgd door een aantal vervolgvergaderingen met de erfgoedcellen Pajottenland en Denderland (waar ook inventarisatiedagen werden georganiseerd), het Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG) en Agentschap Onroerend Erfgoed. Op de agenda stonden allerlei onderwerpen omtrent hop zoals hopasten, landbouwvoorwerpen, foto's en films en immaterieel erfgoed zoals verhalen.

Actie 2.2 De uitrol van erfgoedprojecten i.s.m. lokale inwoners & actoren

Er werd contact opgenomen en samenwerking aangegaan met enkele heemkundige kringen (Faluintjes, Ascania, Bodeghave) én individuele verzamelaars (Fons Dierckx, Raymond Van Geyt, Herman Steppe, e.a.) om de kennis en het bewaarde materiaal rond de hopcultuur uit de regio samen te brengen zodat deze versnipperde verzamelingen en de verspreide kennis elkaar kunnen versterken.

Actie 2.3 Het inventariseren en documenteren van hoperfgoed

Tijdens de studieronde startte IDEA-Consult een inventaris op van het hoperfgoed. Dit werd en wordt nog verder verfijnd en aangevuld in samenwerking met de hierboven vermelde erfgoedcellen hoperfgoed. Daarna volgt de digitalisatie van wat werd verzameld en de ontsluiting op historische sites te Dilbeek, Asse en Affligem.

Actie 2.4 Het verzamelen en visualiseren van verhalen

De input werd verzameld ter voorbereiding van de hoptentoonstelling in CC De Abdij in Affligem (zie Actie 2.5). Vanaf februari 2021 werd aan de slag gegaan met het verzamelde materiaal. Er werd contact gelegd met Cultuur Noordrand om oude hopliederen (jaren 1950) terug in te zingen onder accordeonbegeleiding. Zo gaat dit waardevolle repertoire niet verloren en kan het terug aangeleerd worden aan jongere generaties.

Actie 2.5 Het organiseren van exposities in horeca & op historische plekken

Fugzia Interieurontwerp, een bureau dat gespecialiseerd is in storytelling en dat instaat voor het ontwerp van belevingscentra, expo's, tentoonstellingen, kantoren of horecazaken, heeft in 2021 een onthaalpoort ingericht aan de abdij van Affligem rond het thema hoperfgoed. De hoptentoonstelling is het sluitstuk van het project en biedt een totaalbeleving rond landbouw, toerisme en erfgoed. PDPO-investeringskosten werden hiervoor ingezet. Ook in Asse (oud-Gasthuis) en in Dilbeek (huisje Mostinckx) worden er hoptentoonstellingen gehouden die eventueel via een rotatiesysteem mee opgenomen en gepromoot kunnen worden in dit nieuwe aanbod.

Naar aanleiding van de nieuwe hoptentoonstelling in Affligem werd een pancarte ontworpen met weergave van de hopteelt doorheen de seizoenen (zie Figuur 68).

Figuur 68: pancarte "het hopveld doorheen het jaar"

Programmalijn 3: kansen creëren voor toerisme

Actie 3.1 De betekenis van het landschap en historische plekken verzilveren

Dankzij de hopvelden die de laatste 4 jaar in het landschap verschenen, kan zeker gesproken worden van een versterkte beleving in het historische hoplandschap. Dat er in september oogstdemonstraties kunnen gegeven worden met de mobiele plukmachine draagt sterk bij tot de publiekswerking met hopbeleving op de hopoogstfeesten.

Actie 3.2 Co-creatie met brouwers, cafés en logies

De eerste uitdaging bij dit actiepunt is het creëren van content. Op dit vlak moeten er nog verdere inspanningen gedaan worden. Pas daarna kunnen de partners aangesproken worden waarmee reeds contacten werden gelegd tijdens de 'hopcafé-ronde' en ingeschakeld worden in een verbindend traject. De projectpartner Toerisme Vlaams-Brabant is hier de aangewezen trekker.

Actie 3.3 Samenwerken met productdesigners

Er wordt verder uitgekeken naar bloemkunstenaars en mandenvlechters die mee kunnen nadenken over het ontwikkelen van producten die oud en nieuw verbinden.

Actie 3.4 Local food for foodies i.s.m. restaurants

Om hopbellen en hopkeesten te valoriseren als de kwaliteitsvolle topproducten die ze zijn, wordt er gezocht naar samenwerkingen met professionals in de voedingsindustrie die elk op hun manier hop kunnen verwerken om het product naar een hoger niveau te tillen.

Er werd een samenwerking aangegaan met verschillende chocolatiers om hoppralines te maken. Verder werd contact gelegd met kaasboeren op markten met lokale streekproducten. De hopcoördinator werd ook spontaan aangesproken door ondernemers die hun ideeën en voorstellen wilden voorleggen, zoals het uitwerken van een Bapas-concept (Beer & Tapas). Ook voor de hopkeesten is er nog erg veel potentieel op gastronomisch vlak en beleving van het product.

Figuur 69: gerecht met hopkeesten (Foto: Brasserie 't Vertier Meldert)

Actie 3.5 Het ontwikkelen van een hopness trail

De 'hopcel' bij Toerisme Vlaams-Brabant werkt dit concept verder uit. Hopcoördinator Joris Vanderveken schreef een onderbouwd artikel over 'Hopasten in Vlaams-Brabant en land van Asse' waarin de geschiedenis en technische evolutie van hopasten uitgebreid aan bod komen. In januari 2021 werd een plaatsbezoek gehouden met een beperkte groep mensen uit de erfgoedsector, onder andere het Agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij de 6 belangrijkste hopasten bezocht werden en de technische fiches vervolledigd. Hiermee werden deze locaties eveneens in kaart gebracht voor een eventuele hoproute.

Een aantal concrete belevingstrajecten waaraan Toerisme Vlaams-Brabant werkte of momenteel nog werkt zijn:

- Hopfietsroutes en lokale wandelingen;
- Verhalen en immaterieel erfgoed;
- Geo-loket dat alle hop-data systematiseert;
- Een filmpje dat de groei van een hopplant weergeeft doorheen de seizoenen (time-lapse).

Tweede werkingsjaar

In het laatste trimester van 2021 werd de einddeclaratie PDPO HOP AAA+ geschreven en werd het HOP AAA+-project geselecteerd bij de finalisten van 'Prima Plattelandsproject'. Vanaf begin 2022 heeft de hopcoördinator werk gemaakt van de bestendiging van de gecreëerde hopbeleving:

Hoperfgoed:

De gidsen van Affligem worden verder bijgestaan in hun rol van hop- en abdijambassadeurs. Nu de coronabeperkingen grotendeels achter de rug zijn, gidsen zij elke zondagnamiddag in de onthaalpoort Affligem. De opkomst is een groot succes, mede ook dankzij de heropening van de aanpalende brasserie die inspeelt op de hoptentoonstelling 'tussen hel en ho(o)p'.

Toerisme Vlaams-Brabant en Zender (IOED) bekijken of ze verder kunnen gaan met de herwaardering van de oude hopasten via een nieuw PDPO-project (erfgoed/Toerisme). Hierin kunnen we eventueel partnership aanbieden.

Landbouw / Hopteelt:

De leden van de vzw Orde van de Groene Bel krijgen volop ondersteuning en advies in hun werking. De samenwerking wordt verder op punt gesteld met een 'intern reglement' en de gemeenschappelijke landbouwmachines worden verder geprofessionaliseerd.

Hoptoerisme:

De voorbereidingen van de hopfeesten van september 2022 in diverse gemeenten worden ondersteund. Vooral de voorbereiding van de grote Hopduvelstoet van 11 september 2022 te Asse is op gang getrokken. Hierbij worden een 40-tal verenigingen en wijken uitgenodigd om deel te nemen aan een thematisch uitgeschreven Hopstoet. Ook onder meer in Meldert, Dilbeek en Affligem worden de voorbereidingen al op gang getrokken.

3. RECREATIEVE FIETS-, WANDEL- EN RUITERPADEN

Doelstelling

Het projectpartnerschap wil inzetten op de uitbouw van een netwerk van functionele én van toeristisch/recreatieve fiets- en wandelverbindingen die tot in de kernen van de omliggende steden en woonkernen doordringen.

Voortraject: 2e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2017-2020)

Vanuit het strategisch project werd enerzijds input en advies geven bij lopende initiatieven (vb. realisatie wandelnetwerk Brabantse Kouters, realisatie ruiterroute Aalst, herziening fietsknooppuntennetwerk Scheldeland). **Anderzijds werden ook eigen initiatieven opgestart** (wandelroutes Kravaalbos, toegankelijkheid en ontsluiting Abdijlandschap, toegankelijkheid en ontsluiting Groenpool Aalst, opmaak trage wegenplan Erembodegem, realisatie missing links in het bestaande wandelnetwerk…). Daarnaast werd vanuit het projectbureau ook gezorgd voor **afstemming van de verschillende lopende initiatieven** over provinciegrenzen, gemeentegrenzen en beleidsdomeinen heen (vb. opmaak geïntegreerde visie op ontwikkeling van de Leirekensroute).

Vervolg: 3e Strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos (2020-2023)

Eerste en tweede werkingsjaar

Vanuit het **coördinatieteam** van het strategisch project werd input en advies gegevens bij lopende initiatieven:

- Herziening fietsknooppuntennetwerk Scheldeland
- Positioneringsworkshop Toerisme Scheldeland
- Trage wegen plan Aalst

Door het **coördinatieteam** worden de initiatieven die in kader van het strategisch project werden opgestart verder opgevolgd:

- Toegankelijkheid en ontsluiting Abdijlandschap: zie onder hoofdstuk ‘Abdijlandschap’
- Toegankelijkheid en ontsluiting Groenpool Aalst: zie onder hoofdstuk ‘Groenpool Aalst’
- Realisatie missing link wandellus rond Kravaalbos: zie onder hoofdstuk ‘Kravaalbos en omgeving’
- Realisatie missing link Motte Hof te Eksel: zie onder hoofdstuk ‘Valleigebied Molenbeek-Graadbeek

Vanuit het projectbureau wordt verder gezorgd voor afstemming van de verschillende lopende initiatieven, waaronder de herontwikkeling van de Leirekensroute, zie onder hoofdstuk ‘Leirekensroute’.

Uitvoering ruimtelijk beleid

Met dit deelproject worden toeristisch-recreatieve knooppunten en gebieden van primair toeristisch-recreatief belang ontwikkeld in de zoekzones zoals afgebakend door Toerisme Vlaanderen.

4. NATUUR

Tijdens de projectperiode 2014-2017 werd een werkgroep natuur opgericht. In de werkgroep werden ideeën, wensen en noden aangebracht die verband houden met of bijdragen aan de ontwikkeling van het landschap en/of de versteking van de landschapsbeleving.

In het kader van het derde strategisch project wordt verder ingezet op het **ondersteunen van lokale verenigingen** bij de uitvoering van de geopperde ideeën. Hierbij wordt sterk ingezet op acties die samenwerking tussen natuur en landbouw versterken.

Hieronder worden enkel projecten en acties besproken die niet eerder aan bod kwamen in het voortgangsrapport.

KLE's bij landbouwers en inwoners van het projectgebied

Landbouwers en private grondeigenaars worden proactief aangesproken om op hun terreinen kleine landschapselementen aan te leggen die bijdragen aan de versterking van de identiteit en de natuurwaarde van de streek. De Regionale Landschappen begeleiden de grondeigenaars hierbij.

Project Landbouw Bij-gekleurd

In het kader van de **projectoproep 'Landbouw-Natuur: op zoek naar een win-win'** van het departement Omgeving, werkte het **coördinatieteam** in 2018 een dossier uit rond wilde bijen.

Met het project '**Landbouw BIJgekleurd'** worden landbouwers binnen het projectgebied 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' bewust gemaakt van het belang van wilde bijen voor land- en tuinbouw en worden concrete realisaties ook effectief de leefomgeving voor deze wilde bestuivers verbeterd. De bestaande kennis (uit onderzoek en eerdere projecten) en middelen worden gebundeld, om ze vervolgens op een overzichtelijke manier en door middel van opleiding en concrete realisaties tot op het terrein, tot bij de landbouwer te brengen.

Dit project geeft uitvoering aan de aanbevelingen die gegeven werden in de wilde bijen studie die uitgevoerd werd in het kader van het project 'Gestroomlijnd Landschap', komt tegemoet aan vragen die komen vanuit de thematische werkgroepen landbouw en natuur binnen het strategisch project en draagt bij aan de doelstellingen van het strategisch project.

Het subsidiedossier werd goedgekeurd. Echter, wegens acuut personeelstekort (ten gevolge van langdurige ziekte van de projectcoördinator en een deeltijds medewerker bij RLSD, en capaciteitstekort bij RL P&Z en RLBK) kon het project 'Landbouw BIJgekleurd' niet uitgevoerd worden binnen de subsidietermijn. De verkregen subsidie werd terug gestort.

Het **coördinatieteam** wil dit project nieuw leven inblazen en tracht projectfinanciering te vinden en de puzzel van persoonsinzet te maken.

Uitvoeren soortgerichte acties

Alle acties die de natuurwaarde van het gebied versterken, dragen bij aan het verbeteren van het leefgebied van tal van soorten. Soms worden specifieke terreinacties opgezet met het oog op het verbeteren van de leefgebieden van specifieke soorten. We spreken dan van soortgerichte acties.

- **Zwarte populieren**

De zwarte populier (*Populus nigra*) is een van de meest bedreigde boomsoorten van Europa. In Vlaanderen komt de soort enkel nog voor onder de vorm van verspreide, geïsoleerde en meestal oude exemplaren. In de Denderstreek komen er nog enkele tientallen exemplaren voor. De zwarte populier zal waarschijnlijk uitsterven in Vlaanderen wanneer geen acties worden ondernomen.

Het beheer van de in het gebied gekende exemplaren wordt opgevolgd door het projectbureau. Een aantal van de zwarte populieren zijn beschermd als monument.

In februari 2021 werd de monumentale zwarte populier aan de Romeinse Weg, op de grens tussen Aalst en Affligem, gesnoeid in kader van herstelbeheer. Ook de drie zwarte populieren aan Maleveld in Aalst kregen een 3^{e} fase snoeibeurt in functie van herstel. Er werd pootmateriaal verzameld door de groendienst van stad Aalst, Natuurpunt afdeling Affligem-Liedekerke en Natuurpunt Lede. Er worden nieuwe zwarte populieren opgekweekt uit het lokaal genetisch materiaal en lokaal terug aangeplant. Dit draagt bij tot de genenbewaring en verrijkt het landschap en de biodiversiteit.

Werkgroep 'Bos'

Vanuit het **coördinatieteam** van het Strategisch Project werd initiatief genomen om een werkgroep 'Bos' op te richten.

De werkgroep is samengesteld uit het coördinatieteam van het Strategisch Project, de gemeentelijke en provinciale partners van het Strategisch Project, het Bosloket van de provincie Oost-Vlaanderen, de Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen, de Bosgroep Vlaams-Brabant en het Agentschap voor Natuur en Bos. VLM werd uitgenodigd, maar zal niet deelnemen aan de werkgroep.

De doelstelling van de werkgroep is samen werken aan netto bijkomend bos in de regio. Voor verschillende deelprojecten binnen het Landschap van Erembald tot Kravaalbos is 'bosuitbreiding' opgenomen in de actieprogramma's. De werkgroep is een forum waarbinnen bijkomende initiatieven kunnen ontstaan, en zoekzones i.f.v. bosuitbreiding, good en bad practices, expertise en specialismen, drempels en problemen, … gedeeld kunnen worden.

De werkgroep kwam voor een eerste keer bijeen in juni 2021. Na afloop van het overleg nam het **coördinatieteam** van het Strategisch Project initiatief om samen met de Bosgroepen Midden Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant een infoavond met netwerkmoment te organiseren voor al wie geïnteresseerd is in bos(uitbreiding) binnen het projectgebied.

In kader van verschillende gebiedsgerichte deelprojecten in het Strategisch Project worden eigenaars van interessante percelen voor bosuitbreiding of natuurinrichting reeds rechtstreeks benaderd met de vraag om hun perceel te verkopen, dan wel in beheer te geven dan wel zelf in te richten/te bebossen. Dit gebeurt telkens binnen de contour van de gebiedsgerichte deelprojecten en in uitvoering van de daaraan gekoppelde actieprogramma's. Echter, in het open ruimte gebied tussen de gebiedsgerichte deelprojecten liggen er ongetwijfeld ook nog kansen voor bosuitbreiding.

Vanuit het Strategisch Project werd daarom het initiatief genomen om een **infoavond 'bos'** met netwerkmoment te organiseren voor al wie geïnteresseerd is in bos(uitbreiding) binnen het 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'. Het doel van de actie is om bijkomende kansen voor bebossing in de projectregio op te sporen. De uitnodiging voor de infoavond werd breed gecommuniceerd via posters, flyers, persberichten, sociale media en gemeentelijke infobladen. Daarnaast werd een vooraf geselecteerde groep grondeigenaars gericht aangeschreven en uitgenodigd voor de infoavond. De Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen en Bosgroep Vlaams-Brabant maakten een screening van grondgebied Aalst, Asse, Affligem en Opwijk om terreinen te selecteren die in aanmerking komen om bomen of bos aan te planten. Bij die screening werd rekening gehouden met huidig landgebruik, bestaande boskernen in de nabijheid en gewestplanbestemming. Percelen die in HAG gelegen zijn en/of in landbouwgebruik zijn, werden geweerd uit de selectie. Percelen die gelegen zijn binnen de contour van een gebiedsgericht deelproject, zoals de Groenpool Aalst, Groene Rand Asse e.d. werden eveneens uit de selectie gehaald.

De infoavond werd georganiseerd op 8 maart 2022 en was een groot succes. Om de organisatie in goede banen te kunnen leiden, werd gevraagd om vooraf in te schrijven. Om de capaciteit van de zaal (max. 70-80 personen) niet te overschrijden, moest een inschrijvingsstop worden ingevoerd.

Zaken die belicht werden tijdens dit infomoment zijn o.a. het economisch, ecologisch en sociaal belang van bossen, een overzicht van subsidies, tegemoetkomingen en vergunningen bij bebossing en een persoonlijke getuigenis van een grondeigenaar die met ondersteuning van de Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen een bos heeft aangeplant.

BOOM ZOEKT BOS
BOS ZOEKT GROND
INFOAVOND • 8 MAART 2022
B O S
VOOR INWONERS VAN AALST, AFFLIGEM, ASSE EN OPWIJK
MET INTERESSE IN BOS, BEBOSSEN EN INVESTEREN IN BOS.
JE HEBT GEEN VOORKENNIS NODIG, IEDEREEN IS WELKOM!
informatie over Bosgroepen, wetgeving en subsidies
mogelijkheden en voordelen van bossen
creatieve omkadering en een hapje en een drankje
VERPLICHT INSCHRIJVEN VIA WWW.EREMBALDKRAVAAL.BE

B O S
Het Strategisch Project Landschap van Erembald tot Kravaalbos organiseert i.s.m. Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen en Bosgroep Vlaams-Brabant een infoavond over bos en bebossing. Binnen het project werken we samen met vele partners aan meer kwaliteitsvolle en duurzame landschappen. De Bosgroepen zijn zelfstandige verenigingen van en voor boseigenaars.
Met 'Meer bos voor Vlaanderen' heeft de Vlaamse overheid de ambitie 4.000 hectare extra bos aan te planten tegen 2024. Meer bos zorgt mee voor een goede waterhuishouding, zuivere lucht, gematigde temperaturen, maar ook voor houtopbrengst en recreatiemogelijkheden. Het Regionaal Landschap Schelde-Durme coördineert het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' en in dit project staan bos en bosuitbreiding ook hoog op de agenda.
Op deze infoavond leggen we je daarom stap voor stap uit hoe je een bos kan aanplanten. Is jouw grond geschikt voor bebossing? Wil je graag grond kopen om te bebossen? Wil je graag helpen met aanplanten? Of liever van op afstand jouw (financiële) middelen inzetten? Hoe kunnen De Bosgroepen ondersteunen bij de aanplant en het beheer van een bos? We maken je wegwijs in wetgeving en financiën en geven je antwoord op jouw vragen.

HULP BIJ SUBSIDIEMOGELIJKHEDEN
GOED, DIE HULP, WANT IK ZIE
DOOR DE BOMEN HET BOS NIET MEER

DEEL V
COMMUNICATIE
DRAAGVLAKVORMING

1. ALGEMENE DOELSTELLING COMMUNICATIE

De verschillende acties inzake communicatie (intern en extern) en draagvlakvorming dragen bij tot volgende doelstellingen:

- **Het project is herkenbaar.**
- **Er is actief draagvlak voor het project (actieve medewerking, ontwikkelen van eigen initiatieven, passend in een breder, gedragen visie). Er is aandacht voor het bestuurlijk draagvlak, het maatschappelijk draagvlak en het publieke draagvlak.**
- **De realisaties worden opgemerkt.**

2. INTERNE COMMUNICATIE

De projectstructuur bestaat uit de stuurgroep, het projectbureau, het coördinatieteam, de ambtelijke begeleidingsgroep, het netwerk van betrokken actoren en overheden, en een aantal voorbereidende en uitvoerende werkgroepen. Naast de vaste overlegmomenten is er ook veel bilateraal overleg tussen de verschillende projectpartners.

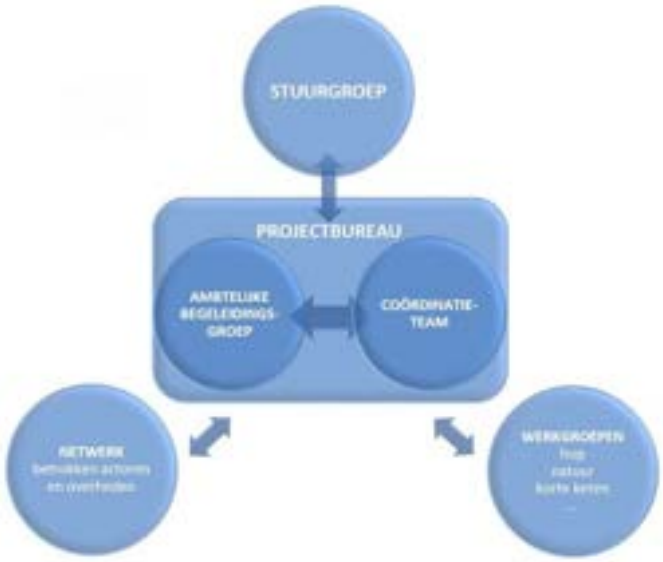

Figuur 70: projectstructuur 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'

De *stuurgroep* is het overlegorgaan waar de strategische beslissingen omtrent de ontwikkeling van het projectgebied genomen worden. Het voorzitterschap wordt uitgeoefend door de gouverneur van Oost-Vlaanderen. De stuurgroep komt in principe twee maal per jaar samen.

Het *projectbureau* bereidt de stuurgroepvergaderingen voor en zorgt nadien voor de opvolging van de genomen beslissingen. Het projectbureau komt in principe vijf maal per jaar samen.

Het coördinatieteam bestaat uit een voltijds projectcoördinator, vier projectmedewerkers die bij de drie betrokken regionale landschappen deeltijds zijn aangesteld, een communicatiemedewerker en een hopmedemerker. Zij bereiden de vergaderingen van het projectbureau voor. Het coördinatieteam vergadert in principe twee maal per maand. Daarnaast vergadert de projectcoördinator op heel regelmatige basis met de verschillende projectmedewerkers rond de aanpak van de focuszones of thematische deelprojecten.

Per focuszone en per thematisch deelproject vergaderen *kleinere werkgroepen* die bestaan uit het netwerk van betrokken actoren en overheden. De samenstelling van deze werkgroepen en frequentie waarop deze samenkomen, is afhankelijk van fase waarin de deelprojecten zitten.

De *klankbordgroep* heeft een adviserende rol, waarbij de leden van de klankbordgroep beschouwd worden als bevoorrechte getuigen. De klankbordgroep wordt in principe één maal per jaar samen geroepen.

3. EREMBALD-KRAVAAL HAPPENING

De Erembald-Kravaal Happening is het jaarlijkse **publieksevenement** waarbij het strategisch project, de projectpartners en de lopende acties worden voorgesteld aan het brede publiek. De Erembald-Kravaal Happening sensibiliseert en informeert bezoekers over landschapsontwikkeling en draagt bij aan de lokale verankering en de sterke betrokkenheid van het lokale middenveld en de bewoners van de streek.

Eerste werkingsjaar

De Erembald-Kravaal Happening van 2020 ging door op **11 oktober** aan de rand van het Kravaalbos. Uitvalsbasis was het voetbalplein naast café Stinne, dat voor de gelegenheid ingericht was als de centrale evenementplaats.

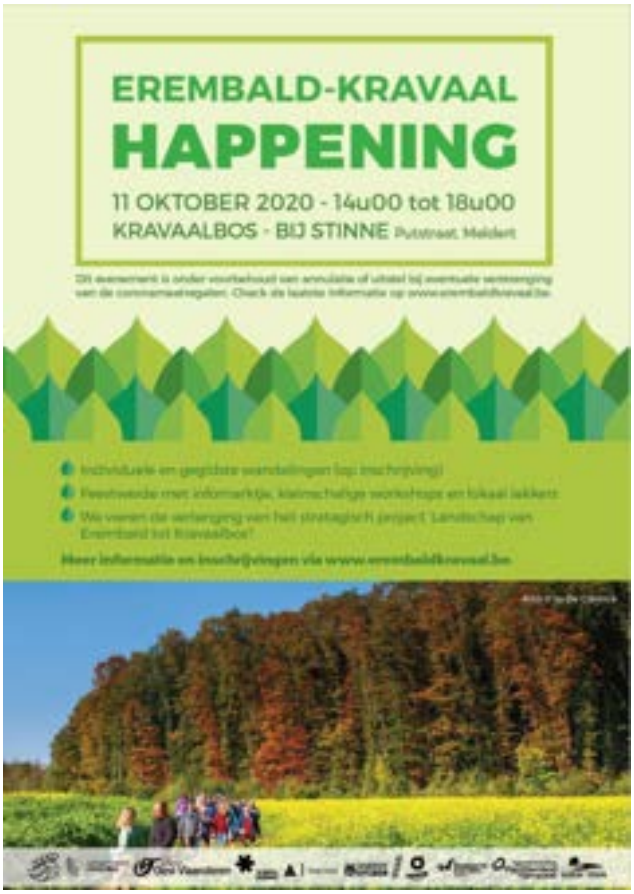

Het evenement startte met de ceremoniële ondertekening van de verlening van het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'. Gouverneur van de provincie Oost-Vlaanderen Carina Van Cauter, Riet Gillis, gedeputeerde van de provincie Oost-Vlaanderen, Bart Nevens, gedeputeerde van de provincie Vlaams-Brabant, Katrien Beulens, schepen van de stad Aalst en de projectpartners zetten hun handtekening om de samenwerking te bestendigen en de symbolische aftrap van de verlengde projectperiode te vieren.

Omwille van COVID19 was de organisatie van het evenement niet evident. De definitieve goedkeuring door stad Aalst kon pas in de laatste week vóór de Happening vallen als gevolg van de timing van de Nationale Veiligheidsraad en bijkomende maatregelen die opgelegd werden. Doch resulteerde een goede voorbereiding in een geslaagde editie. Het evenement kon corona-proof verlopen dankzij verschillende maatregelen waaronder specifieke signalisatie, looplijnen, crowd management (tellen en sturen van bezoekersaantallen), handontsmetting, registratie aanwezigen, mondmaskerplicht, … De bezoekers volgden vlot de verplichte maatregelen.

Er werden meer dan 700 bezoekers geteld. De opkomst was groter dan gehoopt, gezien de omstandigheden, en kleiner dan gevreesd, waardoor er geen oncontroleerbare overrompeling plaatsvond.

Het was een editie met minder randanimatie dan voorheen, met meer nadruk op landschapsbeleving en wandelen. Speciaal voor de Happening werd de **brochure 'Ontdek het Kravaalbos'** geactualiseerd en opnieuw uitgegeven.

Zowel wie er voor de eerste keer kwam als doorwinterde wandelaars die het bos al goed kennen, konden langs uitgestippelde routes individueel of met een gids op pad om bij te leren over de troeven van het bos en de omgeving. Er waren verschillende thema's zoals 'Ontdek het Kravaalbos', natuur of biodiversiteit. Andere gidsen brachten geïnteresseerden alles bij over het rijke hopverleden van de streek of de wereld van wilde kruiden.

Op het centrale plein was een infomarktje ingericht waar projectpartners en lokale verenigingen die bezig zijn rond erfgoed, natuur, landbouw en landschapsbeleving hun werking konden voorstellen aan het publiek. Er werd ook ruimte gegeven aan korte keten producenten om bezoekers te laten kennis maken met hun producten zoals honing, kaas, fruit(sappen) en bier.

De 7e editie van de Erembald-Kravaal Happening ging door op zondag 19 september 2021 ter hoogte van de hoploods en feestweide van de familie Morlion in de Nedermolenstraat 130 – Domentstraat 130 op de grens van Aalst en Affligem. Het was – letterlijk en figuurlijk – een stralende editie. De mensen uit de streek Aalst, Affligem en Asse maar ook daarbuiten, daagden in grote getale op. De ruim 1.500 bezoekers hebben kunnen genieten van een heel gezellige dag.

Het evenement focuste dit jaar op het thema hop. De locatie maakt de brug tussen verleden, heden en toekomst van de hop. De vroegere hopcoöperatieve Asco, die na WO II zorgde voor een betere samenwerking tussen hopboeren en brouwers, was hier ooit gevestigd. Vandaag huisvest de site van de familie Morlion een hoploods en een splinternieuwe hopast. Op de Happening werd dit pronkstuk voor het eerst aan het publiek getoond. De streekgidsen van Affligem en de lokale landbouwers verschaften uitleg omtrent de werking ervan.

Doorlopend werden hopranken van het hopveldje vlakbij geoogst en geplukt.

Huifkarren reden van de feestweide naar de pas geopende hopexpo aan de abdij van Affligem.

Er werden gegidste hopwandelingen georganiseerd alsook natuurwandelingen met een gids in het nabijgelegen natuurgebied Koudenbergbeekvallei. Wie zelfstandig te voet of met de fiets het prachtige landschap met zijn glooiende velden wou verkennen, kon op de Happening terecht voor enkele uitgestippelde routes.

Naast de aandacht voor hop was het evenement ook gewoon een zonnige, gezellige, speelse en leerrijke dag ‘op den buiten’ voor het hele gezin. Op de centrale feestweide konden bezoekers genieten van een hapje en een drankje, muziekoptredens en randanimatie zoals de demonstratie van een schaapherder. Aan de verschillende infostandjes konden bezoekers kennismaken met lokale verenigingen die actief zijn rond landschapsontwikkeling en landschapsbeleving of kon men proeven van (h)eerlijke korte ketenproducten zoals kaas, honing, streekbiertjes of hoeveproducten.

4. ROLL-UPS EN BANNERS

Om het strategisch project en de verschillende deelprojecten op een wervende en aantrekkelijke manier voor te stellen op publieksevenementen werden tijdens het tweede strategisch project (periode 2017-2020) **drie roll-ups** gemaakt. Naast een algemene roll-up die het project in zijn totaliteit voorstelt, werden ook een roll-up rond het thema HOP en een rond het deelproject Kersenboomgaarden van Mazenzele gemaakt, dit naar aanleiding van een netwerkevenement rond Hop en de Erembald-Kravaal Happening die doorging in Mazenzele.

I.k.v. de Erembald-Kravaal Happening werd een specifieke **banner** voor het **evenement** gemaakt, alsook een algemene **banner** met vermelding van de **logo's** van alle partners.

In de toekomst kunnen bijkomende roll-ups gemaakt worden in functie van geplande publieksactiviteiten rond bepaalde focusgebieden.

5. PARTICIPATIE BIJ VISIEVORMING, INRICHTING EN BEHEER

Door lokale partners, scholen en verenigingen te betrekken bij visievorming, aanleg en beheeractiviteiten, vergroot de betrokkenheid bij deelprojecten en bij uitbreiding ook bij het gehele project.

Het project wil open communiceren met buurtbewoners, verenigingen, ondernemers uit het gebied en inspelen op bestaande dynamieken en initiatieven om tot snellere en breder gedragen realisaties te komen. Dit geeft weer nieuwe impulsen.

Omwille van corona waren groepsactiviteiten gedurende de voorbije periode niet mogelijk.

Enkele voorbeelden van participatieve acties uit de voorbije werkperiode:

- In samenwerking met de Landbouwkamer Vlaams-Brabant werd in het najaar van 2020 een digitale studiedag rond hop georganiseerd.
- In januari 2021 werd een plaatsbezoek georganiseerd met een beperkte groep mensen uit de erfgoedsector, onder andere het Agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij de 6 belangrijkste hopasten bezocht werden.
- Overlegmomenten met lokale verenigingen: Gidsen Affligem (7/10/2020), Projectvereniging ’t Stakenhuis 7/10/2020, 20/10/2020, 4/3/2021, 10/3/2021), Groene Bel vzw (doorlopend, op regelmatige basis), zie ook in hoofdstukken over de deelprojecten.
- Overleg met lokale landbouwers en grondeigenaars m.b.t. landbouwverbreding/terreininrichtingen: zie hoofdstukken over de deelprojecten.
- Participatietrajecten in kader van de ‘Natuur in je buurt’-projecten gemeentelijke terreinen Bunder en Heiveld (2e helft van 2020 – heden) via het digitaal platform ‘Hoplr’.
- Deelname aan de Week van de Bij (30/05 – 06/06): wandelaars langsheen het Roofridderspad konden een gratis bloemenzaadzakje meenemen.
- Educatief natuurbeheer in de Koudenbergbeekvallei (juni 2021).
- Participatiewandeling inrichting en openstelling nieuw stuk Kravaalbos (8 juli 2021).

Landschapswedstrijd

In juni 2021 lanceerde het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' een Landschapswedstrijd. Hiermee gingen de projectpartners op zoek naar kleinschalige projecten die de leefomgeving versterken op vlak van natuur en landschap in de regio Aalst, Affligem, Asse en Opwijk. Het doel is om kleine initiatieven, die vaak moeilijk of geen subsidies ontvangen, toch een financieel duwtje in de rug te geven. Inwoners of verenigingen konden hun projectidee indienen tot en met 31 oktober 2021 en maakten kans op een budget tot € 3.000[3] om dat idee te realiseren.

Ideeën kwamen in aanmerking wanneer zij de leefomgeving versterken op vlak van natuur en landschap en wanneer de hele buurt zal kunnen meegenieten van het resultaat. Een aantal selectiecriteria illustreren wat dit concreet betekent. Het project:

- Bevordert het streekeigen karakter.
- Stimuleert natuurrecreatie op duurzame wijze.
- Draagt bij aan natuur- en milieueducatie.
- Creëert een draagvlak voor natuur, landschap en erfgoed.
- Verhoogt de landschapskwaliteit.
- Levert een positieve bijdrage aan biodiversiteit.
- Zet in op adaptatie voor het klimaat.
- Zet natuurlijke en landschappelijke erfgoedwaardes in de kijker.
- Zoekt naar creatieve oplossingen om landbouw en natuur te integreren.
- Zorgt voor samenwerking tussen gebruikers van de open ruimte.

Hoe meer criteria een projectidee kon afvinken, hoe groter de kans dat het idee op financiële steun zou kunnen rekenen.

Inwoners en verenigingen die afkomstig zijn uit Aalst, Affligem, Asse of Opwijk of die daar een sterke affiniteit mee hebben, konden deelnemen aan de wedstrijd. Het strategisch project wil vooral initiatieven te steunen die anders geen of moeilijk ondersteuning krijgen. Wanneer zou blijken dat een ingestuurd idee via een bestaand kanaal kan gerealiseerd worden, zou het worden doorverwezen zodat ook deze initiatieven verder worden geholpen.

In december 2021 werden de winnaars bekendgemaakt. De geselecteerde projecten krijgen tijd tot 30 juni 2023 om het project te realiseren. De geselecteerde projecten worden in de volgende paragrafen omschreven.

[3] Het budget waarmee de Landschapswedstrijd gefinancierd wordt, is afkomstig van het saldo van het tweede Strategisch Project. De stuurgroep besliste om het saldo te verdelen over enerzijds de landschapswedstrijd en anderzijds de opmaak te cofinancieren van een Masterplan voor het Bronnengebied van Opwijk (zie hoofdstuk 5. Opwijk en de Brabantse Kouters).

STiNNEKESAAN

Putstraat 116 - 9310 Meldert

Café Stinne gaat een perceel van 75 are inrichten als natuurrijke rust- en belevingsplek. Daarbij gaat er speciale aandacht uit naar het behoud en het versterken van de natuurwaarde die nu reeds aanwezig is: stapelmuur in zandsteen als bijenhotel, aanplant van een heg, aangepast maaibeheer om de soortenrijkdom te vergroten, aanleg van een poel, enkele nieuwe knotwilgen, …

Naar beleving staan er ook heel wat originele ideeën in hun plan. Ze willen het hoogste punt van het perceel nog versterken door middel van een uitkijktoren. Er worden 3 vlonders voorzien als paalkampeer- en picknickplek. Omdat het paalkamperen zich ’s nachts situeert zijn de platformen overdag beschikbaar als picknickzone.

Hoeve Heierveld

Heierveld 87 - 1730 Asse

Hoeve Heierveld is een project waar volwassenen met een mentale beperking dagondersteuning genieten. Ze worden tewerkgesteld binnen het groene natuurlijke en ambachtelijk kader van het domein en de unieke hoevegebouwen. Op de site wil het MPC Sint Franciscus de aanplant van hagen, heggen, houtkanten en bosplantsoen realiseren.

Hoeve Heierveld wil zich nog meer omvormen tot een open plek. Het domein leent zich uitstekend voor natuureducatieve activiteiten. Het is een ideale rustplek in de populaire wandellussen rond het deelgebied Wolfrot. Bezoekers kunnen zich hier verpozen en zich tevens informeren over de werking. Elke vrijdag kan men in de hoevewinkel terecht voor versgebakken brood uit de houtoven en seizoensgebonden producten uit de eigen tuin. Ook de verbouwing van de schuur naar polyvalente ruimte zal ervoor zorgen dat de vele activiteiten nog toegankelijker worden voor het publiek.

Forest Farm

Buda - 1730 Asse

Forest Farm vzw beheert nabij Buda te Asse een landbouwgrond in een prille transitie naar agro-ecologische landbouw: voedselbos, bosranden, houtkanten, heggen, bomenrijen, bloemen, natuurlijke waterlopen, poelen en wadi's en vooral kleinere meer gevarieerde landbouwpercelen. Door deze biodiversiteit zijn de gronden beter beschermd tegen droogte en erosie.

De grond ligt aan een geliefde route voor vele fietsers, joggers en wandelaars die genieten van dit prachtige landschap, de vallei van de Asbeek en de Putberg. Het project beoogt de inrichting van een picknickplek: aanplanting van enkele inheemse schaduwrijke bomen, inzaaien van de plek met gras, wilde bloemen en bessenstruiken, aankoop en installatie van een picknicktafel voor 10 personen, installatie van een vrije bibliotheek en plaats voor een infobord ter educatie en informatie over het landschap, de natuur en Forest Farm. Dit zal inspirerend werken voor de buurbewoners, de landeigenaren, de boeren en alle personen die al dan niet toevallig passeren.

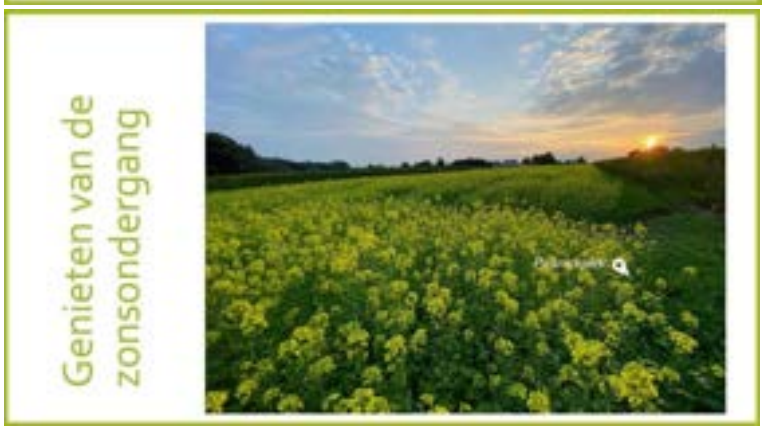

Domein Kleimolen

Klei 206 - 1745 Opwijk

Een tiental jaren geleden kochten Steven en Catherine de sterk verwaarloosde watermolen op de Klei te Opwijk. Na het renoveren van het woongedeelte werd de afgelopen jaren ook het molengedeelte zelf aangepakt. Ze wensen de molen in ere te herstellen als 'krachtplaats voor verbinding en transformatie'.

Socio-culturele activiteiten zullen er worden aangeboden: workshops en opleidingen rond 'persoonlijke groei', activiteiten gelinkt aan vertraging, creativiteit en zelfontplooiing, samenwerking met de cultuurdienst van Opwijk, organisatie van buurtfeesten, …

Regionaal Landschap Brabantse Kouters zal samen met eigenaars een plan uitwerken om het domein aan te pakken. Er word gekozen voor een natuurlijk invulling met aanplanten van houtkant en heggen, creëren van rustige hoekjes met eventueel picknickbank en vooral voorzien in ontmoetingsplekken, …

6. WEBSITE – NIEUWSBRIEVEN – GEMEENTEBLADEN

Alle projectpartners en verschillende lokale verenigingen communiceren regelmatig over het strategisch project via hun eigen communicatiekanalen (website, nieuwsbrieven, landschapskrant, gemeentelijke infobladen…). Enkele voorbeelden:

- **Aankondiging Erembald-Kravaal Happening door ANB**

- **Aankondiging Erembald-Kravaal Happening door stad Aalst (stadsmagazine Chipka)**

- **Verslag Erembald-Kravaal Happening via website RLSD**

- **Promotie Roofridderspad via Facebook-pagina RLP&Z**

Omwille van corona werd wandelen een zeer populaire activiteit. Enkele wandelingen binnen de regio Pajottenland & Zennevallei werden gepromoot via Het Laatste Nieuws (zie hoofdstuk 'Artikels en interviews in de pers') en Facebook, waaronder ook het Roofridderspad in Affligem.

- **Facebook-berichten over de voortgang van het hop-project**

- **Promocampagne hopkeesten**

De thuisverkoop van hopkeesten in het projectgebied werd gepromoot via de website www.heerlijklokaal.be, de nieuwsbrief van Regionaal Landschap Schelde-Durme, de Facebook-pagina van het strategisch project, van Regionaal Landschap Schelde-Durme, Toerisme Vlaams-Brabant, KlimaatNeutrAalst, en ook het VRT-nieuws en Radio 2 maakten reclame voor de korte keten verkoop van hopkeesten.

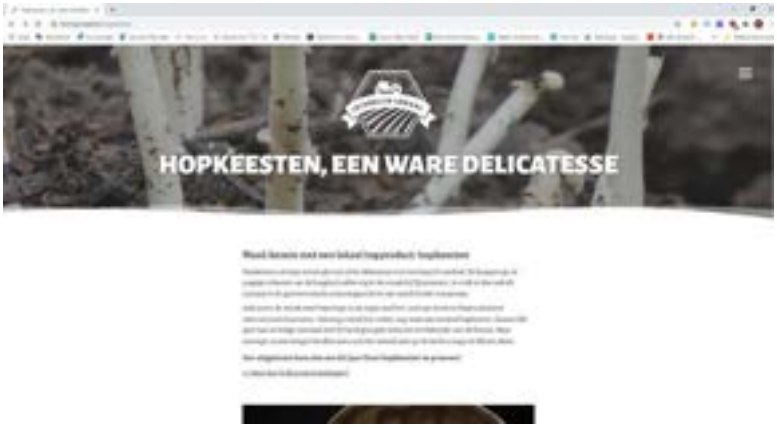

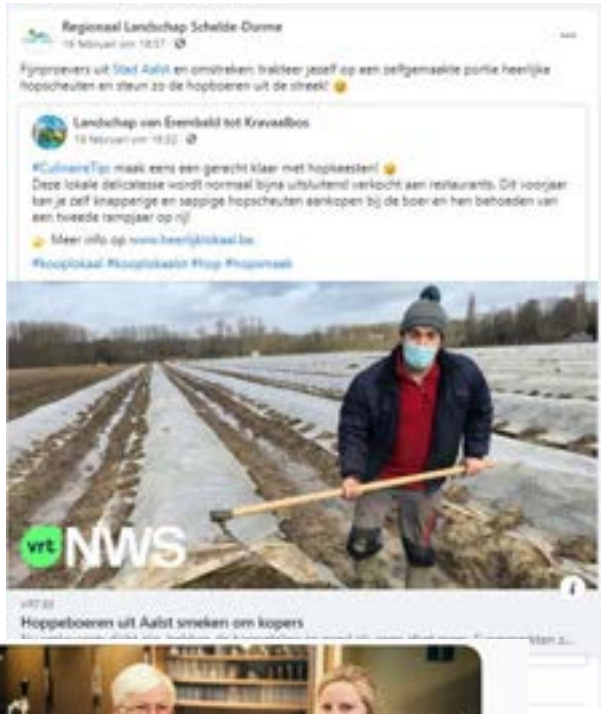

- **Meester-Leerling-traject in Pajot Zenne Magazine**

- **'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' in het Magazine Oost-Vlaanderen Natuurlijk editie november 2020**

- **Promo brochure (H)EERLIJK LOKAAL op website gemeente Asse**

- **Vermelding van het educatief natuurbeheer dd. 11 juni 2021 in het gemeenteblad 'Gespot' van Affligem**

- **Bericht over snoeiwerken zwarte populieren via landschapsnieuwsbrief en op website RLSD**

SNOEIBEURT VOOR ZELDZAME ZWARTE POPULIEREN IN AALST

Herkenner je de ontzilddking van de Zwarte populieren in Nieuwerkerken nog? Zo waren in februari aan een snoeibeurt toe!

De zwarte populier (Populus nigra) is een van de meest bedreigde boomsoorten van Europa. In Vlaanderen komt de soort enkel nog voor onder de vorm van verspreide, gekloneerde en meestal oude exemplaren. In de Denderstreek komen er nog enkele tientallen exemplaren voor. De zwarte populier zal waarschijnlijk uitsterven in Vlaanderen wanneer geen acties worden ondernomen. Het beheer van de in het gebied gekende exemplaren wordt opgevolgd door het project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'. Een aantal van de zwarte populieren zijn beschermd als monument.

In februari 2021 werd de monumentale zwarte populier aan de Romeinse Weg, op de grens tussen Aalst en Affligem, gesnoeid in kader van herstelbeheer. Ook de drie zwarte populieren aan Maleveld in Aalst kregen een 3e fase snoeibeurt in functie van herstel. Er werd postmateriaal verzameld door de groenbeheerder van stad Aalst, Natuurpunt afdeling Affligem-Liedekerke en Natuurpunt Lede. Er worden nieuwe zwarte populieren opgekweekt uit het lokaal gevelloch materiaal en lokaal terug aangeplant. Dit draagt bij tot de genenbewaring en verrijkt het landschap en de biodiversiteit.

Meer weten over het project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'? >>

Foto's: RLSD

GESNOEID EN BEWAARD. In februari kregen de zwarte populieren van Aalst en Affligem een snoeibeurt. Deze zeer zeldzame bomen worden bedreigd binnen ons project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'. Verschillende partners verzamelden hun waardevol genetisch materiaal. Zo planten we binnenkort hopelijk nieuwe zwarte populieren aan!

- **Artikel over de Groenpool Aalst in het stadsmagazine Chipka (mei 2021)**

- **Promotie Landschapswedstrijd – website gemeente Asse (juni 2021)**

- **Promotie Erembald-Kravaal Happening – landschapsnieuwsbrief RLSD**

➢ **Promotie Erembald-Kravaal Happening – stadsmagazine CHIPKA Aalst (september 20**

Anders Bij Ons nazomeren?

Anders bij ons.

Dubbel hop: Erembald Kravaal-happening

Op zondag 19 september 2021 werdt de hopcultuur van onze streek feestelijk in de kijker gezet tijdens de Erembald Kravaal Happening! Kom langs op de feestweide aan de grens tussen Aalst en Affligem en beleef een gezellige, speelse en leerrijke dag 'op den buiten' voor het hele gezin.

Hopdag op 5 september

Daarnaast viert Meldert op zondag 5 september, tijdens de jaarlijkse Meldert Kermis, ook de Hopdag. Op het dorpsplein kun je om 14.30 uur deelnemen aan de hoppluckwedstrijd. Om 16 uur volgt dan de hopkeuring en de bijhorende prijsuitreiking. Tussendoor is er randanimatie voorzien.

➢ **Promotie Erembald-Kravaal Happening – Info blad gemeente Opwijk (september 2021)**

toerisme

Erembald Kravaal Happening 2021

Op zondag 19 september 2021 zetten we de hopcultuur van onze streek feestelijk in de kijker! Kom langs op de feestweide aan de grens tussen Aalst en Affligem en beleef een gezellige, speelse en leerrijke dag 'op den buiten'.

De Erembald Kravaal Happening kadert in het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' dat de kwaliteit van het landschap en de landschapsbeleving in Aalst, Affligem, Asse en Opwijk wil versterken. Afspraak aan de hopkoods in de Nederholemstraat 130 in Aalst of de Domeinlaan 130 in Affligem.

Familiedag

Tussen 10 en 18 uur zijn er doorlopend tal van activiteiten voorzien:

- Op de centrale feestweide geniet je van een hapje en een drankje, muziekoptredens en randanimatie. Aan de verschillende infostandjes maak je kennis met lokale verenigingen die actief zijn rond landschapsontwikkeling en landschapsbeleving of kan je proeven van bijzondere korte keten zoals kaas, honing, streekbieren of hoeveproducten.
- Je kan je zitje reserveren voor een hoeve-picknick 't-middags, zorgvuldig samengesteld met producten van lokale landbouwers. De band Suskewiet brengt tijdens de picknick sfeer op de weide.
- Van 14.30 tot 15 uur zie je de koperblazers van Bacchus live aan het werk op het podium.
- Tijdens meerdere sessies kan je zien hoe hopranken worden gevogzd en geplukt. Ook kan je een demonstratie volgen van een schaapherder.
- Vanaf 10 uur rijden hufkarren doorlopend af en aan tussen de feestweide en het gloednieuwe hopmuseum dat werd ingericht aan de abdij. Spring op de kar voor een combi uitbezoek het museum.
- Wie te voet of met de fiets het glooiende landschap wil verkennen, kan op de Happening terecht voor enkele uitgestippelde routes én een verfrissend drankje achteraf.

Nieuw leven voor de lokale hopcultuur

De locatie van deze Happening werd niet toevallig gekozen. Tot de jaren tachtig was hier de hop-coöperatieve ASCO gevestigd. Dit jaar blazen we de lokale hopteelt opnieuw leven in met de bouw van een hopkoods waar hopbellen geplukt kunnen worden met een mobiele pluktmachine. Check het zelf tijdens de Happening, want september is traditioneel de oogstmaand voor hopbellen. Op terrein willen we de lokale hop verkopen aan streekbrouwerijen.

Natuur in de kijker

Op de feestsite zie je verschillende voorbeelden van natuurbeheer: er zijn nestkasten voor vogelsoorten en vleermuizen, een hoogstamboomgaard, houtkantjes, ingezaaid bloemenrandje... Informeer je gerust bij de infostanden van de projectpartners.

Meer info?

E jeroen@rtad.be / T 0473 52 56 68 /
W www.erembaldkravaal.be

Tweede werkingsjaar

- **Aankondiging bosaanplant Zwijnbos, via Natuurpunt:**

https://www.natuurpunt.be/agenda/boomplantactie-zwijnbos-affligem-50956

7. Artikels en interviews in de pers

Initiatieven en realisaties binnen het project worden kenbaar gemaakt zodat het strategisch project meer bekendheid krijgt en er een breder draagvlak ontstaat. Hierdoor wordt ook duidelijk waar het project voor staat. Hieronder volgen enkele voorbeelden.

- **Persberichten over de 6e Erembald-Kravaal Happening (september 2020):**

HLN

700 wandelaars verkennen Kravaalbos op Erembald-Kravaal Happening

MELDERT 700 wandelaars verkenden afgelopen zondag de wandelpaden rond het Kravaalbos in Meldert. Zowel wie er voor de eerste keer kwam als doorwinterde wandelaars die het bos al goed kennen, konden langs uitgestippelde routes individueel of met een gids op pad om bij te leren over de troeven van het bos en de omgeving.

Meer dan 700 wandelaars op Erembald-Kravaal Happening

AALST · De vele wandelpaden in en rond het Kravaalbos werden zondag door meer dan zevenhonderd wandelaars verkend tijdens de Erembald-Kravaal Happening.

14 In de buurt

HLN Denderstreek

AALST 700 wandelaars verkennen Kravaalbos op Erembald-Kravaal Happening

Erembald-Kravaal Happening brengt meer dan 700 wandelaars op de been

- **Enkele wandelingen binnen de regio Pajottenland & Zennevallei werden gepromoot via Het Laatste Nieuws waaronder ook het Roofridderspad in Affligem (november 2020)**

Op wandel in het Pajottenland en de Zennevallei: zeven mooie wandelingen in de buurt

Wandelen, wandelen en nog eens wandelen: het is een van de enige activiteiten die we nog met onze bubbel mogen doen. Daarom zochten wij voor u zeven mooie wandelingen uit in het Pajottenland en de Zennevallei, zodat u zelf op pad kan gaan.

Bart Kerckhoven 13-11-20, 11:45 Laatste update: 13:49

Vlaamse Rand krijgt er 46.000 bomen bij

Vlaamse Rand, bomen

REGIO Op 29/01/2021 om 15:17 Gepubliceerd door **Persinfo Redactie**

De Vlaamse Rand rond Brussel krijgt er dit jaar ongeveer 46.000 jonge bomen bij. Dat is goed voor 81 hectare, verspreid over 24 projecten.

Verenigingen en lokale besturen

Zowel (natuur)verenigingen als lokale besturen zetten hun schouders onder de aanplant van de bomen en het creëren van meer toegankelijke natuur. De Vlaamse Regering maakt hiervoor 1,5 miljoen euro vrij. Dat blijkt uit het antwoord van één van de bevoegde ministers, Ben Weyts (N-VA) op de vraag van zijn partijgenote, Imez De Coninck (N-VA), parlementslid en burgemeester van Opwijk.

"Ik ben verheugd. Investeringen in een groenere Vlaamse Rand zullen lonen", aldus De Coninck. Uit de projecten die werden ingediend door de lokale besturen en verenigingen werden er 24 weerhouden. Deze projecten ontvangen tot 50% van de aankoopprijs van het terrein waar de bomen geplant zullen worden en tot 80% van de werken voor een groene en toegankelijke inrichting.

Genieten van groen in eigen regio

"De Vlaamse rand staat bekend om zijn prachtige parken en glooiende landschappen. Sinds de coronapandemie hebben vele Vlamingen de natuur in eigen gemeente of streek herontdekt. Dankzij de aanplant van extra bomen zal men nog meer kunnen genieten van het groen in eigen regio", besluit parlementslid Imez De Coninck.

Naast deze 46.000 bomen werden er in het kader van de Gordel ook nog 7.500 bomen geplant.

Overzicht van de projecten

Gemeente Liedekerke wil 8 percelen natuurlijk inrichten om een aantonen van 'groene kamers' te vormen. De gemeente creëert daarmee in totaal 7,4 hectare aan toegankelijk groen met ook een habitatverscheiding voor de zeldzame vroedmeesterpad.

Gemeente Ternat maakt samen met het OCMW en het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei werk van de eerste volwaardige natuurbegraafplaats (3,8 hectare) op haar grondgebied. Deze komt naast de bestaande begraafplaats en creëert een groene stapsteen tussen Herfgemeos en de vallei van de Bellebeek.

Gemeente Opwijk koopt 6 hectare weiland aan de rand van het Broevinkbos met het oog op bosuitbreiding. Een verbindingspad zorgt op termijn voor een toegankelijk wandelparcours in dit bosconplex.

- **Artikel over bosuitbreiding in de Vlaamse Rand met vermelding geplande bosuitbreiding door gemeente Opwijk t.h.v. Broevinkbos – Persinfo.org (januari 2021)**

- **Artikel over aankoop Kravaalbos en participatiewandeling – Het Nieuwsblad (juni 2021)**

NIEUWS SPORT REGIO GLIMMER LEVEN BELLE POD

LOKAAL NIEUWS SPORT AGENDA

LEES MEE. LEEF MEE.
NU MEER DAN OOIT.

AL VANAF € 2,99 /WEEK

Als abonnee kan je dit artikel lezen. Abonnee worden?

Ideeën gezocht voor inrichting van recent aangekocht deel Kravaalbos

AALST - Recent werd ongeveer elf hectare privaat Kravaalbos gekocht door de overheid. Binnenkort zal dat opengesteld worden voor het publiek. Tijdens een participatiewandeling door het bos kan iedereen ideeën aanbrengen voor de inrichting ervan.

- **Promotie Landschapswedstrijd – PersregioDender.be (juni 2021)**

Wedstrijd 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos'...

Deze week lanceert het strategisch project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' een Landschapswedstrijd. Hiermee gaan de projectpartners op zoek naar kleinschalige projecten die de leefomgeving versterken op vlak van natuur en landschap in de regio Aalst, Affligem, Aase en Opwijk. Het doel is om kleine initiatieven, die vaak moeilijk of geen subsidies ontvangen, toch een financieel duwtje in de rug te geven. Inwoners of verenigingen kunnen hun projectidee indienen tot en met 31 oktober 2021 en maken kans op een budget tot 3.000 euro om dat idee te realiseren.

Het Strategisch Project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' is een samenwerking tussen drie Regionale Landschappen (Brabantse Kouters, Pajottenland & Zennevallei en Scheldedorpen), Ruimte Vlaanderen, de provincies Oost-Vlaanderen & Vlaams-Brabant, stad Aalst en de gemeenten Affligem, Aase & Opwijk. Meer info, het wedstrijdreglement en het deelnameformulier zijn te vinden via www.erembaldkravaal.be.

- **Interview met hopcoördinator Joris Vanderveken in de Randkrant (juni 2021)**

RANDKRANT

ACTUA MAATSCHAPPIJ MENSEN NATUUR CULTUUR GEDACHTEN

'Bier met hop van hier'

mensen

verschenen in RandKrant juni 2021

Geen bier zonder hop. Voor een bierland als België was de hopteelt eeuwenlang zeer belangrijk. Die verloren landbouwactiviteit leeft nu terug op dankzij de populariteit van streekbieren en de inzet van ambassadeurs zoals Hopcoördinator Joris Vanderveken.

Joris Vanderveken woont in Asse en is als Hopcoördinator actief in het Regionaal Landschap. De traditionele hopstreek strekt zich uit over verschillende gemeenten: Affligem, Asse, Opwijk, Dilbeek en Aalst zitten in de kern, maar omliggend gaat het van Gooik tot Grimbergen. 'Asse was de pionier van de heropleving met het hopveld in Waarbeek waar het tien jaar geleden allemaal terug herbegonnen is. Ondertussen hebben we navolging gekregen in Opwijk, Steenhuffel, Kapelle-op-den-Bos, Haacht, Gooik en de Abdij van Grimbergen. Samen met de hopboeren in Dilbeek, Opdorp en Aalst zijn er ondertussen twaalf enthousiastelingen die terug 10 ha hop telen en verkopen aan streekbrouwerijen.

HOPDUVEL

In Asse is Vanderveken ook één van de sterkhouders van de Hopduvelfeesten. 'Dat is oorspronkelijk een oogstfeest waarbij de Hopduvel, die al het slechte symboliseert van stormwinden tot plagen, overwonnen en verbrand wordt. Die folklore gaat terug op een geschiedenis van zeshonderd jaar hopteelt. In de 17e en 18e eeuw was Brabant belangrijk voor de hopteelt in Europa. In Vlaanderen brouwde men gruutbier op basis van kruiden die voor een langere bewaring moesten zorgen, of zure bieren zoals in de streek rond Oudenaarde. Brabant stond meer onder invloed van het Duitse rijk, waar de invoering van het Reinheitsgebot door de hertog van Beieren in 1516 het gebruik van hop voor het brouwen van bier verplicht stelde.'

Vandaag is hop nog steeds belangrijk voor de smaak, de aroma's en de bewaring van bier, maar in België wordt de bittere klimplant al lang niet meer op grote schaal geteeld. Door de sluiting van de haven van Antwerpen ten tijde van Napoleon verloren we onze exportmarkten. Buitenlandse concurrentie en een dalende vraag naar inlandse hop zorgde in de jaren 80 voor de neergang. Hopteelt is bovendien heel arbeidsintensief. Zo was Vanderveken gisteren nog bezig de klimdraadjes te spannen waarop de plant moet groeien. 'Het seizoen begint rond maart-april als de temperaturen boven de tien graden gaan en er op de wortels nieuwe keesten groeien tot hopranken die op de draadjes opklimmen. Tot de oogst in september moet je voortdurend aan gewasbescherming doen, de planten onkruidvrij houden en ziekten uit het veld bannen. Het zijn de vrouwelijke planten die de hopbloemen of hopbellen geven. De mannelijke planten moeten worden uitgeroeid om te vermijden dat ze de bloemen bestuiven met oliehoudende zaden, wat nefast is voor het bier.'

NIEUWE INFRASTRUCTUUR

De staken van zeven meter hoog of hoplichting zijn indrukwekkend. 'Je ziet er steeds meer. Toerisme Vlaams-Brabant is fietsroutes langsheen de hopvelden aan het uittekenen.' Die toeristische troeven zetten we op 19 september in de kijker met de Erembald-Kravaalhappening aan het drielandenpunt Affligem-Asse-Aalst. In oktober vorig jaar werd aan de Domentstraat in Affligem immers een nieuw hopveld ingericht met typisch Belgische hopvarietelten zoals de Groene Bel, Record en Coigneau. Aan de nieuwe onthaalpoort aan de Abdij van Affligem zullen we, met de hulp van de provincie Vlaams-Brabant en Europa, mensen kunnen ontvangen om te vertellen over het abdijleven, de hopgeschiedenis, hopteelt en de hophandel.'

Maar naast het aanzwengelen van toerisme en folklore is het ook belangrijk om een dynamisch economisch landbouwverhaal te schrijven, vindt Vanderveken. Zo lag hij mee aan de basis van de vzw Orde van de Groene Bel, die met vrijwilligers en mensen in bijberoep aan hopteelt doen. 'In een gebouw in Meldert, waar tot de jaren tachtig de hopcoöperatieve ASCO was gevestigd, heeft de vzw samen met de boeren een hoploods gebouwd waar de hopbellen geplukt kunnen worden met de nieuwe, mobiele plukmachine. Daar komt ook een droogast gebouw om de hopbellen te kunnen drogen. Daarna is het de bedoeling om deze hop te verkopen aan streekbrouwerijen die bier met hop van hier willen brouwen. Zo werken we met de vzw Groene Bel samen met brouwerij Affligem en brouwerij Grimbergen. Ook het Recordbier uit Dilbeek is met lokale hop gebrouwen.'

- **Artikel over lokale en hop en interview met hopcoördinator Joris Vanderveken – Bruzz.be (juni 2021)**

Brussel en bier, dat gaat al heel lang samen. Alhoewel er de laatste jaren een flinke opkomst is van stadsbrouwerijen, vandaag bestempeld als microbrouwerijen, zijn we nog ver verwijderd van de weelde die vroeger in de stad heerste. In de achttiende eeuw waren er binnen nog zo'n 120 brouwerijen in de stad, waarvan een groot deel langs de Zenne lag. En wie bier zegt, zegt hop. Een belangrijk deel daarvan kwam van het land tussen Aalst en Asse, wat ooit de hopschuur van Europa geweest zou zijn.

LEES OOK Voeding in de stad (2): hoe Molenbeek voorzichtig terug naar de stadslandbouw gaat

Wie een hopveld ziet, moet wel onder de indruk zijn van de rijzige slingerplanten, die tot zeven meter hoog klimmen en in de maand augustus hun prachtige 'hopbellen' vormen. Helaas is het vandaag zoeken om nog een veld met hopstaken te vinden in de regio Aalst-Asse-Affligem. De streek rond Poperinge heeft de titel van hopregio van België al meer dan een eeuw overgenomen.

© Orde van de Groene Bel | Hergebruik door de Orde van de Groene Bel.

Wie meer wil weten over de hopteelt en wat daar allemaal bij komt kijken, kan een namiddag op stap in Sint-Martens-Bodegem. In het centrum van dit typisch Pajotse dorp vind je huisje Mostinckx, een authentiek lemen huisje, waar nu in de schuur een klein hopmuseum is ondergebracht. Op wandelafstand vind je er nog twee mooie hopvelden.

Terugkeer van verdwenen soorten

Net zoals bij de aardbeien- of druiventeelt leidde ook de hopteelt tot de creatie van een aantal Belgische soorten. Zo waren de Groene Bel, Witte Rank, Coigneau of Record courante Belgische hopsoorten. De Groene Bel was een populaire soort, die bekend stond om haar bitterheid. Alleen was ze niet heel productief en werd ze in de negentiende eeuw voor een groot deel vervangen door de Coigneau. Die was veel productiever en minder bitter, wat haar een uitstekende hop maakte voor het brouwen van lambiek. In de twintigste eeuw werden deze Belgische hopsoorten helaas massaal vervangen door buitenlandse soorten.

Gelukkig zijn er in hopland enthousiastelingen die op zoek gaan naar oude, verloren gewaande soorten. Zo vonden enkele leraren uit Aalst in het Sloveneense Institute for Hop Research and Brewing een plantje Groene Bel terug. In 2013 werd zo voor het eerst sinds 55 jaar opnieuw Groene Bel geteeld. De Coigneau werd teruggevonden in het Wye College in Kent.

© Orde van de Groene Bel | Fons Temmerman met drie leerlingen.

De vereniging 'De Orde van de Groene Bel' ijvert ervoor om de hopcultuur in de streek te bewaren. Voorzitter Joris Vanderveken vertelt: "Het is belangrijk om de verschillende initiatieven rond de hopteelt in de streek samen te brengen. Door het oprichten van onze hopcoöperatieve kunnen we de krachten bundelen. Op die manier kunnen de verschillende hopvelden in de streek tussen Dender en Zenne onderhouden worden en willen we het werk voor de nieuwe telers makkelijker maken. Zo investeerden we onder meer in een grote hopast, maar ook in een mobiele plukmachine voor de coöperatieve."

Het zou natuurlijk fantastisch zijn mochten er nieuwe hopboeren bijkomen: "Met het recente meester-leerling-traject werden drie dertigers opgeleid door Fons Temmerman, de oudste actieve hopboer in de streek. Momenteel werken zij nog in bijberoep. De kennis rond deze teelt vrijwaren en doorgeven is echter van groot belang."

Op termijn hoopt Vanderveken dat er door deze acties opnieuw meer lokale hop afgenomen wordt door de kleinere brouwerijen uit de streek. Er zijn al samenwerkingsverbanden en tests met verschillende brouwers. "Behalve het economische landbouwluik is in dit verhaal uiteraard ook het erfgoedluik van groot belang. De orde zet zich bijvoorbeeld ook in voor het herintroduceren van oude variëteiten in de streek. Het Record-bier van onze vereniging is een hommage aan een van die lokale hopsoorten."

- **Promotie Landschapswedstrijd – Nieuwsblad.be (juni 2021)**

NIEUWS SPORT REGIO GLIMMER LEVEN BILLIE POD

LOKAAL NIEUWS SPORT AGENDA

LEES MEE. LEEF MEE.
NU MEER DAN OOIT.
AL VANAF € 2,99 /WEEK
Als abonnee kan je dit artikel lezen. Abonnee worden?

Kleinere landschapsprojecten kunnen tot 3.000 euro steun krijgen

ASSE/AFFLIGEM/OPWIJK/AALST - **Het strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos lanceert een landschapswedstrijd waarmee kleinschalige projecten die de leefomgeving versterken in de regio Aalst, Affligem, Asse en Opwijk tot 3.000 euro budget kunnen krijgen.**

Matthias Vanhamme

Binnen het strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos werken verschillende partners samen om een gebied van 10.800 hectare te versterken. Het projectgebied spreidt zich uit over de stad Aalst en gemeenten Affligem, Asse en Opwijk. Drie Regionale Landschappen, namelijk Brabantse Kouters, Pajottenland & Zennevallei en Schelde-Durme, werken er samen met overheden, organisaties en vrijwilligers aan een kwaliteitsvolle open ruimte. Met de landschapswedstrijd willen zij nu ook kleinschalige projecten een stimulans geven.

Projecten komen in aanmerking wanneer zij de leefomgeving versterken op het vlak van natuur en landschap en wanneer de hele buurt kan meegenieten van het resultaat. Hoe meer criteria een projectidee kan afvinken, hoe groter de kans op financiële steun. Inwoners en verenigingen afkomstig uit Aalst, Affligem, Asse en Opwijk of daar een sterke affiniteit mee hebben, kunnen deelnemen.

Korte termijn

De landschapswedstrijd is vooral bedoeld voor ideeën die niet via een ander kanaal aan steun kan raken. Nog tot en met 31 oktober 2021 kan het wedstrijdformulier ingevuld worden op de website www.erembaldkravaal.be.

In december worden de winnaars al bekendgemaakt waarna de geselecteerde projecten tot 30 juni 2023 tijd krijgen om het project te realiseren.

- **Artikel over wandeling in Putberg (Groene Rand Asse) met Milieuraad – Persinfo.org (augustus 2021)**

Persinfo.org
/regionaal nieuws

Open Milieuraad met avondwandeling in Putberg

ASSE Op 26/08/2021 om 18:25 Gepubliceerd door: **Persinfo Redactie**

Voor het derde jaar op rij nodigt de Milieuraad geïnteresseerden uit voor een avondwandeling, ditmaal in zone Putberg, waarbij de deelnemers een toelichting krijgt van de voorgestelde maatregelen die zowel de natuur als de landschapsbeleving ten goede zullen komen.

Bezoek Groene Rand Asse - zone Putberg

Met de Groene Rand Asse zetten het bestuur en zijn partners in op extra natuur, erfgoed en recreatie in drie geselecteerde zones: Putberg, Boekfos en Wolfrot. Een eerste ontwerpplan voor de zone Putberg is inmiddels klaar. Het gemeentebestuur wenst samen te werken met eigenaars en gebruikers van percelen binnen deze zone door de aanleg van haag/heg/bos, groenbuffer, poel, hoogstamboomgaard, akkervogelrand,... te ondersteunen. Alle maatregelen in dit project gebeuren op vrijwillige basis.

De twee vorige jaren organiseerde de Milieuraad een wandeling in de zone Wolfrot en Boekfos, ondertussen voerden we daar al beplantingen uit.

Praktisch

Afspraak op dinsdag 14 september om 18.30 uur aan de parking van restaurant Eenhoorn, Kelerberg 80, Asse.

Deelname is gratis. Gezien de coronamaatregelen vragen de organisatoren wel om in te schrijven. Dat kan online via het inschrijvingsformulier op **www.asse.be** tot en met dinsdag 7 september.

De 'Groene Rand Asse' is een samenwerking tussen Agentschap Natuur en Bos, Regionaal Landschap Brabantse Kouters, Regionaal Landschap Schelde-Durme en de gemeente Asse.

- **Artikels over nieuwe hoptentoonstelling – Editiepajot / Persinfo.org / Het Nieuwsblad / Goeiedag.be (september 2021)**

Editiepajot : Nieuws uit het Pajottenland en de Zennevallei

AFFLIGEM - Nieuwe 'Onthaalpoort Abdij en Hop'

In onze streek nam de Benedictijnenabdij van Affligem vanaf de 14de eeuw het voortouw in het brouwen van bier en verspreiden van de bloeiende hopteelt. Getuige hiervan is de mooie gravure van Lauwers uit 1685 van de abdij mét hopstakenveld.

Gezien de abdij gelegen is op de grens tussen hertogdom Brabant en het graafschap Vlaanderen werd ze regelmatig vernield en heropgebouwd. Nu krijgt de abdij Affligem, door het PDPO-project 'HOP AAA+', terug een centrale plaats in de herwaardering van de hopteelt. Zo is er nu met steun van het Stakenhuis (de hopgemeenten Asse-Aalst-Affligem) en het Regionaal Landschap Scheide-Durme een permanente tentoonstelling 'tussen Hel en Hop' ingericht in het Cultureel Centrum aan de abdij van Affligem met een abdij- en hopbeleving.

Daarnaast is er door de 'Orde van de Groene Bel' ook werk gemaakt van nieuwe hopvelden in de streek. Aloude hopvarieteiten werden er aangeplant en zullen hun weg vinden naar de streekbrouwerijen.

De bestaande gidsenwerking te Affligem zal de bezoekers wegwijs maken in het levend hoperfgoed en abdijbeleving met een prachtige film over het leven in de abdij. Toerisme Vlaams-Brabant zorgde voor uitgewerkte fietstochten om al de 'hopsites' met elkaar te verbinden.

Op 11 sept openen we de deuren van de Onthaalpoort aan de abdij Affligem op de Hopdag en is er een persmoment om 14u.

Op 19 sept openen we de deuren van de Onthaalpoort Affligem op de Erembald-Kravaalhappening en is er een persmoment om 14u op de Nedermolenstraat 130 te Meldert.

2 PAJOT BRUSSEL RAND

Exporuimte aan abdij van Affligem is nieuwe stap in heropleving van hopcultuur

AFFLIGEM

De regio rond Affligem is weer een echte hopregio. Tijdens de jubileumeditie van de Hopdag werd de nieuwe onthaalpoort Abdij & Hop ingehuldigd aan de abdij van Affligem.

Al tien jaar lang zet de jaarlijkse Hopdag in de omgeving van de abdij van Affligem het hoperfgoed van de regio in de verf. De regio van Affligem, Asse en Aalst was jarenlang de grootste hopregio van het land, maar aan het eind van de vorige eeuw stuikte deze economische activiteit in elkaar. Vandaag ontstaan onder impuls van het Hop AAA+ project echter nieuwe initiatieven om de hopcultuur niet verloren te laten gaan.

Nieuwe hopvelden

"Een viertal jaar geleden vatten we het plan op om de hop weer op de kaart te zetten", zegt Joris Vanderveken, hopcoördinator van het Regionaal Landschap Scheldt-Durme.

Het is de bedoeling meer hopvelden te creëren en een nieuwe generatie hopboeren aan te spreken. En dat lukt aardig. Er werd al tien hectare met hoge hopranken aangelegd. En na kreeg de abdij van Affligem een nieuwe onthaalpoort. "Daar zullen we bezoekers ontvangen en vertellen over het abdijleven en de hopteelt. We stellen er het erfgoed tentoon aan de hand van voorwerpen en foto's die we kregen van hopboeren. Zonder hun medewerking was dit niet mogelijk geweest. De permanente expo 'Tussen Hel & Hop(je)' vertelt de geschiedenis van de hopteelt, anten, hopdroef en nevel meer."

De partners van het project mochten tijdens de Hopdag de nieuwe onthaalpoort Abdij & Hop openen.

De bezoekers van de Hopdag kregen zaterdag de eer om als eersten de nieuwe onthaalpoort te ontdekken.

Na de Hopdag zullen de expo en het aanpalende abdijmuseum elke zondagnamiddag geopend zijn. Leden van Gidsen Affligem zullen de bezoekers wegwijs maken. Ook voor kinderen worden leuke dingen uitgewerkt. Toerisme Vlaams-Brabant werkt fietstochten uit tussen de hopcenties in de regio.

Persinfo.org
/regionaal nieuws

Bijzondere primeur op hoppig volksfeest aan abdij Affligem

AFFLIGEM Op 12/09/2021 om 13:24 Gepubliceerd door: Persinfo Redactie

Op 11 september werd in Affligem de hop geplukt. De Hopdag in de schaduw van Abdij Affligem zet deze traditie al 10 jaar in de kijker. Deze jubileumeditie kreeg als bijzonder extraatje de primeur van de opening van de nieuwe Onthaalpoort Abdij & Hop en de permanente hopexpo tussen Hel & Hoisip.

Het project HOP AAA+ doet hop herspleven

De regio Affligem, Asse en Aalst was ooit de grootste hopregio van ons land. Vandaag zijn er nog slechts een handvol hopboeren actief. Een zijgende vraag naar lokale hop voorspelt echter een mooie toekomst. Het FDFO-project Hop AAA+ van het Regionaal Landschap Schelde-Durme stimuleert en ondersteunt daarom (jonge) hopboeren om hop te telen. De hopcultuur zal niet verloren gaan voor toekomstige generaties.

Opening onthaalpoort Abdij & Hop en permanente expo

De Benedictijnenabdij van Affligem was vanaf de 14de eeuw in deze streek de koploper in het brouwen van bier. Hierdoor was ze de rechtstreekse aanleiding van de bloeiende hopteelt. "De abdij Affligem krijgt terug een centrale plaats bij onze herwaardering van de hopteelt", vertelt hopcoördinator Joris Vanderveken van het Regionaal Landschap Schelde-Durme trots. "Aan de nieuwe onthaalpoort aan de abdij kunnen we mensen ontvangen om te vertellen over het abdijleven, de hopgeschiedenis, hopteelt en de hophandel. De jubileumeditie van de Hopdag was het perfecte moment voor een feestelijke opening".

De permanente hopexpo 'tussen Hel & Hoisip' vertelt het verhaal en de geschiedenis van de hopteelt, acten, handel, hopduvel, ... De expo en het abdijmuseum zullen na de Hopdag elke zondagnamiddag geopend zijn met de medewerking van Gidsen Affligem, het Gemeentebestuur en 't Stakenhuis.

(Foto: van links naar rechts : schepen Herman Steppe (Affligem), schepen Hans Cornand (Affligem), schepen Tim Herzeel (Affligem), schepen Greet Van Hebbeeck (Affligem), schepen Geert Heyvaert, ondervoorzitter 't Stakenhuis (Asse), schepen Kathleen Beulens, voorzitter 't Stakenhuis (Aalst), Hopcoördinator Joris Vanderveken)

Een hoppige toekomst

Er zijn bovendien nog tal van andere initiatieven. Het Regionaal Landschap en de 'Orde van de Groene Bel' hebben bijvoorbeeld werk gemaakt van nieuwe hopvelden in de streek. Aloude hopvariëteiten werden er aangeplant en zullen hun weg vinden naar de streekbrouwerijen. De bestaande gidsenwerking te Affligem zal bezoekers wegwijs maken in het levend hoperfgoed. En toerisme Vlaams Brabant zorgde voor uitgewerkte fietstochten om al de 'hopsites' met elkaar te verbinden.

De Erembald-Kravaal Happening, die doorgaat in Aalst op 19 september, heeft als centrale thema hop. Daar worden de eerste hopranken van het nieuwe hopveld in de Nedermolenstraat gevoegd om ze vervolgens te plukken en in de pas gebouwde ast aan de feestvelde te drogen. Hulfkarren rijden dan weer van de feestvelde naar de expo in de abdij. En je kan je ook inschrijven voor een gegidste hopwandeling.

"Het is al hop wat de klok slaat in de maand september in deze prachtige regio. Maar de hopcultuur verdient dat en heeft terecht een bloeiende toekomst in dit landschap" besluit Jeroen Bral, projectcoördinator Landschap van Erembald tot Kravaalbos.

WOENSDAG 15 SEPTEMBER 2021 DENDER 5

• De partners van het project mochten tijdens de Hopdag de nieuwe onthaalpoort openen.

'Tussen Hel & Ho(o)p' werpt blik op rijke geschiedenis

Exporuimte aan abdij zet hopcultuur in de kijker

AFFLIGEM/AALST

De regio rond Affligem is weer een echte hopregio. Tijdens de jubileumeditie van de Hopdag werd de nieuwe onthaalpoort Abdij & Hop ingewijd aan de abdij van Affligem.

MATTHIAS VANHANNE

De jaarlijkse Hopdag in de omgeving van de abdij van Affligem zet al tien jaar het erfgoed van de regio in de verf. De regio van Affligem, Asse en Aalst was jarenlang de grootste hopregio van het land, maar aan het eind van de vorige eeuw stuikte deze economische activiteit in elkaar. Vandaag ontstaan onder impuls van het Hop AAA+ project nieuwe initiatieven om de cultuur niet verloren te laten gaan.

"Een viertal jaar geleden zetten we het plan op om de hop weer op de kaart te zetten", zegt Joris Vanderveken, hopcoördinator van het Regionaal Landschap Schelde-Durme.

JORIS VANDERVEKEN

HOPCOÖRDINATOR

"We zullen de bezoekers laten kennismaken met het abdijleven en de hopteelt"

Het is de bedoeling meer hopvelden te creëren en een nieuwe generatie hopboeren aan te spreken. Dat lukt aardig. Er werd al tien hectare met hoge hopranken aangelegd en nu kreeg de abdij van Affligem een nieuwe onthaalpoort. "Daar zullen we bezoekers ontvangen en vertellen over het abdijleven en de hopteelt. We stellen er het erfgoed tentoon aan de hand van voorwerpen en foto's die we kregen van hopboeren. Zonder hun medewerking was dit niet mogelijk geweest. De permanente expo *Tussen Hel & Ho(o)p* vertelt de geschiedenis van de hopteelt, asten, hopduvel en zoveel meer."

Op zondag

De bezoekers van de Hopdag kregen zaterdag de eer om als eersten de nieuwe onthaalpoort te ontdekken. Na de Hopdag zullen de expo en het aangrenzende abdijmuseum elke zondagnamiddag open zijn. Leden van Gidsen Affligem zullen de bezoekers wegwijs maken. Ook voor kinderen werden leuke dingen uitgewerkt. Toerisme Vlaams-Brabant werkt fietstochten uit tussen de hoplocaties in de regio.

GOEIEDAG.be

Nieuwe Onthaalpoort Abdij & Hop met permanente expo aan abdij

13 september 2021 - 22:07

Al tien jaar lang zet de jaarlijkse Hopdag in de omgeving van de abdij van Affligem het hoperfgoed van de regio in de verf. De regio van Affligem, Asse en Aalst was ooit jarenlang de grootste hopregio van het land maar aan het eind van de vorige eeuw stuikte deze economische activiteit in mekaar. Vandaag zijn er onder impuls van het Hop AAA+ project echter nieuwe initiatieven ontstaan om de hopcultuur in deze regio niet verloren te laten gaan. "Een viertal jaar geleden hebben we het plan opgevat om hop terug op de kaart te zetten", zegt Joris Vanderveken, hopcoördinator van het Regionaal Landschap Schelde-Durme.

Een van de luiken in het project is om opnieuw meer hopvelden te creëren en een nieuwe generatie hopboeren aan te spreken. En dat lukt aardig, met nu al tien hectare hoge hopranken die aangelegd werden. Een tweede luik was de nieuwe onthaalpoort aan de abdij van Affligem. "Aan de nieuwe onthaalpoort aan de abdij zullen we mensen kunnen ontvangen om te vertellen over het abdijleven, de hopgeschiedenis, hopteelt en de hophandel. We stellen hier het hoperfgoed tentoon aan de hand van voorwerpen en foto's die afkomstig zijn van echte hopboeren, zonder hun medewerking was dit niet mogelijk. De permanente hopexpo Tussen Hel & Ho(o)p' vertelt het verhaal en de geschiedenis van de hopteelt, asten, hopduvel en zoveel meer."

De bezoekers van de Hopdag kregen zaterdag de eer om als eerste de nieuwe onthaalpoort te ontdekken. Na de Hopdag zullen de expo en het aanpalende abdijmuseum elke zondagnamiddag geopend zijn. Ervaren gidsen van de Gidsen Affligem zullen de bezoekers wegwijs maken en ook voor kinderen werden heel wat leuke dingen in het museum uitgewerkt. Toerisme Vlaams-Brabant is dan weer bezig om fietstochten uit te werken tussen de verschillende hoplocaties in de regio.

- **Interview met projectcoördinator Jeroen Bral over de Erembald-Kravaal Happening en de Landschapswedstrijd - radio Mooyzo (september 2021)**

- **Artikels over de 7e Erembald-Kravaal Happening – Het Nieuwsblad / Persinfo.org / PersregioDender (september 2021)**

Stralende zevende editie van Erembald-Kravaalhappening

© mel

Het was afgelopen zondag een geslaagde zevende editie van de Erembald-Kravaalhappening op het domein van de familie Morlion op de grens van Affligem en Aalst. Mede dankzij het mooie weer zakten ongeveer 1.500 bezoekers af naar de weide, waar ze meer te weten kwamen over de verschillende hopinitiatieven. Ook de lokale hapjes en drankjes gingen vlot over de toonbank terwijl de bezoekers genoten van wat muziek. (Matthias Vanhamme)

PAJOT BRUSSEL RAND 5

Nieuwigheden voorgesteld op zevende editie Erembald-Kravaalhappening

Toekomst als hopregio lijkt verzekerd dankzij nieuwe ast op provinciegrens

JORIS VANDERVEKEN

"Bij de nieuwe coöperatieve kunnen hopboeren terecht om hop te plukken en te drogen volgens de modernste methodes"

Veel volk op Erembald-Kravaal Happening

AFFLIGEM / ASSE

De Erembald-Kravaal Happening was – letterlijk en figuurlijk – een stralende editie. De weergoden waren het evenement uiterst gunstig gezind. De mensen uit de streek Aalst, Affligem en Asse maar ook daarbuiten, daagden in grote getale op. De ruim 1500 bezoekers hebben kunnen genieten van een heel gezellige dag.

Met bijna 100 inschrijvingen kunnen we spreken van een succesvolle picknick. Tientallen wandelaars hebben genoten van de leerrijke gegidste hop- en natuurwandelingen. Maar vooral het oogsten en plukken van de eerste hopranken van het nieuwe hopveld in de Nedermolenstraat en het drogen in de splinternieuwe hopast lokte vele nieuwsgierigen.

De Affligems werden rijkelijk uitgeschonken op de sfeervolle feestweide met tal van kraampjes. De muzikale optredens maakten het hierbij natuurlijk nog gezelliger.

"Het was een echte topeditie op een toplocatie." Organisator Jeroen Bral van het Regionaal Landschap Schelde-Durme is de familie Morlion ontzettend dankbaar. "Zij stelden niet enkel hun eigendom ter beschikking, ze hebben allemaal samen ook echt hun schouders onder het evenement gezet. Zonder hun inzet had we nooit zo een prachtige Happening gehad. Meer dan 1.500 bezoekers hebben kunnen genieten van deze streek. Ze hebben daarbij veel info gekregen over de hopcultuur maar ook over de natuur en het landschap en alle initiatieven die we daarvoor nemen."

Ingezonden foto's: C Nathalie De Graeve en Marjokel Ancriet

Erembald-Kravaal Happening onder stralende zon...

De Erembald-Kravaal Happening was – letterlijk en figuurlijk – een stralende editie. De weergoden waren het evenement uiterst gunstig gezind. De mensen uit de streek Aalst, Affligem en Asse maar ook daarbuiten, daagden in grote getale op. De ruim 1500 bezoekers hebben kunnen genieten van een heel gezellige dag. Met bijna 100 inschrijvingen kunnen we spreken van een succesvolle picknick. Tientallen wandelaars hebben genoten van de leerrijke gegidste hop- en natuurwandelingen. Maar vooral het oogsten en plukken van de eerste hopranken van het nieuwe hopveld in de Nedermolenstraat en het drogen in de splinternieuwe hopast lokte vele nieuwsgierigen.

De Affligems werden rijkelijk uitgeschonken op de sfeervolle feestweide met tal van kraampjes. De muzikale optredens maakten het hierbij natuurlijk nog gezelliger.

"Het was een echte topeditie op een toplocatie." Organisator Jeroen Bral van het Regionaal Landschap Schelde-Durme is de familie Morlion ontzettend dankbaar. "Zij stelden niet enkel hun eigendom ter beschikking, ze hebben allemaal samen ook echt hun schouders onder het evenement gezet. Zonder hun inzet had we nooit zo een prachtige Happening gehad. Meer dan 1500 bezoekers hebben kunnen genieten van deze streek. Ze hebben daarbij veel info gekregen over de hopcultuur maar ook over de natuur en het landschap en alle initiatieven die we daarvoor nemen." Onze redactie bracht enkele sfeerbeelden mee, deze zijn te zien op onze Facebook-pagina. Vergeet deze ook vooral niet leuk te vinden.

- **Aankondiging van de bosaanplant in het Nieuwsblad en EditiePajot:**

Grote bosplantactie in Koudenbergbeekvallei

AFFLIGEM

Matthias Vanhamme
Vrijdag 26 november 2021 om 03:00

Komende zondag 28 november vindt er opnieuw een grote bosplantactie plaats in het natuurgebied Koudenbergbeekvallei in Affligem. Iedereen is welkom om meer dan vierduizend boompjes te planten op de voormalige schapenweide. De actie gaat zondag vanaf 11 uur van start. De deelnemers moeten zich vooraf inschrijven via www.affligem.be en krijgen daags vooraf de laatste informatie en coronamaatregelen door. Neem laarzen, warme kledij en een spade mee.

Om 14 uur worden de geboortebomen voor de nieuwe Affligemenaartjes geboren in 2020 en 2021 geplant. Plaats van afspraak is de Zwijnweg (Bieregemstraat t.h.v. nummer 120 en 124). Bezoekers komen best te voet of per fiets, of parkeren hun auto op de parking van Aldi.

AFFLIGEM - Grote bosplantactie in Koudenbergbeekvallei in Affligem

Zamen bomen planten - Foto Marc Coijaert

Nu zondag 28 november 2021 vindt er opnieuw een grote bosplantactie plaats in het natuurgebied Koudenbergbeekvallei in Affligem. Meer dan 4000 boompjes worden door jong en oude geplant in een voormalige schapenweide. Zo groeit het Zwijnbos verder tot meer dan 1 hectare, en er liggen nog plannen voor extra bos in het verschiet.
Concreet worden er zondag vanaf 11 uur geplant. Wie wil meehelpen, is meer dan welkom. Neem laarzen, warme kledij en een spade mee. De deelnemers moeten zich vooraf inschrijven via www.affligem.be en krijgen daags vooraf de laatste informatie en coronamaatregelen door. Om 14u worden de geboortebomen voor de nieuwe Affligemenaartjes geboren in 2020 en 2021 geplant.

Plaats van afspraak is de Zwijnweg (Bieregemstraat t.h.v. nr 120 en 124). Bezoekers komen best te voet of per fiets, of parkeren hun auto op de parking van Aldi, op de hoek van de Bieregemstraat en de Brusselbaan. De bosplantactie wordt georganiseerd door de gemeente Affligem in samenwerking met het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei, de milieuraad Affligem en het strategisch project Landschap van Erembald tot Kravaalbos. Met steun van de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse overheid (Natuur en Bos).

artikel afdrukken

- **Artikel in o.m. Het Nieuwsblad over aanplant kersenbomen Kravaalbos:**

Kravaalbos breidt uit met vijftig kersenbomen

MAZENZELE /MELDERT

Het agentschap Natuur en Bos van de Vlaamse overheid plantte maandag in samenwerking met Regionaal Landschap Brabantse Kouters (RLBK) en de gemeente Opwijk vijftig inheemse kersenbomen op de centrale weide in het Kravaalbos in Meldert.

• Er werden maandag vijftig extra kersenbomen geplant in het Kravaalbos.

"Mazenzele ligt aan de rand van het Kravaalbos", vertelt Wim Solie van RLBK. "Het werd vroeger het *witte dorp* genoemd omdat het dorp in de lente wit kleurde van de vele bloeiende kersenbomen. Jammer genoeg verdwenen gaandeweg de kersenboomgaarden in Mazenzele."

Mazenzele, witte dorp is een natuur- en landschapsproject dat deel uitmaakt van het gebiedsgericht project Van Erembald tot Kravaal waarin de provincie Vlaams-Brabant samen met de stad Aalst en de gemeenten Affligem, Asse en Opwijk participeert.

De bedoeling is om deze oude kersenboomgaarden in de streek te herwaarderen. "We hebben loten kunnen oogsten van bomen van oude lokale rassen. De gemeente en RLBK lieten dit materiaal enten op hoogstamfruitbomen en vervolgens opkweken door de Nationale Boomgaardenstichting. Natuur en Bos plant deze hoogstamfruitbomen aan op de Kravaalweide. Het grootste deel van de aangeplante bomen zijn geënte kersenbomen van het ras Brabanders. Daarnaast worden enkele andere rassen aangeplant die vroeger veelvuldig voorkwamen in de streek zoals Bigarreau noir, Noordkriek en Hedelfinger Riesenkirsche", zegt Wim Solie.

De weide waar de bomen geplant zijn, ligt op het groengebied van Meldert (Aalst). (vgm)

- **Artikel in o.m. Het Nieuwsblad rond nominatie 'HOP AAA+' als Prima Plattelandsproject:**

Project rond hopcultuur maakt kans op Prima Plattelandsprijs

AFFLIGEM/ASSE

Het project Hop AAA+ dat de hopcultuur in Aalst, Asse, Affligem en Opwijk opnieuw moet doen heropleven, is genomineerd voor de wedstrijd Prima Plattelandsproject 2021 van het Vlaams Ruraal Netwerk.

Je kon in september niet naast de evenementen rond hop kijken die in de omgeving van Affligem en Asse georganiseerd werden. Zo waren er de jaarlijkse Hopdag in Affligem, de Hopduvelfeesten in Asse en tussendoor werd ook nog eens de nieuwe onthaalpoort met permanente hopexpo en een nieuwe hopast ingehuldigd.

Maar Hop AAA+ gaat ruimer dan dat en zet ook in op de vorming van hopboeren, de inventarisatie en ontsluiting van (im)materieel erfgoed en wil hop opnieuw als streekproduct in de kijker zetten.

De wedstrijd Prima Plattelandsproject dient vooral om binnen de plattelandsontwikkeling kennis uit te wisselen, goede praktijken te delen en zo anderen te inspireren. Er blijven nog veertien kandidaturen over, verspreid over vijf thema's. Een expertenjury zal deze projecten beoordelen op basis van het uitzonderlijk belang en het vernieuwende karakter. Hop AAA+ is geselecteerd binnen de categorie samenwerking.

Bijzonder trots

"Natuurlijk zijn het allemaal mooie en belangrijke thema's, zoals ook innovatie en klimaat, maar toch zijn we bijzonder trots dat we zijn geselecteerd in deze categorie", zegt hopcoördinator Joris Vanderveken van Regionaal Landschap Schelde-Durme. "Want samenwerking was al van bij de start in 2018 de insteek van ons project. We wisten dat de samenwerking tussen landbouwers, lokale overheden, verenigingen, onderzoeksinstellingen en bedrijven de basis zou vormen voor het succes van het project."

De medewerkers achter het project doen graag nog een warme oproep naar alle inwoners van de streek om op Hop AAA+ te stemmen. Want naast de winnaars die door de expertenjury worden gekozen, zal er ook een publiekswinnaar zijn. (mvl)

INFO

Stemmen op Hop AAA+ kan nog tot 15 november via deze link: https://vlod.be/primaplatteland.

De opening van een nieuwe onthaalpoort met hopexpo in Affligem.

Bijlagen

Bijlage 1 Verklaring gebruikte afkortingen

ADLO	Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling
ALV	Agentschap voor Landbouw en Visserij
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BG MOV	Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen
CAG	Centrum voor Agrarische Geschiedenis
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
KLE	Klein Landschapselement
NEC	Natuur Educatief Centrum
OE	Onroerend Erfgoed
POM	Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (provincie Vlaams-Brabant)
RLBK	Regionaal Landschap Brabantse Kouters
RL P&Z	Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei
RLSD	Regionaal Landschap Schelde-Durme
SBZ	Speciale Beschermingszone
TOV	Toerisme Oost-Vlaanderen
TVB	Toerisme Vlaams-Brabant
UBP	Uitgebreid bosbeheerplan
VLM	Vlaamse Landmaatschappij

Bijlage 2 Rol van het projectbureau

Conform het projectdossier dat werd ingediend i.h.k.v. de achtste oproep voor strategische projecten en de samenwerkingsovereenkomst (30/06/2017) voert het projectbureau als permanent inhoudelijk secretariaat het projectmanagement en verzorgt het de nodige administratieve, ontwerpmatige en communicatieve ondersteuning voor de projectwerking, alsook de externe communicatie naar bevolking en georganiseerde belangengroepen toe.

Concreet neemt het projectbureau de volgende taken op:

Voorbereiding en opvolging van de stuurgroep

De stuurgroep is het overlegorgaan waar de strategische beslissingen omtrent de ontwikkeling van het projectgebied genomen worden. Het voorzitterschap wordt uitgeoefend door de gouverneur van Oost-Vlaanderen, als commissaris van de Vlaamse Regering.

Het projectbureau zorgt bij deze vergaderingen voor de voorbereiding (opmaak voorstel van agenda, uitnodiging leden, voorbereiding presentaties, contacteren sprekers, opmaak verslag, …) en nadien voor de opvolging van de genomen beslissingen.

Voorbereiding en opvolging thematische/gebiedsgerichte werkgroepen

De werkgroepen hebben tot taak om de strategische keuzes van de stuurgroep voor te bereiden en/of er uitvoering aan te geven.

De stuurgroep bepaalt de samenstelling en de werkwijze van deze werkgroepen.

Het projectbureau staat in voor de coördinatie van de werkzaamheden van de werkgroepen, voor de afstemming van de activiteiten uit de diverse werkgroepen op elkaar en voor de terugkoppeling naar de stuurgroep.

Ondersteuning van de partners bij hun taken in het project

Voor de meeste uitvoeringsgerichte acties is de initiatiefnemer niet het projectbureau maar wel één van de betrokken projectpartners. Het projectbureau volgt de diverse studies en overheidsopdrachten van de partners op, om de globale doelstellingen van het project en de samenhang te bewaken.

Bij verschillende acties speelt het projectbureau tevens een ondersteunende rol: voorbereiden en verstrekken van adviezen over deelprojecten, creëren van een draagvlak voor de plannen en acties, bijeenbrengen van actoren bij problemen of voor punten waar afstemming noodzakelijk is, communiceren over de plannen en acties aan derden.

Initiëren van nieuwe deelprojecten

Voor een aantal noodzakelijke deelprojecten waar er niet meteen een trekker aanwezig is, neemt het projectbureau een trekkersrol op. In voorkomend geval zal gezocht worden naar een trekker en partners om deze deelprojecten inhoudelijk vorm te geven, en naar financieringsmogelijkheden. Eens deze projecten in de steigers staan, worden ze verder getrokken door de betrokken partners.

Conform de samenwerkingsovereenkomst en het projectdossier dat werd ingediend i.h.k.v. de achtste oproep voor strategische projecten wordt verder gewerkt op de visieschets en het actieplan uit het Strategisch Project ‘Landschap van Erembald tot Kravaalbos’ (2011-2013) en het vervolgproject ‘Landschap van Erembald tot Kravaalbos’ (2014-2017) met als doel een kwaliteitsvolle ontwikkeling van het open ruimtegebied in relatie tot de bebouwde kernen door het stimuleren van de landschappelijke kwaliteit en de toeristisch-recreatieve

versterking van de identiteit van het gebied, en dit via samenwerkingsverbanden, de uitbouw van netwerken, de betrokkenheid en de verhoging van het draagvlak met alle spelers van de open ruimte.

In dit verband worden deelprojecten opgezet met als doel:

1. Robuuste en samenhangende open ruimte ontwikkelen en vrijwaren voor landbouw, natuur, bos en water, waarbij aandacht is voor het versterken van de identiteit van de diverse, waardevolle landschappen in het gebied. De productie van streekproducten wint aan belang.

2. Uitbouw van een netwerk van functionele én van toeristisch/recreatieve fiets- en wandelverbindingen die tot in de kernen van de omliggende steden en woonkernen doordringen.

3. Ruimtelijk rendement verhogen in geplande nieuwe woonontwikkelingen in het openruimtegebied en door slimme herontwikkeling van bebouwde ruimte die vrijkomt.

Opvolgen en adviseren van initiatieven die van invloed zijn op het project

Het projectbureau volgt openbare en private initiatieven op die van invloed zijn op of kaderen binnen het project.

Het projectbureau verzorgt daarbij de noodzakelijke contacten met de betrokken partners en actoren en geeft waar nodig advies om ervoor te zorgen dat de doelstellingen van het project meegenomen worden. Het projectbureau probeert een meerwaarde te vormen voor deze initiatieven.

Aanbrengen van nieuwe subsidies voor het project

Het projectbureau zal een rol spelen bij het aanbrengen van nieuwe subsidies voor het project.

Communicatie

Het projectbureau staat in voor de contacten met de (vertegenwoordigers van) provincies en de gemeenten die projectpartner zijn, de betrokken actoren en overheden en de natuurlijke personen met woonplaats in het gebied (landbouwers, bewoners,…).

Het netwerk van betrokken actoren en overheden bestaat onder meer uit de vertegenwoordigers van de volgende rechtspersonen en feitelijke verenigingen: vzw Regionaal Landschap Schelde-Durme; vzw Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei; vzw Regionaal Landschap Brabantse Kouters; vzw Bosgroep Midden Oost-Vlaanderen; vzw Bosgroep Vlaams-Brabant; erkende milieu- en natuurverenigingen met een werking in het gebied; erkende landbouworganisaties met een werking in het gebied; erkende verenigingen ter bevordering van toerisme en recreatie met een werking in het gebied; erkende wildbeheerseenheden met een werking in het gebied; jeugdverenigingen met een werking in het gebied; bewonersgroepen met een werking in het gebied; Intern Verzelfstandigd Agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Agentschap voor Natuur en Bos (ANB); Extern Verzelfstandigd Agentschap Vlaamse Landmaatschappij (VLM); Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling (ADLO) van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; vzw Toerisme Oost-Vlaanderen; vzw Toerisme Vlaams-Brabant.

Fungeren als permanent aanspreekpunt

Het projectbureau fungeert tevens als permanent aanspreekpunt voor vragen van bewoners en besturen omtrent het project. Voor een omvangrijk en complex project met tal van initiatiefnemers, is de aanwezigheid van één aanspreekpunt, met een onafhankelijke positie, belangrijk.

Bijlage 3 Overzicht gerealiseerde en lopende projecten op de Leirekensroute

Wandelnetwerk Brabants Kouters

- **Omschrijving**: in het kader van het Impulsprogramma fiets- en wandelnetwerken van Toerisme Vlaanderen werd het wandelnetwerk Brabantse Kouters ontwikkeld. Het tracé van de Leirekensroute is grotendeels opgenomen in het wandelnetwerk.
- **Initiatiefnemers**: Toerisme Vlaams-Brabant vzw i.s.m. Toerisme Oost-Vlaanderen en Regionaal Landschap Brabantse Kouters
- **Timing**: officiële opening 23 september 2018.

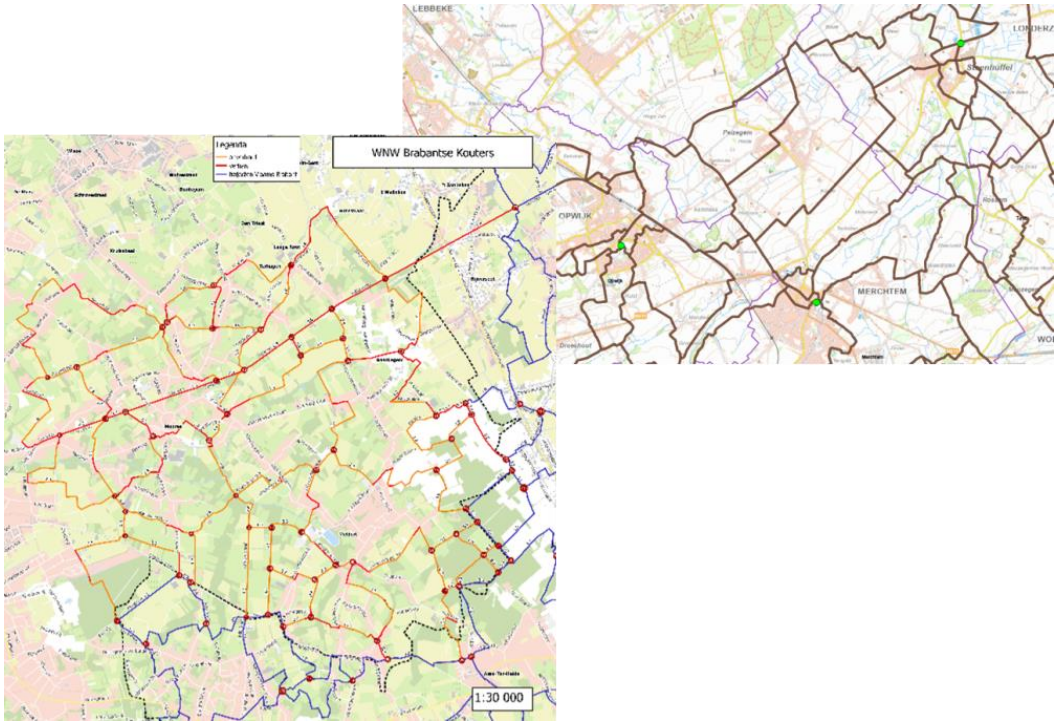

Ruiterroute Aalst

- **Omschrijving:** er werd een ruiterroute ontwikkeld op grondgebied Aalst. Ter hoogte van Meldert sluit de route aan op de bestaande ruiterroute 'Kleine Deugd Pad' (provincie Vlaams-Brabant).
- **Initiatiefnemers**: Sport Vlaanderen i.s.m. de stad Aalst.
- **Timing**: het tracé voor de ruiterroute werd ter advies voorgelegd aan verschillende provinciale diensten waaronder de diensten mobiliteit, natuur en ruimtelijke ordening. De ruiterroute werd geopend in september 2018.

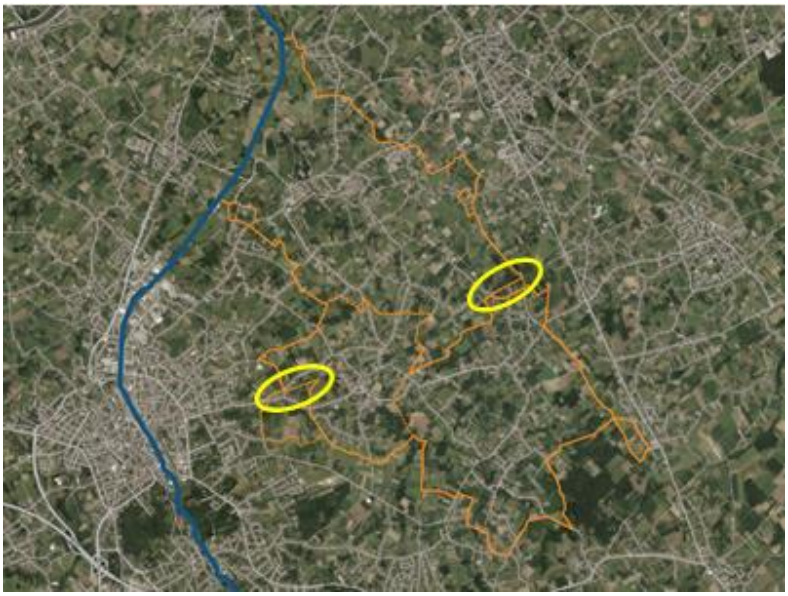

Fietssnelweg F27

- **Omschrijving**: de Leirekensroute is een functionele en recreatieve fietsroute die tussen Aalst en Londerzeel loopt. De Leirekensroute maakt deel uit van het bovenlokale functionele fietsnetwerk. Dit fietsnetwerk verbindt woonkernen, schoolomgevingen, tewerkstellingspolen en winkel- en vrijetijdspolen met elkaar. Een eerste algemeen ontwerp van inrichting van de Leirekensroute als fietssnelweg (F27) werd gefinaliseerd in de zomer van 2018.
- **Initiatiefnemers**: de dienst mobiliteit van de provincie Vlaams-Brabant i.s.m. de dienst mobiliteit van de provincie Oost-Vlaanderen
- **Timing**:
    - Juni 2018: finaliseren projectnota
    - 5 juli 2018 iGBC - round-up voorontwerp FSW, beslissing om 3 projectnota's op te maken
        - Aalst stedelijk gebied
        - Aalst buitengebied
        - Vlaams-Brabant
    - 27 juni 2019 Projectstuurgroep (GBC) projectnota Aalst buitengebied
    - 2019-2020 opmaak definitief ontwerp Aalst buitengebied
    - 2021 omgevingsvergunning en realisatie van Bergekouter tot Beugemstraat
    - 2022 omgevingsvergunning en realisatie van Beugemstraat tot Spruithoekstraat
    - 2023 omgevingsvergunning en realisatie van Spruithoekstraat tot Seepscherf

- **Ambities**

  De studie door Studiebureau BUUR onderzocht hoe de bestaande toeristische route verbeterd kan worden om een vlottere en veiligere functionele fietsverbinding te realiseren, met de focus op de natuur- en landschapswaarden zodanig dat het groene karakter van de Leirekensroute behouden en - waar mogelijk - versterkt wordt. Hieronder de ambities, zoals geformuleerd in de startnota.

Recreatieve waarde Leirekensroute

- **Omschrijving**: de Leirekensroute wordt sterker op de kaart gezet als groen-recreatieve as waarlangs van alles te beleven is. Dit biedt extra kansen voor bestaande en nieuwe bedrijvigheden langs de route. Er worden nieuwe attractiepolen en aanlooproutes ontwikkeld en ondernemers worden gestimuleerd om zich sterker op de Leirekensroute te oriënteren.

- **Gefinaliseerde en lopende initiatieven:** verschillende partners ondernemen initiatieven om de attractiepolen te versterken. Via het wandelnetwerk en het fietsknooppuntennetwerk zijn ze met de Leirekensroute verbonden.
  Voorbeelden:
  - Speelbos Ten Rozen/ Rozekensbos (Aalst) – Aalst i.s.m. RLSD
  - Buurtpark De Staak (Opwijk) – Opwijk i.s.m. RLBK
  - Speelnatuur bij de Leirekenshoeve (melkveebedrijf De Koker nv – thuisverkoop – i.s.m. RLSD)
  - Ondernemers langs de Leirekensroute samenbrengen om samen rond de Leirekensroute te werken (korte keten bedrijven, B&B's, ReCa, fietsenwinkel…)
  - Speelweefsel Opwijk / speelterreinen Heiveld en Bunder

Ecologische waarde Leirekensroute

- **Omschrijving**: de Leirekensroute is een belangrijk onderdeel van het blauw-groene netwerk in de streek. De Leirekensroute is een **natuurrijke groene as (corridor)** in een verder relatief KLE-arm landbouwlandschap. Ze verbindt geïsoleerd liggende bosjes. Op grondgebied Opwijk zijn de bermen langs het fietspad dankzij een jarenlang volgehouden ecologisch bermbeheer botanisch waardevol. De Leirekensroute kruist t.h.v. Aalst de Molenbeek die op haar beurt een ecologische verbinding vormt tussen het Kravaalbos (habitatrichtlijngebied), verschillende bronbossen en de vallei van de Dender.
- **Doelstellingen:**
    - **een grotere ecologische waarde**: een meer robuuste groene verbinding, met sterke vertakkingen in het omgevende landschap (via KLE's) zodat geïsoleerde bos- en natuurgebieden met elkaar in verbinding komen
    - **een grotere landschappelijke kwaliteit**: de Leirekensroute leidt nu al langs verschillende landschappen, langs open kouters, boomgaarden, bronbosjes, holle wegen, weidse panorama's, kleinschalige landschappen met veel KLE's … Het versterken van die diversiteit en de natuurwaarden ervan, intensifieert de landschapsbeleving. Een grotere ruimtelijke belevingswaarde zorgt ervoor dat de route aantrekkelijker wordt voor wandelaars en fietsers. Dit draagt bij tot een duurzame mobiliteit en schept kansen voor de lokale economie.

Hier wordt
gewerkt aan
het platteland
www.vlaamsbrabant.be/
platteland